

Wymagania edukacyjne z biologii dla klasy 5

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Biologia jako nauka	1. Biologia jako nauka	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje biologię jako naukę o organizmach wymienia czynności życiowe organizmów podaje przykłady dziedzin biologii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa przedmiot badań biologii jako nauki opisuje wskazane cechy organizmów wyjaśnia, czym zajmuje się wskazana dziedzina biologii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje cechy wspólne organizmów opisuje czynności życiowe organizmów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wszystkie czynności życiowe organizmów wymienia hierarchicznie poziomy budowy organizmu roślinnego i organizmu zwierzęcego charakteryzuje wybrane dziedziny biologii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje jedność budowy organizmów porównuje poziomy organizacji organizmów u roślin i zwierząt wymienia inne niż podane w podręczniku dziedziny biologii
	2. Jak poznawać biologię?	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje obserwacje i doświadczenia jako źródła wiedzy biologicznej wymienia źródła wiedzy biologicznej z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje obserwację z doświadczeniem jako źródła wiedzy biologicznej korzysta ze źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie metodą naukową rozdziela próbę kontrolną i próbę badawczą opisuje źródła wiedzy biologicznej wymienia cechy dobrego badacza 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje zalety metody naukowej samodzielnie przeprowadza doświadczenie metodą naukową posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej do rozwiązywania wskazanych problemów charakteryzuje cechy dobrego badacza 	<ul style="list-style-type: none"> planuje i przeprowadza doświadczenie metodą naukową krytycznie analizuje informacje pochodzące z różnych źródeł wiedzy biologicznej analizuje swoją postawę w odniesieniu do cech dobrego badacza
	3. Obserwacje mikroskopowe	<ul style="list-style-type: none"> z pomocą nauczyciela podaje nazwy części mikroskopu optycznego obserwuje pod mikroskopem preparaty przygotowane przez nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy wskazanych przez nauczyciela części mikroskopu optycznego z pomocą nauczyciela wykonuje proste preparaty mikroskopowe oblicza powiększenie mikroskopu optycznego 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie opisuje budowę mikroskopu optycznego samodzielnie wykonuje preparaty mikroskopowe z niewielką pomocą nauczyciela nastawia ostrość mikroskopu i wyszukuje obserwowane elementy 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje funkcje wskazywanych części mikroskopu optycznego w kolejności tworzenia się obrazu obiektu wykonuje preparaty mikroskopowe, nastawia ostrość mikroskopu, rysuje obraz widziany pod mikroskopem optycznym 	<ul style="list-style-type: none"> sprawnie posługuje się mikroskopem optycznym, samodzielnie wykonuje preparaty, rysuje dokładny obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem wskazuje zalety mikroskopu elektronowego*

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Budowa i czynności życiowe organizmów	4. Składniki chemiczne organizmów	<ul style="list-style-type: none"> wymienia trzy najważniejsze pierwiastki budujące organizm wymienia wodę i sole mineralne jako elementy wchodzące w skład organizmu wskazuje białka, cukry, tłuszcze i kwasy nukleinowe jako składniki organizmu 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia sześć najważniejszych pierwiastków budujących organizm wymienia produkty spożywcze, w których występują białka, cukry i tłuszcze 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wszystkie najważniejsze pierwiastki budujące organizm oraz magnez i wapń wyjaśnia, że woda i sole mineralne są związkami chemicznymi występującymi w organizmie wymienia białka, cukry, tłuszcze i kwasy nukleinowe jako składniki organizmu i omawia role dwóch z nich 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia role wody i soli mineralnych w organizmie wymienia białka, cukry, tłuszcze i kwasy nukleinowe jako składniki organizmu i omawia ich role 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje, że związki chemiczne są zbudowane z kilku pierwiastków omawia funkcje białek, cukrów, tłuszczów i kwasów nukleinowych w organizmie i wskazuje produkty spożywcze, w których one występują
	5. Budowa komórki zwierzęcej	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje komórkę jako podstawową jednostkę życia podaje przykłady organizmów jedno- i wielokomórkowych obserwuje preparat nabłonka przygotowany przez nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego komórkę nazywamy podstawową jednostką organizmu wymienia organelle komórki zwierzęcej z pomocą nauczyciela wykonuje preparat nabłonka 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje kształty komórek zwierzęcych opisuje budowę komórki zwierzęcej na podstawie ilustracji z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje preparat nabłonka 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na ilustracji elementy budowy komórki zwierzęcej i omawia ich funkcje wykonuje preparat nabłonka rozpoznaje organelle komórki zwierzęcej i rysuje jej obraz mikroskopowy 	<ul style="list-style-type: none"> z dowolnego materiału tworzy model komórki, zachowując cechy organelli sprawnie posługuje się mikroskopem samodzielnie wykonuje preparat nabłonka i rysuje dokładny obraz widziany pod mikroskopem, z zaznaczeniem widocznych elementów komórki
	6. Komórka roślinna. Inne rodzaje komórek	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie obserwacji preparatów, ilustracji i schematów wnioskuje o komórkowej budowie organizmów wymienia elementy budowy komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i <i>grzybowej</i> obserwuje pod mikroskopem preparat moczarki kanadyjskiej przygotowany przez nauczyciela pod opieką nauczyciela rysuje obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady komórki beźądrowej i jądrowej wymienia funkcje elementów komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i <i>grzybowej</i> z pomocą nauczyciela wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej obserwuje pod mikroskopem organelle wskazane przez nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym są komórki jądrowe i beźądrowe oraz podaje ich przykłady samodzielnie wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej odróżnia pod mikroskopem elementy budowy komórki wyjaśnia rolę poszczególnych elementów komórki z niewielką pomocą nauczyciela rysuje obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem 	<ul style="list-style-type: none"> omawia elementy i funkcje budowy komórki na podstawie ilustracji analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek, wskazuje cechy umożliwiające rozróżnienie komórek samodzielnie wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej, rozpoznaje elementy budowy komórki roślinnej i rysuje jej obraz mikroskopowy 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek i wykazuje ich związek z pełnionymi funkcjami sprawnie posługuje się mikroskopem, samodzielnie wykonuje preparat nabłonka i rysuje dokładny obraz widziany pod mikroskopem

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Budowa i czynności życiowe organizmów	7. Samożywność	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest odżywianie się • wyjaśnia, czym jest samożywność • podaje przykłady organizmów samożywnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje fotosyntezę jako sposób odżywiania się • wskazuje substancje biorące udział w fotosyntezie i wymienia produkty fotosyntezy • z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność przebiegu fotosyntezy 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki niezbędne do przeprowadzania fotosyntezy • wskazuje substraty i produkty fotosyntezy • <i>omawia sposoby wykorzystania przez roślinę produktów fotosyntezy</i> • z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega fotosynteza • omawia zależność przebiegu fotosyntezy od obecności wody, dwutlenku węgla i światła • schematycznie zapisuje i omawia przebieg fotosyntezy • na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje przystosowanie roślin do przeprowadzania fotosyntezy • planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy • na podstawie zdobytej wcześniej wiedzy wskazuje w różnych warzywach i owocach materiały zapasowe jako produkty fotosyntezy
	8. Cudzożywność	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest cudzożywność • podaje przykłady organizmów cudzożywnych • wymienia rodzaje cudzożywności 	<ul style="list-style-type: none"> • krótko opisuje różne sposoby odżywiania się zwierząt • wyjaśnia, w jaki sposób wskazany organizm cudzożywny pobiera pokarm 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia wybrane sposoby cudzożywności • podaje przykłady organizmów należących do różnych grup organizmów cudzożywnych 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rodzaje cudzożywności występujące u różnych grup organizmów • wykazuje przystosowania do pobierania pokarmów występujące u różnych grup organizmów cudzożywnych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie organizmów odżywiających się martwą substancją organiczną • <i>wyjaśnia, na czym polega cudzożywność roślin pasożytniczych i półpasożytniczych</i>
	9. Sposoby oddychania organizmów	<ul style="list-style-type: none"> • określa, czym jest oddychanie • wymienia sposoby oddychania • wskazuje drożdże jako organizmy przeprowadzające fermentację 	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia oddychanie tlenowe i fermentację • wskazuje organizmy uzyskujące energię z oddychania tlenowego i fermentacji • wyjaśnia, że produktem fermentacji drożdży jest dwutlenek węgla • wskazuje mitochondrium jako miejsce, w którym zachodzi utlenianie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie oddychania komórkowego • wskazuje różnice w miejscu przebiegu utleniania i fermentacji w komórce • wymienia narządy wymiany gazowej zwierząt lądowych i wodnych • omawia doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże 	<ul style="list-style-type: none"> • schematycznie zapisuje przebieg oddychania • określa warunki przebiegu oddychania i fermentacji • charakteryzuje wymianę gazową u roślin i zwierząt • z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje zapis przebiegu oddychania tlenowego z zapisem przebiegu fermentacji • analizuje związek budowy narządów wymiany gazowej ze środowiskiem życia organizmów • samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Wirusy, bakterie, protisty i grzyby	10. Klasyfikacja organizmów	<ul style="list-style-type: none"> wymienia jednostki klasyfikacji biologicznej wymienia nazwy królestw organizmów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym zajmuje się systematyka podaje definicję gatunku wymienia nazwy królestw i podaje przykłady organizmów należących do danego królestwa 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje hierarchiczną strukturę jednostek klasyfikacji biologicznej charakteryzuje wskazane królestwo na podstawie ilustracji przyporządkowuje organizm do królestwa 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wcześniejsze i współczesne zasady klasyfikacji organizmów wyjaśnia zasady nadawania nazw gatunkom przedstawia cechy organizmów, na podstawie których można je zaklasyfikować do danego królestwa 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność klasyfikacji organizmów porównuje jednostki klasyfikacji zwierząt z jednostkami klasyfikacji roślin z pomocą nauczyciela korzysta z różnych kluczy do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy
	11. Wirusy i bakterie	<ul style="list-style-type: none"> krótko wyjaśnia, dlaczego wirusy nie są organizmami wymienia miejsca występowania wirusów i bakterii wymienia formy morfologiczne bakterii 	<ul style="list-style-type: none"> omawia różnorodność form morfologicznych bakterii opisuje cechy budowy wirusów i bakterii wymienia cechy, którymi wirusy różnią się od organizmów podaje przykłady wirusów i bakterii 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje, dlaczego wirusy nie są organizmami rozpoznaje formy morfologiczne bakterii widoczne w preparacie mikroskopowym lub na ilustracji omawia wybrane czynności życiowe bakterii 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ bakterii na organizm człowieka wskazuje drogi wnikania wirusów i bakterii do organizmu prezentuje wszystkie czynności życiowe bakterii ocenia znaczenie wirusów i bakterii w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> przeprowadza doświadczenie z samodzielnym otrzymaniem jogurtu omawia choroby wirusowe i bakteryjne, wskazuje drogi ich przenoszenia oraz zasady zapobiegania tym chorobom
	12. Różnorodność protistów	<ul style="list-style-type: none"> wymienia formy protistów wskazuje miejsca występowania protistów wymienia grupy organizmów należących do protistów z pomocą nauczyciela wyszukuje protisty w preparacie obserwowanym pod mikroskopem 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje różnorodność protistów wymienia przedstawicieli poszczególnych grup protistów wymienia czynności życiowe wskazanych grup protistów z niewielką pomocą nauczyciela wyszukuje protisty w preparacie obserwowanym pod mikroskopem 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wskazane grupy protistów wykazuje chorobotwórcze znaczenie protistów opisuje czynności życiowe protistów – oddychanie, odżywianie, rozmnażanie się zakłada hodowlę protistów z niewielką pomocą nauczyciela wyszukuje protisty w preparacie obserwowanym pod mikroskopem 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje czynności życiowe poszczególnych grup protistów wymienia choroby wywoływane przez protisty zakłada hodowlę protistów, rozpoznaje protisty pod mikroskopem, rysuje i z pomocą nauczyciela opisuje budowę protistów 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje zagrożenia epidemiologiczne chorobami wywołwanymi przez protisty wskazuje drogi zakażenia chorobami wywołwanymi przez protisty oraz zasady zapobiegania tym chorobom zakłada hodowlę protistów, wyszukuje protisty w obrazie mikroskopowym, rysuje i opisuje budowę protistów

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Wirusy, bakterie, protisty i grzyby	13. Budowa i różnorodność grzybów. Porosty	<ul style="list-style-type: none"> wymienia środowiska życia grzybów i porostów podaje przykłady grzybów i porostów na podstawie okazu naturalnego lub ilustracji opisuje budowę grzybów wymienia sposoby rozmnażania się grzybów rozpoznaje porosty wśród innych organizmów 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy pozwalające zaklasyfikować organizm do grzybów omawia wskazaną czynność życiową grzybów podaje przykłady znaczenia grzybów w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka analizuje różnorodność budowy grzybów wyjaśnia sposoby oddychania i odżywiania się grzybów wykazuje, że porosty są zbudowane z grzybni i glonów 	<ul style="list-style-type: none"> określa znaczenie poszczególnych komponentów w budowie plechy porostu rozpoznaje różne formy morfologiczne porostów i podaje ich nazwy opisuje czynności życiowe grzybów – odżywianie, oddychanie i rozmnażanie się 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka proponuje sposób badania czystości powietrza na podstawie informacji o wrażliwości porostów na zanieczyszczenia wyjaśnia, dlaczego porosty określa się mianem organizmów pionierskich
	IV. Tkanki i organy roślinne	14. Tkanki roślinne	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, czym jest tkanka wymienia podstawowe rodzaje tkanek roślinnych z pomocą nauczyciela rozpoznaje na ilustracji tkanki roślinne 	<ul style="list-style-type: none"> określa najważniejsze funkcje wskazanych tkanek roślinnych opisuje rozmieszczenie wskazanych tkanek w organizmie roślinnym rozpoznaje na ilustracji rodzaje tkanek roślinnych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy adaptacyjne tkanek roślinnych do pełnienia określonych funkcji na podstawie opisu rozpoznaje wskazane tkanki roślinne z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje tkanek roślinnych obserwowanych pod mikroskopem 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzaje tkanek obserwowanych pod mikroskopem przyporządkowuje tkanki do organów i wskazuje na hierarchiczną budowę organizmu roślinnego
		15. Korzeń – organ podziemny rośliny	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe funkcje korzenia rozpoznaje systemy korzeniowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na ilustracjach modyfikacje korzeni omawia budowę zewnętrzną korzenia i jego podział na poszczególne strefy 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek modyfikacji korzenia z adaptacją do środowiska zajmowanego przez roślinę opisuje przyrost korzenia na długość 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o tkankach do wyjaśnienia sposobu pobierania wody przez roślinę na podstawie ilustracji lub materiału roślinnego klasyfikuje przekształcone korzenie

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IV. Tkanki i organy roślinne	16. Pęd. Budowa i funkcje łodygi	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy elementów budowy zewnętrznej pędu wymienia funkcje łodygi 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między pędem a łodygą wskazuje części łodygi roślin zielnych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia funkcje poszczególnych elementów pędu na okazie roślinnym lub ilustracji wskazuje i omawia części łodygi 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie okazu roślinnego żywego, zielnikowego lub ilustracji wykazuje modyfikacje łodygi ze względu na środowisko, w którym żyje roślina 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o tkankach do wyjaśniania budowy i funkcji łodygi
	17. Liść – wytwórnia pokarmu	<ul style="list-style-type: none"> wymienia funkcje liści rozpoznaje elementy budowy liścia rozpoznaje liście pojedyncze i liście złożone 	<ul style="list-style-type: none"> na materiale zielnikowym lub ilustracji wykazuje związek budowy liścia z pełnionymi przez niego funkcjami 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie materiału zielnikowego lub ilustracji rozpoznaje różne modyfikacje liści rozróżnia typy ulistnienia łodygi 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje modyfikacje liści ze względu na środowisko zajmowane przez roślinę 	<ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o tkankach do wyjaśniania budowy i funkcji liści
V. Różnorodność roślin	18. Mchy	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje mchy wśród innych roślin wymienia miejsca występowania mchów 	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy elementów budowy mchów z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje elementy budowy mchów i wyjaśnia ich funkcje analizuje cykl rozwojowy mchów omawia znaczenie mchów w przyrodzie i dla człowieka z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego mchy uważane są za najprostsze rośliny lądowe według opisu przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy na podstawie informacji o budowie mchów wykazuje ich rolę w przyrodzie
	19. Paprotniki	<ul style="list-style-type: none"> wymienia miejsca występowania paprotników na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje paprotniki wśród innych roślin 	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy organów paproci wyjaśnia rolę poszczególnych organów paprotników rozpoznaje, korzystając z atlasów roślin, trzy gatunki rodzimych paprotników 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie paprotników w przyrodzie i dla człowieka rozpoznaje, korzystając z atlasów roślin, pięć gatunków rodzimych paprotników analizuje cykl rozwojowy paprotników 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji lub żywych okazów wykazuje różnorodność organizmów zaliczanych do paprotników rozpoznaje, korzystając z atlasów roślin, osiem gatunków rodzimych paprotników 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje budowę poszczególnych organów u paprotników wykonuje portfolio dotyczące różnorodności paprotników

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
V. Różnorodność roślin	20. Nagonasienne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia miejsca występowania roślin nagonasiennych na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje rośliny nagonasienne wśród innych roślin 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia funkcje kwiatów i nasion omawia budowę rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny 	<ul style="list-style-type: none"> <i>analizuje cykl rozwojowy sosny</i> wymienia przystosowania roślin nagonasiennych do warunków życia 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje przystosowania roślin nagonasiennych do środowiska omawia znaczenie roślin nagonasiennych w przyrodzie i dla człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje rodzime gatunki roślin nagonasiennych określa, z jakiego gatunku drzewa lub krzewu pochodzi wskazana szyszka
	21. Okrytonasienne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia miejsca występowania roślin okrytonasiennych na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje rośliny okrytonasienne wśród innych roślin na ilustracji lub żywym okazie rozpoznaje organy roślinne i wymienia ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji, żywego lub zielnikowego okazu roślinnego wykazuje różnorodność form roślin okrytonasiennych podaje nazwy elementów budowy kwiatu odróżnia kwiat od kwiatostanu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia funkcje poszczególnych elementów kwiatu rozpoznaje formy roślin okrytonasiennych wymienia sposoby zapylania kwiatów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia cykl rozwojowy roślin okrytonasiennych wyjaśnia, dlaczego kwiatostany ułatwiają zapylanie 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek budowy kwiatu ze sposobem zapylania
	22. Rozprzestrzenianie się roślin okrytonasiennych	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje owoców przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się owoców wymienia elementy łodyg służące do rozmnażania wegetatywnego 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji lub żywych okazów omawia budowę owoców wymienia rodzaje owoców wymienia etapy kiełkowania nasion rozpoznaje fragmenty pędów służące do rozmnażania wegetatywnego 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje zmiany zachodzące w kwiecie po zapyleniu określa rolę owocni w klasyfikacji owoców wyjaśnia funkcje poszczególnych elementów nasienia rozpoznaje na pędzie fragmenty, które mogą posłużyć do rozmnażania wegetatywnego 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje adaptacje budowy owoców do sposobów ich rozprzestrzeniania się na podstawie ilustracji lub okazu naturalnego omawia budowę nasion zakłada hodowlę roślin za pomocą rozmnażania wegetatywnego 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ różnych czynników na kiełkowanie nasion planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wody na kiełkowanie nasion zakłada hodowlę roślin za pomocą rozmnażania wegetatywnego i obserwuje ją
	23. Znaczenie i przegląd roślin okrytonasiennych	<ul style="list-style-type: none"> wymienia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie z pomocą nauczyciela korzysta z klucza do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady znaczenia roślin okrytonasiennych dla człowieka z niewielką pomocą nauczyciela korzysta z klucza do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie rozpoznaje na ilustracji pięć gatunków roślin okrytonasiennych występujących w Polsce korzysta z prostego klucza do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie roślin okrytonasiennych dla człowieka rozpoznaje na ilustracji dziesięć gatunków roślin okrytonasiennych występujących w Polsce sprawnie korzysta z prostego klucza do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na ilustracjach dwanaście gatunków roślin okrytonasiennych występujących w Polsce na dowolnych przykładach wykazuje różnorodność roślin okrytonasiennych i ich znaczenie żywego okazu

* Zagadnienia spoza podstawy programowej oznaczono kursywą.

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
1. Mapa Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • rozróżnia rodzaje skali • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej • omawia zastosowanie map cyfrowych • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się planem miasta w terenie • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
2. Krajobrazy Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> • wymienia składniki krajobrazu • wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy • wymienia pasy rzeźby terenu Polski • wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie • wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski • przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji • omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce • opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu • opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz • przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania • porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach • wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły • przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem

<ul style="list-style-type: none"> •wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim •wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego •wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie •odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim •wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej • podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy •określa położenie Warszawy na mapie Polski •wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy •wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską •wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej •wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską •wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej •określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego •przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej •wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej •opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego •wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej •przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej •omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji •wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr •wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego •omawia cechy pogody w górach •wymienia atrakcje turystyczne Tatr 	<ul style="list-style-type: none"> •opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego •przedstawia wpływ łądολου na krajobraz pojezierzy •omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej •przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy •omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej •charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej •omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych •charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach •opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie •wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim •charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej •opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy •omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki • opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej •opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd •przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich •opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr 	<p>elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy •analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej •planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie •przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka •analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej •przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd •wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
--	---	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> •podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •określa na podstawie mapy położenie Tatr •wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie 				
3. Łądy i oceany				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe •wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie •wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna •wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie •porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów •wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •podaje przyczyny odkryć geograficznych •wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo •opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej •opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach •przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
4. Krajobrazy świata				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i> •wymienia składniki pogody •wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i> •wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi •wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi •wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej •podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji •rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem •odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu •wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej •omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych •omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza •wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów •porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym •wymienia kryteria wydzielenia stref krajobrazowych •przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej •charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •oblicza średnią roczną temperaturę powietrza •oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku •oblicza roczną sumę opadów •prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych •porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów •omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych •omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi •porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt •analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu •przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych

<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i> • wskazuje na mapie strefy sawann i stepów • wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> • wskazuje na mapie obszary występowania pustyni gorących i pustyni lodowych • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyni gorących i pustyni lodowych • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich • wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina</i> • wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry • rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry • wskazuje na mapie Himalaje • wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów • opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyni gorących i pustyni lodowych • wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego • wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego • wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów • omawia klimat stref pustyni gorących i pustyni lodowych • omawia rzeźbę terenu pustyni gorących • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego • charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry • charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej • porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry • analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej • porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach
---	---	---	---	---

Wymagania z historii na poszczególne oceny dla klasy 5

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział 1. Pierwsze cywilizacje						
1. Życie pierwszych ludzi	<ul style="list-style-type: none"> • pochodzenie człowieka • różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia • życie człowieka pierwotnego • epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza • początki rolnictwa i udomowienie zwierząt • dawne i współczesne sposoby wytopiania żelaza • terminy: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak</i></p> <p>– opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym</p> <p>– potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i></p> <p>– przedstawia, skąd wywodzą się praludzie</p> <p>– opisuje życie ludzi pierwotnych</p> <p>– charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza</p> <p>– wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszenia ognia przez człowieka</p>	<p>– porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna</p> <p>– przedstawia dawne i współczesne sposoby wytopiania żelaza</p>	<p>– wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia</p> <p>– wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej</p> <p>– wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty</p>	<p>– wyjaśnia pojęcie ewolucji</p> <p>– charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka</p> <p>– porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach</p>
2. Miasta-państwa Mezopotamii	<ul style="list-style-type: none"> • Mezopotamia jako kolebka cywilizacji • znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji • osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców Mezopotamii • powstanie pierwszych państw • zajęcia różnych grup społecznych • Kodeks Hammurabiego • terminy: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks</i></p> <p>– wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka</p> <p>– wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii</p> <p>– wyjaśnia zasadę <i>oko za oko, ząb za ząb</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i></p> <p>– samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon</p> <p>– wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii</p>	<p>– opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji</p> <p>– charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii</p> <p>– wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym</p>	<p>– objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym</p> <p>– tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa</p>	<p>– przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii</p> <p>– wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii</p>
3. W Egipcie	<ul style="list-style-type: none"> • Egipt jako przykład 	<p>– przy pomocy</p>	<p>– poprawnie posługuje się</p>	<p>– wyjaśnia rolę Nilu</p>	<p>– wyjaśnia powiązania</p>	<p>– opisuje etapy</p>

faraonów	<ul style="list-style-type: none"> starożytnej cywilizacji Egipt darem Nilu osiągnięcia cywilizacji egipskiej struktura społeczna wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej terminy: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i> 	<p>nauczyciela posługuje się terminami: <i>piramida, faraon</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil – opisuje wygląd piramid – porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego 	<p>terminami: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej – opisuje zakres władzy faraona 	<p>w rozwoju cywilizacji egipskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia strukturę społeczną Egiptu – podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan 	<p>między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy 	<p>pochówku faraonów</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel
4. W starożytnym Izraelu	<ul style="list-style-type: none"> judaizm jako przykład religii monoteistycznej biblijne dzieje Izraelitów Dekalog i Tora postaci biblijne: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon terminy: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Tora, Żydzi, Dekalog</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, o czym opowiada Biblia – wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów 	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę – wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem 	<p>– opisuje główne etapy historii Izraelitów</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje judaizm – porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela 	<p>– charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem 	<p>– wyjaśnia terminy: <i>synagoga, rabin</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce
5. Cywilizacje Indii i Chin	<ul style="list-style-type: none"> osiągnięcia cywilizacyjne Dalekiego Wschodu system kastowy w Indiach cywilizacja Doliny Indusu terminy: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Wielki Mur Chiński</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie: Indie, Chiny – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego jedwab i porcelana były towarami poszukiwanymi na Zachodzie 	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia osiągnięcia cywilizacji doliny Indusu – wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej – wyjaśnia, kiedy narodziło się cesarstwo chińskie 	<p>– opisuje system kastowy w Indiach</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje wierzenia hinduistyczne 	<p>– charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między Wschodem a Zachodem</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia terakotową armię jako zabytek kultury chińskiej – wymienia i wskazuje na mapie: rzeki: Indus, Huang He, Jangcy 	<p>– charakteryzuje buddyzm</p> <ul style="list-style-type: none"> – opowiada o filozofii Konfucjusza
6. Od hieroglifów do alfabetu	<ul style="list-style-type: none"> powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji pismo a prehistoria i historia terminy: <i>papyrus,</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>papyrus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet</i></p>	<p>– wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia genezę 	<p>– podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny</p>

	<i>tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i>	– wyjaśnia, do czego służy pismo – charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego	<i>łaciński</i> – wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka – porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne – wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią – omawia przyczyny wynalezienia pisma	– przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły – wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości	współczesnego pisma polskiego – wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego	– opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych (alfabet Morse'a, język migowy)
* Tajemnice sprzed wieków – Jak odczytano pismo Egipcjan?	<ul style="list-style-type: none"> • wyprawa Napoleona do Egiptu • hieroglify – litery czy słowa? • postaci: Jean F. Champollion • terminy: <i>Kamień z Rosetty</i> 	– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego po wielu stuleciach ludzie nie potrafili odczytać hieroglifów	– wyjaśnia, na czym polegały trudności w odczytaniu hieroglifów	– charakteryzuje i przedstawia znaczenie Kamienia z Rosetty – wyjaśnia, jak udało się odczytać hieroglify	– przedstawia postać oraz dokonania Jeana F. Champolliona	– wyjaśnia, jaki był wpływ wyprawy Napoleona do Egiptu oraz odczytania hieroglifów na pojawienie się egiptologii

Rozdział 2. Starożytna Grecja

1. Demokratyczne Ateny	<ul style="list-style-type: none"> • warunki naturalne Grecji • życie w greckiej polis • cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej • Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten • terminy: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i> • postaci historyczne: Perykles 	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>demokracja, zgromadzenie ludowe</i> – przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i> – wskazuje na mapie: Grecję, Ateny – wyjaśnia znaczenie terminu <i>demokracja</i> i charakteryzuje demokrację ateńską	– wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) – wyjaśnia, kim był Perykles – opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach	– wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną	– wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego
*2. Sparta i wojny z Persami	<ul style="list-style-type: none"> • ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty • cechy i etapy wychowania spartańskiego • powstanie i rozwój imperium perskiego • wojny grecko-perskie • terminy: <i>Persowie,</i> 	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>danina, sojusz</i> – przy pomocy nauczyciela przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>danina, sojusz, hoplita, falanga</i> – przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego – wyjaśnia, dlaczego Spartan uważano za najlepszych	– charakteryzuje ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty – posługuje się wyrażeniami: <i>spartańskie warunki, mówić lakonicznie</i> – wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich	– opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy – wyjaśnia genezę biegów maratońskich – tłumaczy znaczenie zwrotu: <i>wrócić z tarczy lub na tarczy</i>	– porównuje ustroje Aten i Sparty – opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa

	<p><i>danina, sojusz, hoplita, falanga</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wydarzenia: bitwa pod Maratonem, bitwa pod Termopilami, bitwa pod Salaminą • postaci historyczne: Dariusz, Kserkses, Leonidas 		<p>wojowników greckich</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie: Spartę, Persję – wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę – zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e. 		
3. Bogowie i mity	<ul style="list-style-type: none"> • wierzenia starożytnych Greków • mity greckie • najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes • Homer i jego dzieła – <i>Iliada</i> i <i>Odyseja</i> • terminy: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, wojna trojańska, koń trojański</i> • postać historyczna: Homer 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mity, heros</i> – przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański</i> – przedstawia wierzenia starożytnych Greków – wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję – wyjaśnia, kim był Homer 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali – omawia różne mity greckie – przedstawia treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i> – wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: <i>koń trojański</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków – omawia znaczenie wyroczeni w życiu starożytnych Greków 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): <i>objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantalosa, nić Ariadny</i> – opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi
4. Kultura starożytnej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> • wspólne elementy w kulturze greckich polis • najważniejsze dokonania sztuki greckiej • narodziny teatru greckiego • znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i najwybitniejsi filozofowie • grecka matematyka i medycyna • rola sportu w życiu starożytnych Greków • terminy: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion</i> – opisuje rolę sportu w codziennym życiu – przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i> – wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji – opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje charakter i cele antycznego teatru – przedstawia dokonania nauki greckiej – objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli – wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles – zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich – porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym – przybliża postać i dokonania Archimedesesa – podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę

	<p><i>olimpijski</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci historyczne: Fidasz, Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu 					
*5. Imperium Aleksandra Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> • podboje Aleksandra Wielkiego • wojna z Persją (bitwy nad rzeczką Granik, pod Issos i pod Gaugamelą) • wyprawa Aleksandra do Indii • kulturowe skutki podbojów Aleksandra Wielkiego • terminy: <i>imperium</i>, <i>falanga macedońska</i>, <i>węzeł gordyjski</i>, <i>hellenizacja</i>, <i>kultura hellenistyczna</i> • postaci historyczne: Filip II, Aleksander Macedoński (Wielki) 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>imperium</i></p> <p>– uzasadnia, dlaczego Aleksandra nazwano „Wielkim”</p> <p>– określa, na jakim obszarze toczyły się opisywane wydarzenia</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>imperium</i>, <i>węzeł gordyjski</i>, <i>hellenizacja</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie</p> <p>– opisuje przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego</p> <p>– opisuje dokonania Filipa II i Aleksandra Macedońskiego (Wielkiego)</p>	<p>– wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej</p> <p>– przedstawia skutki podbojów Aleksandra</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e.</p> <p>– posługuje się terminami: <i>falanga macedońska</i>, <i>kultura hellenistyczna</i></p>	<p>– omawia znaczenie Biblioteki Aleksandryjskiej</p> <p>– charakteryzuje sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego</p>	<p>– przedstawia siedem cudów świata</p> <p>– wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego</p>
* Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądała latarnia morska na Faros?	<ul style="list-style-type: none"> • siedem cudów świata • konstrukcja latarni morskiej na Faros 	<p>– wyjaśnia, dlaczego w przeszłości ludzie mieli problem ze wznoszeniem wysokich budowli</p>	<p>– przedstawia, w jaki sposób działała latarnia w starożytności</p>	<p>– opisuje losy latarni na Faros</p>	<p>– charakteryzuje siedem cudów świata</p>	<p>– omawia inny wybrany obiekt z listy siedmiu cudów świata starożytnego</p>

Rozdział III. Starożytny Rzym

1. Ustrój starożytnego Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> • legendarne początki państwa rzymskiego • zasady ustrojowe republiki rzymskiej • społeczeństwo starożytnego Rzymu • dokonania Gajusza Juliusza Cezara • upadek republiki • powstanie cesarstwa rzymskiego • terminy: <i>Italia</i>, <i>monarchia</i>, <i>republika</i>, <i>senat</i>, <i>patrycjusze</i>, <i>plebejusze</i>, <i>konsulowie</i>, <i>pretorzy</i>, <i>kwestorzy</i>, 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dyktator</i>, <i>cesarz</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Rzym</p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Italia</i>, <i>monarchia</i>, <i>republika</i>, <i>senat</i>, <i>patrycjusze</i>, <i>plebejusze</i>, <i>konsulowie</i>, <i>pretorzy</i>, <i>kwestorzy</i>, <i>trybun ludowy</i>, <i>dyktator</i>, <i>cesarz</i></p> <p>– przedstawia legendarne początki Rzymu</p> <p>– wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński</p> <p>– omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta</p>	<p>– charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy</p> <p>– przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich</p> <p>– opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e.</p>	<p>– omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej</p> <p>– porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej</p>	<p>– wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu <i>republika</i> przez Rzymian i współczesnie</p> <p>– przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski</p>
------------------------------	---	---	--	---	--	--

	<p><i>trybun ludowy, dyktator, cesarz</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci legendarne i historyczne: Romulus i Remus, Gajusz Juliusz Cezar, Oktawian August 					
2. Imperium Rzymskie	<ul style="list-style-type: none"> • podboje rzymskie • Imperium Rzymskie i jego prowincje • organizacja armii rzymskiej • podział cesarstwa • upadek cesarstwa zachodniorzymskiego • terminy: <i>Kartagina, prowincja, limes, legiony, legioniści, Imperium Rzymskie, pax Romana, romanizacja, barbarzyńcy, Germanie, Konstantynopol, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prowincja, legiony, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów</i></p> <p>– przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>prowincja, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i></p> <p>– wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego</p> <p>– wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol</p> <p>– omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego</p>	<p>– opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie</p> <p>– opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e.</p> <p>– zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego</p>	<p>– wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium</p> <p>– wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy</p>	<p>– przedstawia postać Hannibala i wojny punickie</p> <p>– pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie</p> <p>– przybliża postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera</p>
3. Życie w Wiecznym Mieście	<ul style="list-style-type: none"> • Rzym jako stolica imperium i Wieczne Miasto • życie codzienne i rozrywki w Rzymie • podział społeczeństwa rzymskiego • wierzenia religijne Rzymian i najważniejsze bóstwa • terminy: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu</p> <p>– omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i></p> <p>– wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały</p> <p>– charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem</p> <p>– opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum</p> <p>– wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: <i>chleba i igrzysk!</i></p>	<p>– przedstawia pozostałości Pompejów i Herculanium jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności</p>
4. Dokonania starożytnych Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> • Rzymianie jako wielcy budowniczowie • kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków • prawo rzymskie i jego 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>luk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kopuła, akwedukt, luk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i></p> <p>– wyjaśnia powiedzenie:</p>	<p>– uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów</p> <p>– omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej</p> <p>– wyjaśnia rolę praw</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa</p>	<p>– opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie</p> <p>– ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją</p>

	<p>znaczenie dla funkcjonowania państwa</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze budowle w starożytnym Rzymie • terminy: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i> • postaci historyczne: Wergiliusz, Horacy 		<p><i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i></p>	<p>i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu – omawia dokonania Wergiliusza i Horacego</p>		<p>odpowiedź</p>
<p>5. Początki chrześcijaństwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej • przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie • rola świętych Pawła i Piotra w rozwoju chrześcijaństwa • Edykt mediolański i zakończenie prześladowań chrześcijan w cesarstwie • terminy: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i> • postaci historyczne: Jezus z Nazaretu, święty Piotr, święty Paweł z Tarsu, Konstantyn Wielki 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i></p> <p>– charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa</p> <p>– wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan</p> <p>– omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego</p>	<p>– wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa</p> <p>– wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.</p>	<p>– opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie</p> <p>– wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem</p>	<p>– przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)</p>
<p>* Tajemnice sprzed wieków – Bursztynowy szlak</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rola szlaków handlowych w starożytności • bursztyn i jego znaczenie dla starożytnych Rzymian • kontakty handlowe Rzymian z wybrzeżem Bałtyku 	<p>– wskazuje na mapie: przebieg bursztynowego szlaku (Pruszcz Gdański, Kalisz, Brama Morawska)</p> <p>– wyjaśnia, czym jest bursztyn i do czego się go stosuje</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego bursztyn był ceniony przez Rzymian</p>	<p>– wyjaśnia rolę szlaków handlowych</p>	<p>– podaje argumenty za twierdzeniem i przeciwnemu, że miasto Kalisz istniało w starożytności</p>	<p>– opisuje, jakie ludy żyły na ziemiach polskich w okresie funkcjonowania bursztynowego szlaku</p>
<p>Rozdział IV. Początki średniowiecza</p>						

1. Bizancjum w czasach świetności	<ul style="list-style-type: none"> • cesarstwo bizantyjskie pod panowaniem Justyniana I Wielkiego • dokonania Justyniana I Wielkiego • Konstantynopol jako Nowy Rzym • tradycja grecka w Bizancjum • osiągnięcia naukowe Bizantyjczyków • upadek Konstantynopola, jego przyczyny i skutki • terminy: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i> • postaci historyczne: Justynian I Wielki 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>ikona, freski, mozaika</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego</p> <p>– tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem</p> <p>– wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>bizantyjski przepych</i></p>	<p>– wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego</p> <p>– charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce</p> <p>– podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego</p> <p>– zaznacza na osi czasu datę upadku Konstantynopola – 1453 r.</p> <p>– zna postać Justyniana I Wielkiego</p> <p>– omawia dokonania Justyniana I Wielkiego</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola</p> <p>– uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką</p> <p>– wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw</p>	<p>– wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią</p> <p>– opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów</p>
2. Arabowie i początki islamu	<ul style="list-style-type: none"> • pochodzenie Arabów • działalność Mahometa i narodziny islamu • religia muzułmańska i jej zasady • dżihad i podboje Arabów • kultura i nauka arabska • terminy: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i> • postaci historyczne: Mahomet 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>oaza, islam, Allah, Koran, meczet</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i></p> <p>– omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów</p> <p>– wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności</p>	<p>– przedstawia postać i działalność Mahometa</p> <p>– omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu</p> <p>– charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu</p> <p>– zaznacza na osi czasu datę: 622 r.</p>	<p>– wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem</p> <p>– podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków</p>	<p>– wyjaśnia, jak zmieniło się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie</p> <p>– ocenia potrzebę tolerancji religijnej</p> <p>– wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem</p>
3. Nowe państwa w Europie	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie państwa Franków • cesarstwo Karola Wielkiego • rozwój kultury i nauki w państwie Karola Wielkiego • traktat w Verdun i jego skutki – nowe państwa w Europie 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dynastia, cesarstwo, możnowładca</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i></p> <p>– wskazuje na mapie:</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów</p> <p>– charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego</p> <p>– przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej</p> <p>– tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy</p>	<p>– wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Rzesza Niemiecka • terminy: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i> • postaci historyczne: Chlodwig, Karol Młot, Pepin Mały, Karol Wielki, Otton I 		<p>zasięg terytorialny państwa Franków w czasach Karola Wielkiego, Akwizgran i Rzym</p>	<p>– zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 843 r., 962 r.</p> <p>– omawia dokonania: Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I</p>		
4. Konflikt papieża z cesarstwem	<ul style="list-style-type: none"> • wielka schizma wschodnia i jej skutki • spór o inwestyturę między cesarzem a papieżem w XI w. • Canossa jako miejsce pokuty cesarza Henryka IV • konkordat wormacki i jego postanowienia • terminy: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i> • postaci historyczne: papież Grzegorz VII, cesarz Henryk IV 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prawosławie, ekskomunika</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i></p> <p>– wyjaśnia konsekwencje ekskomuniki cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie</p> <p>– przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV</p>	<p>– wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej</p> <p>– wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne</p> <p>– przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w.</p> <p>– przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r.</p>	<p>– wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę</p> <p>– omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym</p>	<p>– przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego</p>
5. Wyprawy krzyżowe	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcie Ziemi Świętej przez Turków • synod w Clermont • krucjaty • utworzenie Królestwa Jerozolimskiego • powstanie zakonów rycerskich: templariuszy, joannitów i Krzyżaków • upadek twierdzy Akka • skutki wypraw krzyżowych • terminy: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i></p> <p>– opisuje wygląd rycerzy zakonnych</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i></p> <p>– wyjaśnia przyczyny ogłoszenia krucjat</p> <p>– wskazuje na mapie: Ziemię Świętą i trasy wybranych krucjat</p> <p>– omawia skutki pierwszej krucjaty</p>	<p>– przedstawia zakony templariuszy, joannitów i Krzyżaków oraz ich zadania</p> <p>– opisuje skutki wypraw krzyżowych</p> <p>– przedstawia postać: Urbana II</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1096 r., 1291 r.</p>	<p>– omawia okoliczności zlikwidowania zakonu templariuszy</p>	<p>– przedstawia informacje, które z zakonów rycerskich funkcjonują współcześnie i jaka obecnie jest ich rola</p> <p>– ocenia rolę krucjat w kształtowaniu się relacji między chrześcijanami a muzułmanami</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • postaci historyczne: papież Urban II 					
* Tajemnice sprzed wieków – Skarb templariuszy	<ul style="list-style-type: none"> • zakon templariuszy i jego funkcje po zakończeniu krucjat • wzrost znaczenia i bogactwa templariuszy • przyczyny kasacji zakonu • polskie posiadłości templariuszy 	– wyjaśnia, do jakich celów został powołany zakon templariuszy	– przedstawia genezę bogactwa templariuszy – opisuje mit skarbu templariuszy	– przedstawia dzieje templariuszy po upadku Królestwa Jerozolimskiego – opisuje losy ostatniego mistrza zakonu Jakuba de Molay	– przedstawia legendę o św. Graalu	– wskazuje posiadłości zakonu na obszarze dzisiejszej Polski

Rozdział V. Społeczeństwo średniowiecza

1. System feudalny	<ul style="list-style-type: none"> • podział na seniorów i wasali • społeczna drabina feudalna • podział społeczeństwa średniowiecznego na stany • terminy: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hold lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopi, szlachta, mieszczaństwo</i> 	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior, wasal, hold lenny, przywilej</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna	– poprawnie posługuje się terminami: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hold lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopi, szlachta, mieszczaństwo</i> – przedstawia, jak wyglądał hold lenny – wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym	– omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym – opisuje zależność między seniorem a wasalem	– wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane	– wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie
2. Epoka rycerzy	<ul style="list-style-type: none"> • ideał rycerza i jego obowiązki • od pazia do rycerza • życie codzienne rycerzy • elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza • kultura rycerska • elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza • terminy: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i> 	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, herb, kopia, ostrogi</i> – opisuje uzbrojenie rycerzy	– poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i> – charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego – wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem – opisuje uzbrojenie rycerskie	– opisuje życie codzienne rycerstwa – przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego – opisuje ceremonię pasowania na rycerza	– przedstawia historię najsłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa	– przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu
* Tajemnice sprzed wieków – Dlaczego rycerze brali udział	<ul style="list-style-type: none"> • rola turniejów rycerskich • przebieg turniejów • konsekwencje 	– przy pomocy nauczyciela omawia, z jakimi konsekwencjami wiązała się porażka	– przedstawia, w jaki sposób byli nagradzani zwycięzcy turniejów	– wyjaśnia, dlaczego rycerze byli skłonni uczestniczyć w turniejach	– opisuje przebieg turniejów rycerskich	– wyjaśnia, dlaczego współczesna młodzież organizuje się w bractwa rycerskie

w turniejach?	zwycięstwa i porażki w turnieju <ul style="list-style-type: none"> • obyczajowość turniejowa 	w turnieju				i kultywuje tradycję rycerską; podaje przykład takiego bractwa
3. Średniowieczne miasto i wieś	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie osad rzemieślniczych i kupieckich • lokacje miast i wsi • samorząd miejski i jego organy • społeczeństwo miejskie • organa samorządu wiejskiego • wygląd średniowiecznego miasta • zajęcia ludności wiejskiej • terminy: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, plug, radło, brona</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, plug, radło, brona</i></p> <p>– porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, plug, radło, brona</i></p> <p>– opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta</p> <p>– charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast</p> <p>– opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej</p>	<p>– wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi</p> <p>– przedstawia organy samorządu miejskiego</p> <p>– charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka</p>	<p>– opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczkański w Polsce</p> <p>– znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości</p>	<p>– przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie</p>
4. Kościół w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> • duchowni w średniowieczu, ich przywileje i obowiązki • religijność doby średniowiecza • średniowieczne zakony: benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie • życie w średniowiecznym klasztorze • średniowieczne szkolnictwo • terminy: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria,</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, uniwersytet</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację</p> <p>– wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i></p> <p>– charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu</p> <p>– opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym</p>	<p>– przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne</p> <p>– wyjaśnia określenie <i>benedyktyńska praca</i></p> <p>– charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo</p> <p>– porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne</p> <p>– przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu</p>	<p>– porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze</p> <p>– wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitularz</p>	<p>– znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku</p> <p>– opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia</p>

	<p><i>kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • postać historyczna: święty Franciszek z Asyżu 					
5. Sztuka średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> • rola sztuki w średniowieczu • znaczenie <i>biblia pauperum</i> • styl romański i jego cechy • styl gotycki i jego charakterystyczne elementy • rzeźba i malarstwo średniowieczne • pismo i miniatury w rękopisach • zabytki średniowieczne w Polsce • terminy: <i>biblia pauperum, styl romański, styl gotycki, katedra, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>katedra, witraże, miniatura</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce</p> <p>– wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i></p> <p>– wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała <i>biblia pauperum</i></p>	<p>– charakteryzuje styl romański</p> <p>– omawia cechy stylu gotyckiego</p>	<p>– porównuje styl gotycki i romański</p> <p>– przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego</p>	<p>– znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju</p>

Rozdział VI. Polska pierwszych Piastów

1. Zanim powstała Polska	<ul style="list-style-type: none"> • najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych • gród w Biskupinie • Słowianie w Europie i ich kultura • wierzenia dawnych Słowian • pierwsze państwa słowiańskie 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wielka wędrówka ludów, plemię</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i></p> <p>– przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich</p>	<p>– przedstawia najstarsze państwa słowiańskie</p> <p>– wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim</p> <p>– wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody</p>	<p>– podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański</p>	<p>– wymienia pozostałości bytowania ludów przedśłowiańskich na ziemiach polskich</p> <p>– przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim</p>
--------------------------	---	---	---	---	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • plemiona słowiańskie na ziemiach polskich • terminy: <i>kurhan</i>, <i>kamienne kręgi</i>, <i>Biskupin</i>, <i>wielka wędrówka ludów</i>, <i>Słowianie</i>, <i>Swaróg</i>, <i>Perun</i>, <i>Świętowit</i>, <i>plemię</i>, <i>Państwo Wielkomorawskie</i>, <i>Wiślanie</i>, <i>Polanie</i> • postaci historyczne: święty Cyryl i święty Metody 		<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje wierzenia Słowian – wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich 			
2. Mieszko I i początki Polski	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój państwa Polan • dynastia Piastów • panowanie Mieszka I • małżeństwo Mieszka z Dobrawą • chrzest Polski i jego skutki • konflikt z margrabią Hodonem i bitwa pod Cedynią • terminy: <i>książę</i>, <i>dynastia</i>, <i>Piastowie</i>, <i>biskupstwo</i>, <i>dyplomacja</i>, <i>poganin</i>, <i>Dagome iudex</i> • postaci historyczne: Mieszko I, Dobrawa 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>książę</i>, <i>dynastia</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska” 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>książę</i>, <i>dynastia</i>, <i>Piastowie</i>, <i>biskupstwo</i>, <i>dyplomacja</i>, <i>poganin</i>, <i>Dagome iudex</i> – wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski – opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy – zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r. – wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I – wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I – opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia dokument <i>Dagome iudex</i> i jego wartość jako źródła historycznego – przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich
3. Polska Bolesława Chrobrego	<ul style="list-style-type: none"> • misja biskupa Wojciecha i jej skutki • zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje • powstanie niezależnej organizacji na ziemiach polskich • stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>arcybiskupstwo</i>, <i>koronacja</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie</i>, <i>zjazd gnieźnieński</i>, <i>arcybiskupstwo</i>, <i>Milsko</i>, <i>Łużyce</i>, <i>Grody Czerwieńskie</i>, <i>koronacja</i> – opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie – opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim – opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego

	<ul style="list-style-type: none"> • koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie • terminy: <i>relikwie</i>, <i>zjazd gnieźnieński</i>, <i>arcybiskupstwo</i>, <i>Milsko</i>, <i>Łużyce</i>, <i>Grody Czerwińskie</i>, <i>koronacja</i> • postaci historyczne: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III 		<p>– wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite</p> <p>– omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r.</p>			
4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> • kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego • panowanie Mieszka II • reformy Kazimierza Odnowiciela • Kraków stolicą państwa • polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego • koronacja Bolesława Śmiałego • konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki • terminy: <i>insygnia królewskie</i> • postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i></p> <p>– wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”</p> <p>– wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela</p> <p>– omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława</p> <p>– zaznacza na osi czasu datę: 1076 r.</p>	<p>– opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego</p> <p>– ocenia postawę Bezpryma</p> <p>– przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego</p> <p>– charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego</p>	<p>– opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem</p>	<p>– wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego</p> <p>– ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego</p>
5. Rządy Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> • rządy Władysława Hermana i Sieciecha • podział władzy między synów Władysława Hermana • bratobójcza wojna między Bolesławem i Zbigniewem • najazd niemiecki na 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior i juniorzy</i>, <i>zasada senioratu</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>palatyn (wojewoda)</i>, <i>testament</i>, <i>zasada senioratu</i>, <i>senior i juniorzy</i></p> <p>– wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego</p> <p>– opisuje postaci:</p>	<p>– opisuje rządy Władysława Hermana i rolę Sieciecha w jego państwie</p> <p>– przedstawia przebieg konfliktu między Bolesławem a Zbigniewem</p> <p>– opisuje niemiecki najazd w 1109 r. i obronę Głogowa</p> <p>– przedstawia sukcesy Krzywoustego w walkach</p>	<p>– ocenia postawę Bolesława wobec brata</p> <p>– wyjaśnia zasadę senioratu</p> <p>– wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron</p>	<p>– przedstawia postać Galla Anonima</p> <p>– wyjaśnia znaczenie dostępu państwa do morza</p> <p>– ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu</p>

	<p>ziemie polskie i obrona Głogowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • podbój Pomorza przez Bolesława Krzywoustego • testament Krzywoustego i jego założenia • terminy: <i>palatyn (wojewoda), testament, zasada senioratu, senior i juniorzy</i> • postaci historyczne: Władysław Herman, Sieciech, Zbigniew, Bolesław Krzywousty 		<p>Władysława Hermana, Sieciecha, Bolesława Krzywoustego i Zbigniewa</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1109 r. i 1138 r.</p>	<p>z Pomorzanami</p> <p>– omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego</p>		
<p>6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • grody i ich funkcje • życie w grodzie i na podgrodziu • sposoby uprawy roli na ziemiach polskich • podział społeczeństwa w państwie pierwszych Piastów • zakres władzy panującego • powinności poddanych wobec władcy • powstanie rycerstwa w Polsce • terminy: <i>metoda żarowa, gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna, wojowie, drużyna książęca</i> 	<p>– posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, danina, posługi</i></p> <p>– przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu</p> <p>– opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna</i></p> <p>– charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim</p> <p>– omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów</p>	<p>– przedstawia charakter drużyny książęcej</p> <p>– wyjaśnia powinności ludności względem władcy</p>	<p>– wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza</p>	<p>– wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych</p>
<p>* Tajemnice sprzed wieków – Kto spisywał dzieje Polski?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • źródła historyczne dotyczące początków państwa polskiego • obiektywizm i 	<p>– wymienia nazwy źródeł historycznych dotyczących dziejów państwa polskiego za</p>	<p>– przedstawia dokonania postaci: Galla Anonima i Wincentego Kadłubka</p>	<p>– omawia teorie dotyczące pochodzenia Galla Anonima</p> <p>– wymienia przyczyny</p>	<p>– określa ramy chronologiczne wydarzeń opisanych w kronikach Galla</p>	<p>– przedstawia przykład innej średniowiecznej kroniki polskiej</p>

	prawda historyczna	panowania pierwszych Piastów – tłumaczy konieczność weryfikacji prawdziwości źródeł historycznych		powstania kronik	Anonima i Wincentego Kadłubka	
Rozdział VII. Polska w XIII–XV wieku						
I. Rozbicie dzielnicowe	<ul style="list-style-type: none"> • walki wewnętrzne między książętami piastowskimi o prymat w Polsce • utrwalenie rozbicia dzielnicowego • osłabienie Polski na arenie międzynarodowej • sprowadzenie Krzyżaków do Polski • najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą • przemiany społeczne i gospodarcze w okresie rozbicia dzielnicowego • terminy: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka</i> • postaci historyczne: Władysław Wygnaniec, Leszek Biały, Konrad Mazowiecki, Henryk Pobożny 	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi	– poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka</i> – charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego – wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego – omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego – zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1241 r.	– opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia – omawia skutki rozbicia dzielnicowego – opisuje kolonizację na ziemiach polskich	– przedstawia historię zakonu krzyżackiego – wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię rycerstwu i duchowieństwu	– charakteryzuje sposób walki Mongołów – przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego
2. Zjednoczenie Polski	<ul style="list-style-type: none"> • koronacja i śmierć Przemysła II • panowanie Waclawa II • rola arcybiskupów gnieźnieńskich i jednolitej organizacji kościelnej w zjednoczeniu dzielnic polskich • przejęcie władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja • rządy Władysława Łokietka • konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami 	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i> – wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków – omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Waclawa II, Władysława Łokietka – zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.	– przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II – opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie – przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju – opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami	– wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki	– przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju

	<ul style="list-style-type: none"> terminy: <i>starosta, Szerbiec</i> postaci historyczne: Przemysł II, arcybiskup Jakub Świnka, Wacław II, Władysław Łokietek 					
3. Czasy Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> polityka dyplomacji Kazimierza Wielkiego pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego reformy Kazimierza Wielkiego umocnienie granic polskiego państwa utworzenie Akademii Krakowskiej i skutki tej decyzji zjazd monarchów w Krakowie uczta u Wierzyńka terminy: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> postać historyczna: Kazimierz Wielki 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki”</p> <p>– wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i></p> <p>– wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.</p>	<p>– przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu</p> <p>– charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa</p> <p>– tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej</p> <p>– wyjaśnia znaczenie uczyty u Wierzyńka</p>	<p>– przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów</p> <p>– przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego</p>
4. Unia polsko-litewska	<ul style="list-style-type: none"> koniec dynastii Piastów na polskim tronie rzędy Andegawenów w Polsce unia polsko-litewska w Krewie wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod Grunwaldem I pokój w Toruniu unia w Horodle terminy: <i>Andegawenowie, unia</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>unia personalna</i></p> <p>– przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę</p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i></p> <p>– wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej</p> <p>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem</p> <p>– wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewa, Horodło, Grunwald, Toruń</p> <p>– opisuje postaci:</p>	<p>– przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę</p> <p>– wymienia postanowienia unii w Krewie</p> <p>– przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu</p> <p>– wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle</p>	<p>– charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński</p>	<p>– uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj</p>

	<p><i>personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci historyczne: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen 		<p>Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r.</p>			
<p>* Tajemnice sprzed wieków – Jaką bitwę namalował Jan Matejko?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • okoliczności powstania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> • Jan Matejko jako malarz dziejów Polski • obrazy jako źródło wiedzy historycznej • znaczenie <i>Bitwy pod Grunwaldem</i> 	<p>– przedstawia, kim był Jan Matejko</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób Jan Matejko przygotowywał się do namalowania obrazu</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego podczas II wojny światowej Niemcom zależało na zniszczeniu dzieła</p>	<p>– wymienia cele namalowania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i></p> <p>– omawia nieścisłości w przekazie historycznym obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i></p>	<p>– wyjaśnia, jakie warunki powinno spełniać dzieło sztuki, aby można je było traktować jako źródło historyczne</p> <p>– omawia inne dzieło Jana Matejki</p>
<p>5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej • bitwa pod Warną • panowanie Kazimierza Jagiellończyka • wojna trzynastoletnia • II pokój toruński i jego postanowienia • panowanie Jagiellonów w Czechach i na Węgrzech • terminy: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żold</i> • postaci historyczne: Władysław III Warneńczyk, Kazimierz 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wojska zaciężne, żold</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje okoliczności śmierci Władysława Warneńczyka</p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żold</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Węgry, Warnę, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, państwa rządzone przez Jagiellonów w drugiej połowie XV w.</p> <p>– omawia dokonania: Władysława III Warneńczyka, Zbigniewa Oleśnickiego i Kazimierza Jagiellończyka</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1444 r., 1454 r., 1466 r.</p>	<p>– przedstawia okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej</p> <p>– charakteryzuje rządy Kazimierza Jagiellończyka</p> <p>– opisuje przebieg wojny trzynastoletniej</p> <p>– przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego doszło do zawięzania Związku Pruskiego</p> <p>– porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego</p> <p>– uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki</p>	<p>– przedstawia Jana Długosza jako historyka i wychowawcę przyszłych królów Polski</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo</p>

	Jagiellończyk, Zbigniew Oleśnicki					
6. Monarchia stanowa w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • monarchia patrymonialna i stanowa • wpływ przywilejów nadawanych przez władzę na osłabienie władzy królewskiej • przekształcenie się rycerstwa w szlachtę • przywileje szlacheckie i ich konsekwencje dla władzy królewskiej • ukształtowanie się sejmu walnego • konstytucja <i>Nihil novi</i> i jej znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej • terminy: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i> 	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>szlachta, sejm walny, izba poselska, senat</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i> – przedstawia sejm walny oraz jego skład – zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r.	– wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę – wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce – przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie – wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i>	– przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce – tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową – wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego: izby poselskiej oraz senatu	– ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niesło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę
* Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej						

1. Tworzenie rysunków

Szczegółowe osiągnięcia wychowawcze

Uczeń:

- słucha poleceń nauczyciela i systematycznie wykonuje ćwiczenia,
- stara się samodzielnie odkrywać możliwości programów komputerowych,
- rozwija indywidualne zdolności twórcze i wrażliwość estetyczną,
- potrafi stosować komputer do podniesienia efektywności uczenia się,
- potrafi odkrywać nowe obszary zastosowań komputera,
- potrafi współpracować w grupie,
- jest odpowiedzialny za powierzone zadania i zdyscyplinowany na lekcji.

Rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem aplikacji komputerowych – tworzenie rysunków w edytorze grafiki				
2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<p>rysuje wielokąty, korzystając z narzędzia Wielokąt;</p> <p>wykonuje odbicie lustrzane zaznaczonego fragmentu rysunku;</p> <p>tworzy proste rysunki z wykorzystaniem poznanych narzędzi malarskich i operacji na fragmentach rysunku</p>	<p>korzystając ze wzorca, wybiera sposób rysowania wielokątów;</p> <p>wie, jak zastosować narzędzie Krzywa;</p> <p>przekształca obraz: wykonuje odbicia lustrzane i obroty;</p> <p>korzysta z narzędzia Lupa do powiększania obrazu;</p> <p>tworzy nowe rysunki i modyfikuje rysunki gotowe, korzystając z poznanych możliwości edytora grafiki</p>	<p>stosuje narzędzie Krzywa do tworzenia rysunków;</p> <p>korzysta z Pomocy dostępnej w programach;</p> <p>przekształca obraz: wykonuje pochylanie i rozciąganie obrazu;</p> <p>wie, w jaki sposób dawniej tworzone obrazy;</p> <p>wykorzystuje możliwość rysowania w powiększeniu, aby rysować bardziej precyzyjnie i poprawiać rysunki</p>	<p>analizuje sytuację problemową i szuka rozwiązania problemu;</p> <p>przekształca obraz: wykonuje odbicia lustrzane, obroty, pochylanie i rozciąganie obrazu;</p> <p>wie, z czego składa się obraz komputerowy i jaka jest funkcja karty graficznej;</p> <p>wykorzystuje możliwość włączenia linii siatki, aby poprawiać rysunki</p>	<p>samodzielnie odszukuje opcje menu programu w celu wykonania konkretnej czynności, a w razie potrzeby korzysta z Pomocy do programu;</p> <p>wyjaśnia różnicę między odbiciem lustrzanym w poziomie a obrotem o kąt 90°;</p> <p>omawia proces powstawania obrazu komputerowego i wyjaśnia przeznaczenie karty graficznej;</p> <p>rozwija indywidualne zdolności twórcze;</p> <p>przygotowuje rysunki na konkursy informatyczne</p>

2. Komputer i programy komputerowe

Osiągnięcia wychowawcze

Uczeń:

- przestrzega zasad bezpiecznej pracy przy komputerze,

- jest odpowiedzialny za ogólny porządek na stanowisku komputerowym,
- stosuje zasady zdrowej pracy przy komputerze, w tym planuje przerwy w pracy i rekreację na świeżym powietrzu,
- przestrzega zasad korzystania z licencjonowanego oprogramowania,
- potrafi uszanować pracę innych, m.in. nie usuwa plików i nie kopiuje ich bez zgody autora lub nauczyciela,
- potrafi z zaangażowaniem argumentować zagrożenia wynikające z korzystania z niewłaściwych gier komputerowych, m.in. nie korzysta z gier zawierających elementy przemocy i okrucieństwa oraz nie nakłania kolegów do korzystania z takich gier.

Posługiwanie się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi				
2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
określa typ komputera (komputerów) w pracowni komputerowej, np. PC, Mac; loguje się do szkolnej sieci komputerowej i prawidłowo kończy pracę z komputerem	zna w podstawowym zakresie działanie komputera; rozróżnia elementy zestawu komputerowego; omawia przeznaczenie monitora, klawiatury i myszy; podaje przykłady komputerów przenośnych; potrafi poprawnie zalogować się do szkolnej sieci komputerowej i wylogować się; omawia przeznaczenie urządzeń zewnętrznych (drukarka, skaner, projektor multimedialny)	wymienia nazwy niektórych części zamkniętych we wspólnej obudowie komputera (płyta główna, procesor, pamięć operacyjna, dysk twardy); omawia cechy komputerów przenośnych, m.in.: takich jak laptop, tablet; wymienia urządzenia mobilne; wyjaśnia przeznaczenie urządzeń do nagrywania obrazów, dźwięków i filmów tj. kamera internetowa, cyfrowy aparat fotograficzny, kamera cyfrowa	omawia przeznaczenie elementów zestawu komputerowego; wyjaśnia, czym jest pamięć operacyjna RAM; wyjaśnia różnicę pomiędzy pamięcią operacyjną a dyskiem twardym; omawia cechy urządzeń mobilnych; wykonuje zdjęcia aparatem cyfrowym lub smartfonem i przenosi je do pamięci komputera	korzystając z dodatkowych źródeł, odszukuje informacje na temat historii komputerów; charakteryzuje komputery przenośne, uzupełniając informacje z dodatkowych źródeł; odszukuje w Internecie więcej informacji na temat urządzeń do nawigacji satelitarnej; nagrywa krótkie filmy, korzystając z aparatu cyfrowego, smartfonu lub kamery cyfrowej i przenosi je do pamięci komputera
uruchamia programy w wybrany sposób, np. klikając ikonę na pulpicie kafelek na ekranie startowym lub z wykazu programów w menu Start	wymienia cechy środowiska graficznego; wie, czym jest system operacyjny; wie, na czym polega uruchamianie programów	zna rolę systemu operacyjnego; wymienia cechy środowiska graficznego; wie, na czym polega uruchamianie komputera, instalowanie i uruchamianie programu komputerowego; wie, że nie wolno bezprawnie kopiować programów i kupować ich nielegalnych kopii	omawia funkcje systemu operacyjnego; omawia ogólnie procesy zachodzące podczas włączenia komputera; wyjaśnia, co dzieje się na ekranie monitora i w pamięci komputera podczas uruchamiania programu komputerowego; wie, że korzystając z programu komputerowego, należy pamiętać o przestrzeganiu warunków określonych w umowie licencyjnej	wyjaśnia, czym jest UEFI (i jego poprzednik BIOS) i wyjaśnia, jaka jest jego rola w działaniu komputera; zna podstawowe rodzaje licencji komputerowych i zasady korzystania z nich

Operacje na plikach i folderach				
2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
wymienia przykładowe nośniki pamięci masowej i wie, do czego służą	omawia ogólnie nośniki pamięci masowej, m.in.: CD, DVD, urządzenie pendrive	wie, co to jest pojemność nośników pamięci; podaje przykładowe pojemności wybranych nośników pamięci masowych	omawia przeznaczenie poszczególnych rodzajów nośników pamięci masowej; wie, co to są zasoby komputera	korzystając z dodatkowych źródeł, odszukuje informacje na temat nośników pamięci masowej; przegląda zasoby wybranego komputera; sprawdza ilość wolnego miejsca na dysku
odszukuje zapisane pliki w strukturze folderów i otwiera je; tworzy własne foldery, korzystając z odpowiedniej opcji menu; z pomocą nauczyciela kopiuje pliki z wykorzystaniem Schowka do innego folderu na tym samym nośniku	swobodnie porusza się po strukturze folderów, aby odszukać potrzebny plik; potrafi odpowiednio nazwać plik; kopiuje pliki do innego folderu na tym samym nośniku; wie, do czego służy folder Kosz i potrafi usuwać pliki	rozdzieli folder nadrzędny i podrzędny; kopiuje pliki i foldery zapisane na dysku twardym na inny nośnik pamięci, wykorzystując Schowek ; potrafi skopiować pliki z dowolnego nośnika na dysk twardy; zna przynajmniej dwie metody usuwania plików i folderów	kopiuje pliki z wykorzystaniem Schowka do innego folderu i na inny nośnik; przenosi i usuwa pliki, stosując metodę przeciągnij i upuść ; zna i stosuje skróty klawiaturowe do wykonywania operacji na plikach i folderach; zmienia nazwę istniejącego pliku; potrafi odzyskać plik umieszczony w Koszu ; kompresuje pliki i foldery oraz je dekompresuje	samodzielnie kopiuje pliki i foldery, stosując wybraną metodę; wyjaśnia różnicę pomiędzy kopiowaniem a przenoszeniem plików; wyjaśnia, na czym polega kompresja plików

3. Komunikacja z wykorzystaniem Internetu

Szczegółowe osiągnięcia wychowawcze

Uczeń:

- potrafi świadomie korzystać z Internetu,
- jest odpowiedzialny za siebie i innych – potrafi z zaangażowaniem argumentować zagrożenia wynikające z niewłaściwego wyboru źródła informacji i samej informacji, m.in. nie wchodzi na strony obrażające godność osobistą, propagujące treści niezgodne z zasadami właściwego zachowania, zawierające obraźliwe i wulgarne teksty, propagujące przemoc,
- unika nawiązywania poprzez Internet kontaktów z nieznanymi osobami,
- stosuje zasady taktowanego zachowania w Internecie, m.in. przestrzega podstawowych zasad netykiety,
- korzysta z cudzych materiałów w sposób zgodny z prawem.

Posługiwanie się komputerem i sieciami komputerowymi – komunikacja z wykorzystaniem Internetu

2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<p>z pomocą nauczyciela zakłada konto pocztowe;</p> <p>pisze i wysyła listy elektroniczne do jednego adresata</p>	<p>samodzielnie zakłada konto pocztowe;</p> <p>wymienia i stosuje podstawowe zasady pisania listów elektronicznych;</p> <p>pisze list elektroniczny, stosując podstawowe zasady, np. pamięta o umieszczeniu tematu listu i podpisaniu się</p>	<p>podaje przykłady różnych sposobów komunikacji;</p> <p>omawia podobieństwa i różnice między pocztą tradycyjną i elektroniczną;</p> <p>samodzielnie zakłada konto pocztowe;</p> <p>omawia szczegółowo i stosuje zasady netykiety;</p> <p>dołącza załączniki do listów;</p> <p>pisze i wysyła listy elektroniczne do wielu adresatów</p>	<p>omawia sposób zakładania konta pocztowego;</p> <p>pisząc listy elektroniczne, stosuje zasady redagowania tekstu;</p> <p>przestrzega zasad netykiety;</p> <p>tworzy książkę adresową i korzysta z niej, wysyłając listy do wielu adresatów;</p> <p>zna zasady dołączania załączników do e-maili i je stosuje, np. zmniejszając rozmiar pliku przed wysłaniem;</p> <p>wie, co to jest spam i rozsyłanie tzw. internetowych łańcuszków</p>	<p>poprawnie redaguje list elektroniczny, stosując zasady redagowania tekstu i zasady netykiety;</p> <p>zna różnicę między formatem tekstowym a HTML;</p> <p>sprawnie korzysta z książki adresowej</p>
<p>jest świadom istnienia wirusów komputerowych;</p> <p>rozumie, że należy stosować odpowiednie oprogramowanie, aby chronić komputer przed wirusami</p>	<p>zna i stosuje zasadę nieotwierania załączników do listów elektronicznych pochodzących od nieznanego nadawców;</p> <p>omawia zagrożenia wynikające z komunikowania się przez Internet z nieznanymi osobami;</p> <p>wie, w jaki sposób wirusy mogą dostać się do komputera (podaje przynajmniej dwa sposoby)</p>	<p>zna i stosuje zasady komunikacji i wymiany informacji z wykorzystaniem Internetu;</p> <p>wie, na czym polega cyberprzemoc;</p> <p>wyjaśnia pojęcia: <i>czat, komunikator internetowy, serwis społecznościowy, blog</i>;</p> <p>wyjaśnia, czym są wirusy komputerowe</p>	<p>potrafi ogólnie omówić działanie wirusów komputerowych, w tym różnych odmian wirusów, np. koni trojańskich;</p> <p>wymienia i omawia podstawowe zasady ochrony komputera przed wirusami i innymi zagrożeniami przenoszonymi przez pocztę elektroniczną;</p> <p>wie, czym jest firewall</p>	<p>podaje dodatkowe, niewymienione w podręczniku, zagrożenia przenoszone przez Internet lub wynikające z korzystania z nośników pamięci masowej (np. CD, urządzenie pendrive) niewiadomego pochodzenia;</p> <p>stosuje sposoby ochrony przed wirusami komputerowymi, np. używa programu antywirusowego dla dysku twardego i innych nośników danych;</p> <p>samodzielnie korzysta z chmury w trakcie pracy nad projektem grupowym</p>

4. Programowanie

Szczegółowe osiągnięcia wychowawcze

Uczeń:

- potrafi rozwiązywać proste zadania problemowe, wymagające logicznego myślenia,
- potrafi wynieść korzyści ze stosowania właściwego oprogramowania (tu programu edukacyjnego) dla własnego rozwoju.

Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera				
2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<p>korzysta z programu edukacyjnego przeznaczonego do tworzenia programów komputerowych;</p> <p>pisze proste programy, używając podstawowych poleceń, według opisu w podręczniku;</p> <p>tworzy programy z wykorzystaniem poleceń sekwencyjnych;</p> <p>zapisuje program w pliku w folderze podanym przez nauczyciela</p>	<p>korzystając z opisu w podręczniku, ustala operacje, które powinny być ujęte w blok, oraz liczbę powtórzeń;</p> <p>tworzy program sterujący obiektem na ekranie;</p> <p>otwiera program zapisany w pliku, modyfikuje go i zapisuje pod tą samą nazwą w tym samym folderze</p>	<p>potrafi znaleźć rozwiązanie problemu (zadania) podanego przez nauczyciela;</p> <p>wie, że powtarzające się polecenia należy ująć w blok i w razie potrzeby stosuje samodzielnie tę metodę w programie;</p> <p>stosuje instrukcje warunkowe w programie;</p> <p>tworzy program sterujący obiektem na ekranie zależnie od naciśniętego klawisza;</p> <p>tworzy program zawierający proste animacje;</p> <p>objaśnia przebieg działania programów;</p> <p>otwiera program zapisany w pliku, modyfikuje go i zapisuje pod tą samą lub inną nazwą w wybranym folderze</p>	<p>analizuje problem, określa cel do osiągnięcia i opracowuje rozwiązanie;</p> <p>potrafi dobrać odpowiednie polecenia do rozwiązania danego zadania;</p> <p>dba o przejrzystość programu, dzieląc odpowiednio program na wiersze;</p> <p>korzysta z odpowiednich opcji menu lub skrótów klawiaturowych, aby zaznaczyć, usunąć lub skopiować element programu;</p> <p>próbuje tworzyć program optymalny; w razie potrzeby modyfikuje go</p>	<p>potrafi samodzielnie określić problem i cel do osiągnięcia;</p> <p>podaje przykłady problemów, które można rozwiązać za pomocą komputera z wykorzystaniem odpowiedniego programu komputerowego;</p> <p>samodzielnie opracowuje rozwiązanie problemu i sprawdza rozwiązanie dla przykładowych danych;</p> <p>samodzielnie odnajduje dodatkowe możliwości programu, korzystając z Pomocy;</p> <p>potrafi samodzielnie modyfikować program, tak aby był optymalny</p>
<p>tworzy program realizujący projekt prostej historyjki według poleceń z ćwiczenia z podręcznika</p>	<p>zapisuje w wizualnym języku programowania proste historyjki, stosując polecenia powtarzania i polecenia sterujące obiektem na ekranie (w przód, w prawo, w lewo);</p>	<p>tworzy prostą grę komputerową według wskazówek zawartych w ćwiczeniu; stosuje m.in. polecenia powtarzania i instrukcje warunkowe, animacje, wyświetlanie napisów</p>	<p>projektuje historyjki i gry na kilku poziomach;</p> <p>tworzy zmienne i stosuje je w programie do zliczania punktów w grze;</p> <p>potrafi zmieniać odpowiednio wartość licznika w trakcie działania programu;</p> <p>stosuje złożone animacje</p>	<p>projektuje animowane historyjki i gry według własnych pomysłów i zapisuje je, korzystając z wybranego środowiska programowania;</p> <p>tworzy trudniejsze programy realizujące zadane zagadnienie;</p> <p>rozwiązuje zadania z konkursów informatycznych i bierze w nich udział</p>

5. Tworzenie dokumentów tekstowych

Szczegółowe osiągnięcia wychowawcze

Uczeń:

- słucha poleceń nauczyciela i systematycznie wykonuje ćwiczenia,
- stara się samodzielnie odkrywać możliwości programów komputerowych,
- potrafi stosować komputer do podniesienia efektywności uczenia się,
- potrafi odkrywać nowe obszary zastosowań komputera,
- potrafi współpracować w grupie,
- jest odpowiedzialny za powierzone zadania i zdyscyplinowany na lekcji.

Rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem aplikacji komputerowych – opracowywanie tekstu w edytorze tekstu				
2	3	4	5	6
Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<p>pisze krótki tekst, zawierający wielkie i małe litery oraz polskie znaki diakrytyczne;</p> <p>formatuje tekst: zmienia krój, wielkość i kolor czcionki;</p> <p>wstawia do tekstu rysunek clipart;</p> <p>zapisuje dokument tekstowy w pliku</p>	<p>wkleja do tekstu fragment rysunku, wykorzystując Schowek;</p> <p>wstawia do tekstu rysunki clipart i obiekty WordArt;</p> <p>wie, jak zmienić sposób otaczania obrazu tekstem;</p> <p>korzystając z podanego w podręczniku przykładu, zmienia sposób otaczania obrazu tekstem zgodnie z poleceniem zawartym w ćwiczeniu;</p> <p>pod kierunkiem nauczyciela wstawia do tekstu prostą tabelę i wypełnia ją treścią</p>	<p>wymienia rodzaje umieszczenia obrazu względem tekstu;</p> <p>stosuje wybrany sposób otaczania obrazu tekstem;</p> <p>przeogląda strukturę folderów i odszukuje plik w strukturze folderów;</p> <p>wstawia do tekstu obraz z pliku;</p> <p>zna i stosuje podstawowe możliwości formatowania obrazu umieszczonego w tekście (zmiana położenia, zmiana rozmiarów, przycinanie)</p>	<p>analizuje sytuację problemową i szuka rozwiązania problemu;</p> <p>omawia zastosowanie poszczególnych rodzajów umieszczenia obrazu względem tekstu;</p> <p>stosuje różne rodzaje umieszczenia obrazu względem tekstu;</p> <p>zna i stosuje podstawowe możliwości formatowania obrazu umieszczonego w tekście (ustalanie kolejności obrazów, rozjaśnianie obrazu i jego obracanie, stosowanie punktów zawijania);</p> <p>potrafi wykonać zdjęcie (zrzut) ekranu monitora i „wyciąć” fragment ekranu widoczny na monitorze, stosując odpowiedni program</p>	<p>potrafi zastosować właściwy sposób otaczania obrazu tekstem (m.in. dobiera odpowiedni układ do treści dokumentu tekstowego, do rodzaju wstawianych rysunków);</p> <p>samodzielnie modyfikuje dokumenty tekstowe, do których wstawia obrazy lub ich fragmenty;</p> <p>samodzielnie odszukuje dodatkowe możliwości formatowania obrazu wstawionego do tekstu</p>
<p>korzystając z przykładu z podręcznika, stosuje WordArty do wykonania ozdobnych napisów</p>	<p>wyróżnia fragmenty tekstu, stosując obramowanie i cieniowanie;</p> <p>tworzy dokument tekstowy, np. zaproszenie, stosując do tytułu WordArty;</p> <p>korzystając z przykładu z podręcznika, wstawia do</p>	<p>dodaje obramowanie i cieniowanie tekstu i akapitu;</p> <p>wykonuje obramowanie strony;</p> <p>wykorzystuje kształty np. do przygotowania komiksu;</p>	<p>dodaje odpowiednie obramowanie i cieniowanie tekstu i akapitu – zależnie od treści;</p> <p>modyfikuje wygląd WordArtu;</p> <p>modyfikuje tabelę, m.in.: dodaje nowe wiersze</p>	<p>rozdziela obramowanie tekstu od obramowania akapitu, stosując poprawnie te dwa sposoby obramowania;</p> <p>potrafi poprawnie dostosować formę tekstu do jego przeznaczenia, stosując właściwe ozdobniki</p>

	<p>tekstu tabelę o podanej liczbie kolumn i wierszy; współpracuje w grupie, wykonując zadania szczegółowe</p>	<p>zmienia istniejący tekst na WordArt; zna budowę tabeli i pojęcia: <i>wiersz, kolumna, komórka</i>; wstawia do tekstu tabelę, wstawia dane do komórek, dodaje obramowanie i cieniowanie komórek tabeli; zapisuje dokument tekstowy w pliku pod tą samą lub pod inną nazwą; drukuję dokumenty tekstowe; planuje pracę nad projektem; gromadzi i selekcjonuje materiały do przygotowania projektu</p>	<p>i kolumny, potrafi scalić komórki; korzysta z Kształtów dla zobrazowania niektórych treści w dokumencie tekstowym; potrafi w razie potrzeby zgrupować wstawione obiekty oraz je rozgrupować; tworząc nowe dokumenty lub poprawiając dokumenty już istniejące stosuje poznane zasady pracy nad tekstem (w tym metody wstawiania obrazu do tekstu z pliku i formatowania wstawionego obrazu); wyszukuje dodatkowe informacje potrzebne do przygotowania projektu</p>	<p>i odpowiednie formatowanie tekstu; właściwie planuje układ tabeli w celu umieszczenia w komórkach tabeli konkretnych informacji; samodzielnie dobiera parametry drukowania w celu wydrukowania dokumentu; potrafi pełnić funkcję koordynatora grupy, przydzielając zadania szczegółowe uczestnikom projektu; w zadaniach projektowych wykazuje umiejętność prawidłowego łączenia grafiki i tekstu; przygotowuje projekt na samodzielnie wymyślony temat</p>
--	---	--	--	--

JĘZYK ANGIELSKI KLASA 5

WIEDZA	UMIĘTNOŚCI		
	RECEPCJA	PRODUKCJA	INTERAKCJA
<p>Uczeń posługuje się zakresem środków językowych pozwalających mu na realizację działań językowych w wybranych aspektach następujących bloków tematycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Get started! • Classmates • Fun with food • Technology for all • Big world • Around town • Just the job • Going places • Having fun 	<p>SŁUCHANIE:</p> <p>Uczeń potrafi zrozumieć wyrażenia i najczęściej używane słowa dotyczące go osobiście, jego rodziny i bezpośredniego otoczenia, gdy tempo wypowiedzi jest wolne a wymowa wyraźna, potrafi zrozumieć główny sens zawarty w krótkich, prostych komunikatach i ogłoszeniach.</p> <p>CZYTANIE:</p> <p>Uczeń potrafi czytać bardzo krótkie, proste teksty. Potrafi znaleźć konkretne, przewidywalne informacje w prostych tekstach dotyczących życia codziennego, takich jak ogłoszenia, reklamy, prospekty, karty dań, rozkłady jazdy. Rozumie krótkie, proste listy prywatne.</p>	<p>MÓWIENIE:</p> <p>Uczeń potrafi posłużyć się ciągiem wyrażen i zdań, by w prosty sposób opisać swoją rodzinę, innych ludzi, warunki życia, swoje wykształcenie.</p> <p>PISANIE:</p> <p>Uczeń potrafi pisać krótkie i proste notatki lub wiadomości wynikające z doraźnych potrzeb. Potrafi napisać bardzo prosty list prywatny.</p>	<p>MÓWIENIE:</p> <p>Uczeń potrafi brać udział w zwykłej, typowej rozmowie wymagającej prostej i bezpośredniej wymiany informacji na znane mu tematy. Potrafi sobie radzić w bardzo krótkich rozmowach towarzyskich, nawet jeśli nie rozumie wystarczająco dużo, by samemu podtrzymać rozmowę.</p>

Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie wypowiedzi i często używane wyrażenia związane z najistotniejszymi sprawami (np.: podstawowe informacje dotyczące rozmówcy, jego rodziny, zakupów, otoczenia, pracy). Potrafi porozumiewać się w typowych, prostych sytuacjach komunikacyjnych, wymagających jedynie bezpośredniej wymiany zdań na tematy znane i powtarzające się. Potrafi w prosty sposób opisywać środowisko, z którego się wywodzi i bezpośrednie otoczenie, a także wypowiadać się w sposób bardzo prosty na tematy związane z najważniejszymi potrzebami.

Kryteria oceniania ogólne

	POZIOM PODSTAWOWY			POZIOM PONADPODSTAWOWY		
	OCENA NIEDOSTATECZNA	OCENA DOPUSZCZAJĄCA	OCENA DOSTATECZNA	OCENA DOBRA	OCENA BARDZO DOBRA	OCENA CELUJĄCA
		NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	
<p>Wiadomości: środki językowe fonetyka ortografia</p> <p>Uczeń nie spełnia większości kryteriów, by otrzymać ocenę</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna ograniczoną liczbę podstawowych słów i wyrażen, • popełnia liczne błędy w ich zapisie i wymowie, • zna proste, elementarne struktury gramatyczne wprowadzone przez nauczyciela, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna część wprowadzonych słów i wyrażen, • popełnia sporo błędów w ich zapisie i wymowie, • zna większość wprowadzonych struktur gramatycznych, • popełnia sporo błędów leksykalno- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna większość wprowadzonych słów i wyrażen, • zwykle poprawnie je zapisuje i wymawia, • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • popełnia nieliczne błędy leksykalno- 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna wszystkie wprowadzone słowa i wyrażenia, • poprawnie je zapisuje i wymawia, • zna wszystkie wprowadzone struktury gramatyczne, • popełnia sporadyczne błędy leksykalno- 	<p>Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który w wysokim stopniu opanował wiedzę i umiejętności określone programem nauczania .*</p> <p>*W świetle obowiązujących</p>	

	<p>dopuszczającą, tj. nie opanował podstawowej wiedzy i nie potrafi wykonać zadań</p>	<ul style="list-style-type: none"> • popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne we wszystkich typach zadań. 	<p>gramatycznych w trudniejszych zadaniach.</p>	<p>gramatyczne.</p>	<p>gramatyczne, które zwykle potrafi samodzielnie poprawić.</p>	<p>przepisów ocena ucznia ma wynikać ze stopnia przyswojenia przez niego treści wynikających z podstawy programowej. Ustalenie wymagań na ocenę celującą należy do nauczyciela, ale muszą one być zgodne z prawem. Jeżeli uczeń wykazuje zainteresowanie poszerzaniem wiedzy, można go za to nagrodzić dodatkowo, ale wiedza wykraczająca poza program nie może być elementem koniecznym do uzyskania oceny celującej - art. 44b ust. 3 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2017 r. poz. 2198, 2203 i 2361)</p>
<p>Umiejętności</p>	<p>o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela. Braki w wiadomościach i umiejętnościach są na tyle rozległe, że uniemożliwiają mu naukę na kolejnych etapach.</p>	<p><i>Recepcja</i> Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie polecenia nauczyciela, • w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na słuchanie – rozumie pojedyncze słowa, • rozumie ogólny sens przeczytanych tekstów, w ograniczonym stopniu rozwiązuje zadania na czytanie. 	<p><i>Recepcja</i> Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie polecenia nauczyciela, • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. 	<p><i>Recepcja</i> Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie polecenia nauczyciela, • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. 	<p><i>Recepcja</i> Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie polecenia nauczyciela, • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • zwykle potrafi uzasadnić swoje odpowiedzi. 	
		<p><i>Produkcja</i> • wypowiedzi ucznia nie są płynne i są bardzo krótkie: wyrazy, pojedyncze zdania, w formie pisemnej dwa - trzy zdania, • uczeń przekazuje i uzyskuje niewielką część istotnych informacji, • wypowiedzi ucznia są w znacznym stopniu nielogiczne i niespójne, • uczeń stosuje niewielki zakres poznanego słownictwa oraz struktur, • uczeń popełnia liczne błędy leksykalno-gramatyczne, które mogą zakłócać komunikację.</p>	<p><i>Produkcja</i> • wypowiedzi ucznia nie są zbyt płynne, ale mają dostateczną długość, • uczeń przekazuje i uzyskuje większość istotnych informacji, • wypowiedzi ucznia są częściowo nielogiczne i niespójne, • uczeń stosuje słownictwo i struktury odpowiednie do formy wypowiedzi, • uczeń popełnia sporo błędów leksykalno-gramatycznych, które nie zakłócają jednak komunikacji.</p>	<p><i>Produkcja</i> • wypowiedzi ucznia są dość płynne, a jego prace pisemne mają odpowiednią długość, • uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie istotne informacje, • wypowiedzi ucznia są logiczne i w miarę spójne, • uczeń stosuje adekwatne do tematu słownictwo oraz struktury, • uczeń popełnia nieliczne błędy leksykalno-gramatyczne, niezakłócające komunikacji, • uczeń stosuje odpowiednią formę i styl.</p>	<p><i>Produkcja</i> • wypowiedzi i prace pisemne ucznia są płynne i mają odpowiednią długość, • uczeń przekazuje i uzyskuje wszystkie wymagane informacje, • wypowiedzi ucznia są logiczne i spójne, • uczeń stosuje bogate słownictwo i struktury, • uczeń popełnia sporadyczne błędy leksykalno-gramatyczne, • uczeń stosuje odpowiednią formę i styl.</p>	

English Class A1+, rozdział 0: Get started!

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 4–9).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popelnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. dane personalne 2. państwa i narodowości 3. rzeczy osobiste 4. nazwy miesięcy 5. umiejętności i zainteresowania 6. pomieszczenia i wyposażenie domu 7. ubrania 8. przymiotniki opisujące cechy i osobowość 9. czasownik <i>to be, have got, can</i> 10. konstrukcja <i>there is / there are</i> 11. przymyki opisujące położenie 12. zaimki wskazujące i dzierżawcze 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • reaguje adekwatnie na zadawane pytania, reaguje na polecenia i rozumie instrukcje, udziela podstawowych informacji o sobie i ludziach ze swojego otoczenia, zna nazwy kilku krajów i narodowości, • opisuje przedmioty osobiste i ubrania, używając bardzo podstawowych zwrotów, • umie nazwać niektóre miesiące, • nazywa podstawowe pomieszczenia w domu i ich wyposażenie, • korzysta z podręcznika, aby formułować pytania i wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych 	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • przedstawia siebie i inne osoby ze swojego otoczenia, podaje szczegóły na ich temat, opisuje ich cechy osobowości, umiejętności i zainteresowania, • zna nazwy krajów i narodowości, • używając poznanych zwrotów, szczegółowo opisuje przedmioty osobiste oraz ubrania, • zna nazwy wszystkich miesięcy i potrafi wymienić je we właściwej kolejności, • nazywa pomieszczenia w domu i szczegółowo opisuje ich wyposażenie,
UMIĘJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.			

		<ul style="list-style-type: none"> tekstów, zazwyczaj stosuje poprawny styl wypowiedzi. 		<ul style="list-style-type: none"> stosuje właściwy styl wypowiedzi, samodzielnie zadaje pytania w celu uzyskania informacji, wyczerpująco odpowiada na zadawane pytania, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	---	--	---

English Class A1+, rozdział 1: Classmates

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 10–23).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popelnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	<ol style="list-style-type: none"> przedmioty nauczania, przybory szkolne dni tygodnia pomieszczenia w szkole, życie szkoły dane personalne zainteresowania, formy spędzania czasu wolnego czas <i>Present Simple</i> przysłowki częstotliwości 			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, przedstawia siebie i inne osoby, opisuje ludzi, używając prostych struktur, nazywa niektóre przedmioty nauczane w szkole i podstawowe przybory, nazywa niektóre dni tygodnia, w bardzo prostych słowach mówi o swoich zainteresowaniach i formach spędzania czasu wolnego, wzorując się na podręczniku, używa bardzo podstawowych zwrotów, udziela prostych informacji o 	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, szczegółowo przedstawia siebie i inne osoby ze swojego otoczenia, podaje szczegóły na ich temat, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, zna przedmioty i przybory szkolne, swobodnie i szczegółowo opisuje życie szkolne, opowiada o swoim hobby, używając wszystkich poznanych zwrotów i

		<ul style="list-style-type: none"> krajach anglojęzycznych, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów. 		<ul style="list-style-type: none"> wyrażeń, używa różnorodnych zwrotów, udziela szczegółowych informacji na temat krajów anglojęzycznych, stosuje właściwy styl wypowiedzi, wyczerpująco odpowiada na pytania, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	--	--	--

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 1 (e-Panel).

English Class A1+, rozdział 2: Fun with food

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 24–37).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popelnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	<ol style="list-style-type: none"> artykuły spójnicze opakowania zamawianie jedzenia w restauracji tradycje kulinarne w innych krajach czas <i>Present Simple</i> rzeczowniki policzalne i niepoliczalne <i>some</i> i <i>any</i> z rzeczownikami pytanie o liczbę i ilość z użyciem <i>how much</i> i <i>how many</i> 			
UMIĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, w prostych zdaniach opisuje swoje nawyki żywieniowe, wzorując się na podręczniku, udziela podstawowych informacji na temat żywienia, w bardzo prostych słowach wymienia składniki niezbędne do organizacji przyjęcia, używając bardzo prostych struktur i wzorując się na podręczniku, opisuje 	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, samodzielnie udziela szczegółowych informacji na temat nawyków żywieniowych, posługując się poznany słownictwem i konstrukcjami, udziela szczegółowych informacji na temat żywienia,

		<ul style="list-style-type: none"> ilustrację, wzorując się na podręczniku i używając poznanych zwrotów, zamawia jedzenie w restauracji, opisuje ulubione śniadanie, używając prostych struktur, udziela bardzo prostych informacji na temat typowych posiłków, zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów. 		<ul style="list-style-type: none"> układa szczegółową listę zakupów niezbędnych do organizacji przyjęcia, uzasadnia swój wybór, opisuje ilustrację, stosując poznane słownictwo i struktury, swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę w restauracji, przekazuje i uzyskuje informacje od swojego rozmówcy, używając poznanych zwrotów, szczegółowo opisuje ulubione posiłki, udziela szczegółowych informacji na temat typowych posiłków w swoim kraju, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	--	--	---

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 2 (e-Panel).

English Class A1+, rozdział 3: Technology for all

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 38–51).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popelnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	<ol style="list-style-type: none"> gadżety korzystanie z podstawowych urządzeń technicznych i technologii informacyjno-komunikacyjnych czasowniki nazywające czynności znajomi i przyjaciele przekazywanie informacji uczucia i emocje czas <i>Present Simple</i> czas <i>Present Continuous</i> związek przymiotnika z przymnikiem 			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, w prostych zdaniach opisuje 	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, wykonuje i wydaje

	<p>słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.</p>	<p>nowe technologie i sposoby ich wykorzystania,</p> <ul style="list-style-type: none"> • w bardzo prostych zdaniach opisuje ilustracje, • wyraża opinie, uczucia i emocje, używając bardzo prostych konstrukcji, • używając bardzo prostych struktur i korzystając z podręcznika, prowadzi rozmowę telefoniczną, • krótko opisuje urządzenia technologiczne, z których korzysta, używając prostych struktur, • wzorując się na podręczniku, w prostej formie opisuje swoje upodobania, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów. 	<p>Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.</p>	<p>instrukcje i polecenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • szczegółowo opisuje nowe technologie i gadżety oraz sposoby ich wykorzystania, stosując poznane słownictwo i właściwe zwroty, • szczegółowo opisuje ilustracje, stosując poznane słownictwo i konstrukcje gramatyczne, • szczegółowo i swobodnie wyraża opinie, uczucia i emocje, używając poznanych konstrukcji, • prowadzi swobodną rozmowę telefoniczną, zaprasza, proponuje i zachęca, • szczegółowo opisuje urządzenia technologiczne, stosuje właściwe słownictwo, • opisuje swoje upodobania, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
--	--	---	--	---

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 3 (e-Panel).

English Class A1+, rozdział 4: Big world

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
<p>WIEDZA: Znajomość środków językowych</p>	<p>Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.</p>	<p>Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.</p>	<p>Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.</p>	<p>Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 52–65).</p>
	<p>Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popelnia liczne błędy.</p>	<p>Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.</p>	<p>W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.</p>	<p>Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. elementy krajobrazu 2. zainteresowania 3. zwierzęta i przyrodniki je opisujące 4. ulubione filmy 5. rekordy świata 6. przyjaźń 			

	7. formy spędzania czasu wolnego 8. czas <i>Present Simple</i> 9. czas <i>Present Continuous</i> 10. stopień wyższy i najwyższy przymiotników			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opisuje ciekawe miejsca w swoim kraju, • w prostych zdaniach opisuje swoje zainteresowania, • w bardzo prostych zdaniach opisuje zwierzęta, • opisuje upodobania, wyraża opinie, uczucia i emocje, używając bardzo prostych konstrukcji, • opisuje cechy charakteru, używając bardzo prostych konstrukcji, • wzorując się na podręczniku, opisuje ludzi, wyraża swoje opinie na temat innych ludzi, używając prostych konstrukcji, • używając bardzo prostych słów, opisuje ulubione filmy i książki, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów. 	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • samodzielnie i szczegółowo opisuje ciekawe miejsca w swoim kraju, uzasadnia swój wybór, • używając poznanego słownictwa, udziela szczegółowych informacji na temat swoich zainteresowań, • używając bogatego słownictwa, opisuje zwierzęta, • używając bogatego słownictwa, opisuje upodobania, uczucia i emocje, opisuje problemy, • opisuje innych ludzi i wyraża opinie na ich temat, używając bogatego słownictwa, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, wyraża opinie na temat różnych ludzi, • szczegółowo opisuje ulubione filmy i książki, uzasadnia swój wybór, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 4 (e-Panel).
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziałów 1–4 (e-Panel).

English Class A1+, rozdział 5: Around town

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 66–79).

	nauczyciela lub kolegów.	jego osoby.	występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popelnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. miejsca w mieście 2. orientacja w terenie 3. przymyki opisujące położenie 4. czas <i>Past Simple</i> dla czasownika <i>to be</i> 5. przymiotniki rozwijające wypowiedź 			
UMIĘJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach, wzorując się na podręczniku, opisuje miejsca w swoim mieście, • używając prostych zdań i korzystając z podręcznika, opisuje wydarzenia z przeszłości, • korzystając ze zwrotów z podręcznika, uzyskuje i przekazuje informacje, • korzystając z podręcznika, opisuje swoją miejscowość, • korzystając z tekstu w podręczniku, opisuje ciekawe miejsca w swojej okolicy, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów. 	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • przekazuje wyczerpujące i szczegółowe informacje na temat miejsc w swoim mieście, • udziela szczegółowych informacji na temat wydarzeń z przeszłości, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, uzyskuje i przekazuje informacje, • samodzielnie i szczegółowo opisuje swoją miejscowość, • szczegółowo opisuje ciekawe miejsca w swojej okolicy, • stosuje właściwy styl wypowiedzi, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 5 (e-Panel).

English Class A1+, rozdział 6: Just the job

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 80–93).
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach

	w zadaniach językowych. Popelnia liczne błędy.	językowych i własnych wypowiedziach.	zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	językowych i własnych wypowiedziach.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. popularne zawody 2. czynności dnia codziennego 3. formy spędzania czasu wolnego 4. wyrażanie prośb 5. prace domowe 6. czas <i>Past Simple</i> dla czasowników regularnych i nieregularnych w zdaniach twierdzących 			
UMIEJĘTNOŚCI	Rozumie w tekście czytanim pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność. Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opowiada o czynnościach związanych z wykonywanym zawodem, • krótko przedstawia swoje plany zawodowe na przyszłość, • prostymi zdaniami, korzystając z podręcznika opowiada o wydarzeniach z przeszłości, • korzystając z wyrażen z podręcznika, prowadzi rozmowę, uzyskuje i przekazuje informacje, • wzorując się na schemacie zaprezentowanym w podręczniku, pyta o pozwolenie, udziela lub odmawia pozwolenia, • korzystając z podręcznika, krótko opisuje obowiązki domowe, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów. 	Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa. W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą. Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • samodzielnie i szczegółowo opowiada o czynnościach związanych z wykonywanym zawodem, • szczegółowo przedstawia swoje plany zawodowe na przyszłość, uzasadnia swój wybór, • swobodnie i szczegółowo opisuje wydarzenia z przeszłości, • swobodnie prowadzi rozmowę, uzyskuje i przekazuje szczegółowe informacje, • pyta o pozwolenie, udziela lub odmawia pozwolenia, potrafi uzasadnić swój wybór, • szczegółowo opisuje swoje obowiązki domowe, wyraża opinię na ich temat, • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 6 (e-Panel).				
English Class A1+, rozdział 7: Going places				
OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy nauczyciela lub kolegów.	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio jego osoby.	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 94–107).

	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popelnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. środki transportu 2. wyposażenie turystyczne 3. czasowniki związane z podróżowaniem 4. ceny, środki płatnicze 5. kupowanie biletów 6. odkrywcy 7. pocztówka z wyjazdu 8. czas <i>Past Simple</i> w pytaniach i przeczeniach 			
UMIĘTNOŚCI	<p>Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność.</p> <p>Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opisuje środki transportu, • w prostych zdaniach udziela informacji na temat swojego wyjazdu, opisuje wydarzenia z przeszłości, korzystając z tekstu w podręczniku, • korzystając ze schematu przedstawionego w podręczniku oraz używając bardzo prostych zwrotów, kupuje bilet na podróż, • używając bardzo prostych zwrotów, opisuje swoją podróż i wyjazd wakacyjny, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów. 	<p>Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa.</p> <p>W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą.</p> <p>Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • udziela szczegółowych informacji na temat środków transportu, • udziela szczegółowych informacji na temat swojego wyjazdu, opisuje wydarzenia z przeszłości, stosując właściwe zwroty i poznane słownictwo, • swobodnie prowadzi rozmowę, potrafi zakupić bilet na podróż, uzyskuje niezbędne informacje, • szczegółowo opisuje swoją podróż oraz wyjazd wakacyjny, wyraża swoją opinię na temat wyjazdu, • wyraża upodobania, opinie, uczucia i emocje, stosując właściwe zwroty i podając uzasadnienia • zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.

Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości i umiejętności z rozdziału 7 (e-Panel).

English Class A1+, rozdział 8: Having fun

OCENA	DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA
	NISKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	PODSTAWOWY STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	ŚREDNI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH	WYSOKI STOPIEŃ SPEŁNIENIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH
WIEDZA: Znajomość środków językowych	Uczeń zna i stosuje bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiający realizację poleceń bez pomocy	Uczeń zna i stosuje ograniczony zakres środków językowych; głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości i dotyczące bezpośrednio	Zna i stosuje większość poznanych wyrazów oraz zwrotów, oprócz środków językowych o wysokim stopniu pospolitości w wypowiedzi	Zna i stosuje wszystkie poznane wyrazy oraz zwroty (str. 108–121).

	nauczyciela lub kolegów.	jego osoby.	występuje kilka precyzyjnych sformułowań.	
	Uczeń w niewielkim stopniu stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych. Popelnia liczne błędy.	Częściowo poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.	W większości poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach. Błędy nie zakłócają komunikacji.	Poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne w zadaniach językowych i własnych wypowiedziach.
	<ol style="list-style-type: none"> 1. wydarzenia w życiu prywatnym 2. określanie czasu 3. zainteresowania 4. rodzaje muzyki 5. czas <i>Past Simple</i> 6. konstrukcja <i>to be going to</i> 7. pytania na temat teraźniejszości i przeszłości 			
UMIEJĘTNOŚCI	<p>Rozumie w tekście czytany pojedyncze słowa: łatwe, krótkie, pospolite, internacjonalizmy. Częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie. Zadania na rozumienie ze słuchu sprawiają mu trudność.</p> <p>Z pomocą nauczyciela wykazuje się w stopniu minimalnym umiejętnościami na ocenę dostateczną: naśladuje, odczytuje, wykonuje zadania z pomocą innych osób.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • częściowo poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • w prostych zdaniach opisuje rysunki, • posługując się prostymi zwrotami, opowiada o wydarzeniach ze swojego życia, • korzystając z podręcznika i używając bardzo prostego słownictwa, wyraża plany na przyszłość, • używając prostych zdań i korzystając ze schematu z podręcznika, zaprasza i odpowiada na zaproszenie, • proponuje, zachęca, wyraża opinie, uczucia i emocje, używając prostych konstrukcji, • zapisuje i przekazuje ustnie część informacji z przeczytanych i wysłuchanych tekstów. 	<p>Rozumie większość tekstu i komunikatów słownych na bazie poznanego słownictwa.</p> <p>W większości poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie. Wykazuje się umiejętnościami na wyższym poziomie od wymaganych na ocenę dostateczną, ale nie spełnia wymagań na ocenę bardzo dobrą.</p> <p>Zachowuje poprawność językową na poziomie umożliwiającym dobrą komunikację.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie rozwiązuje zadania na czytanie i słuchanie, • wykonuje i wydaje instrukcje i polecenia, • szczegółowo opisuje rysunki, • szczegółowo opisuje wydarzenia ze swojego życia, wyraża opinie na ich temat, • udziela szczegółowych informacji na temat planów na przyszłość, stosuje poznane słownictwo i właściwe konstrukcje, • używając właściwych konstrukcji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie, wyraża szczegółowe opinie, uczucia i emocje, pyta o opinie innych, proponuje i zachęca, • swobodnie prowadzi i podtrzymuje rozmowę, zapisuje i przekazuje ustnie informacje z przeczytanych i wysłuchanych tekstów.
Uczeń rozwiązuje test sprawdzający wiadomości z rozdziału 8 (e-Panel).				
Uczeń rozwiązuje test końcoworoczny (e-Panel).				

KLASA 5 WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Stopień celujący

Uczeń:

- operuje wiedzą obejmującą cały program nauczania w danej klasie,
- wykracza wiadomościami poza program,
- rozwija samodzielnie swoje umiejętności językowe (wykonuje nadprogramowe zadania, czyta prasę, ogląda programy TV w języku niemieckim i korzysta z niemieckojęzycznych źródeł internetowych),
- jest laureatem szkolnego lub regionalnego konkursu języka niemieckiego,
- w semestrze nie otrzymuje ocen niedostatecznych z przedmiotu.

Stopień bardzo dobry

Uczeń:

- opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie,
- bardzo dobrze rozumie wypowiedzi nauczyciela i kolegów,
- bardzo dobrze rozumie treść tekstu słuchanego,
- w wypowiedzi ustnej prezentuje bardzo dobre opanowanie struktur leksykalno-gramatycznych,
- czyta płynnie, w szybkim tempie, rozumie treść czytanego tekstu, zwraca uwagę na akcent zdaniowy i wyrazowy,
- potrafi samodzielnie napisać krótki tekst użytkowy.

Stopień dobry

Uczeń:

- nie opanował w pełni wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, ale poprawnie stosuje zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania zadań,
- dobrze rozumie wypowiedzi nauczyciela i kolegów,
- dobrze rozumie treść tekstu słuchanego,
- w wypowiedzi ustnej popełnia nieliczne błędy,
- dobrze rozumie treść czytanego tekstu,
- samodzielnie konstruuje krótką wypowiedź pisemną, popełniając nieliczne błędy.

Stopień dostateczny

Uczeń:

- nie opanował w pełni wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, ale rozwiązuje zadania teoretyczne lub praktyczne o średnim stopniu trudności (niekiedy z pomocą nauczyciela),
- rozumie proste polecenia nauczyciela,
- rozumie wybiórczo treść tekstu słuchanego (po kilkukrotnym wysłuchaniu),
- w wypowiedzi ustnej stosuje proste zdania, często z pomocą nauczyciela,
- czyta wolno, popełnia liczne błędy, często nie rozumie treści tekstu,
- w wypowiedzi pisemnej popełnia błędy gramatyczne, najczęściej posługuje się prostymi strukturami gramatycznymi.

Stopień dopuszczający

Uczeń:

- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania, ale braki te nie uniemożliwiają uzyskanie przez ucznia podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki,
- odbiera tylko wcześniej poznane komunikaty,
- w tekście słuchanym rozumie tylko pojedyncze słowa,
- w wypowiedzi ustnej popełnia liczne błędy, które znacznie zakłócają komunikację, jego wypowiedź jest tylko częściowo zrozumiała,
- czyta bardzo wolno, artykułuje i akcentuje podobnie jak w języku polskim,
- odwzorowuje napisany tekst, w większości używa nieprawidłowej pisowni i interpunkcji.

Stopień niedostateczny

Uczeń:

- nie opanował wiadomości określonych programem nauczania w danej klasie, a braki te uniemożliwiają mu dalsze zdobywanie wiedzy z przedmiotu,
- nie potrafi przekazywać informacji,
- nie rozumie poleceń i pytań nauczyciela,
- nie opanował podstawowych struktur gramatycznych i podstawowego słownictwa,
- nie potrafi skonstruować wypowiedzi pisemnej,
- nie umie poprawnie budować prostych zdań,
- operuje bardzo ubogim słownictwem,
- nie wykazuje żadnego zainteresowania przedmiotem, nie wykazuje chęci poprawy zdobytych z przedmiotu ocen.

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI (DYSLEKSJA, DYSORTOGRAFIA)

Stopień celujący

Uczeń:

- operuje wiedzą obejmującą cały program nauczania w danej klasie,
- wykracza wiadomościami poza program,
- rozwija samodzielnie swoje umiejętności językowe (wykonuje nadprogramowe zadania, czyta prasę i ogląda programy TV w języku niemieckim, korzysta z niemieckojęzycznych źródeł internetowych),
- w semestrze nie otrzymuje ocen niedostatecznych z przedmiotu.

Stopień bardzo dobry

Uczeń:

- bardzo dobrze rozumie wypowiedzi nauczyciela i kolegów,
- bardzo dobrze rozumie treść tekstu słuchanego,
- w wypowiedzi ustnej prezentuje bardzo dobre opanowanie struktur leksykalno-gramatycznych,
- czyta w szybkim tempie, popełniając błędy, rozumie treść czytanego tekstu, zwraca uwagę na akcent zdaniowy i wyrazowy,
- potrafi samodzielnie napisać krótki tekst użytkowy, popełniając nieliczne błędy ortograficzne.

Stopień dobry

Uczeń:

- dobrze rozumie wypowiedzi nauczyciela i kolegów,
- dobrze rozumie treść tekstu słuchanego,
- w wypowiedzi ustnej popełnia nieliczne błędy,
- dobrze rozumie treść czytanego tekstu,
- samodzielnie konstruuje krótką wypowiedź pisemną, popełniając błędy ortograficzne.

Stopień dostateczny

Uczeń:

- rozumie proste polecenia nauczyciela,
- rozumie wybiórczo treść tekstu słuchanego (po kilkukrotnym wysłuchaniu),
- w wypowiedzi ustnej stosuje proste zdania, często z pomocą nauczyciela,
- czyta wolno, popełnia liczne błędy, często nie rozumie treści tekstu,
- w wypowiedzi pisemnej popełnia błędy gramatyczne i ortograficzne, najczęściej posługuje się prostymi strukturami gramatycznymi.

Stopień dopuszczający

Uczeń:

- odbiera tylko wcześniej poznane komunikaty,
- w tekście słuchanym rozumie tylko pojedyncze słowa,
- w wypowiedzi ustnej popełnia liczne błędy, które znacznie zakłócają komunikację, jego wypowiedź jest tylko częściowo zrozumiała,
- czyta bardzo wolno, artykułuje i akcentuje podobnie do języka polskiego,

- odwzorowuje napisany tekst, w większości używa nieprawidłowej pisowni i interpunkcji,
- wymaga stałej stymulacji i instruowania przez nauczyciela przy pracy z tekstem pisanym i czytany.

Stopień niedostateczny

Uczeń:

- nie potrafi przekazywać informacji,
- nie rozumie poleceń i pytań nauczyciela,
- nie opanował podstawowych struktur gramatycznych i podstawowego słownictwa,
- nie potrafi skonstruować wypowiedzi pisemnej,
- nie umie poprawnie budować prostych zdań,
- operuje bardzo ubogim słownictwem,
- pisząc, popełnia liczne błędy ortograficzne, które całkowicie uniemożliwiają komunikację.

WYMAGANIA PODSTAWOWE

Na ocenę dopuszczającą (2)

1. rozumienie ze słuchu

Uczeń:

- rozróżnia niektóre słowa w zdaniach obcego tekstu,
- właściwie reaguje na podstawowe polecenia nauczyciela w języku niemieckim,
- rozumie krótkie, proste wypowiedzi (zgodne z tematyką programową).

2. mówienie

Uczeń:

- proponuje koledze/koleżance posiłek lub napój,
- zna rodzajnik określony i nieokreślony rzeczownika,
- zna przeczenie *kein*,
- zna odmianę czasowników *essen* i *trinken*,
- zna podstawowe zwroty związane z jedzeniem i piciem,
- zna odmianę czasowników *nehmen* i *kosten*,
- zna pytanie o cenę,
- zna nazwy przyborów i przedmiotów szkolnych,
- zna odmianę czasowników: *suchen*, *brauchen*, *finden*,
- zna nazwy dni tygodnia i pór dnia,
- mówi, co jest jego ulubionym przedmiotem,
- zna nazwy niektórych programów telewizyjnych,
- zna odmianę czasownika *sehen* i *fernsehen*,
- mówi, który program telewizyjny jest jego ulubionym,
- pyta o godzinę,
- podaje godzinę, rozróżnia formę oficjalną czasu zegarowego od nieoficjalnej,
- zna nazwy niektórych czynności wykonywanych w ciągu dnia,
- zna pytanie o hobby,
- zna nazwy niektórych dyscyplin sportowych oraz słownictwo związane z zainteresowaniami,
- zna odmianę czasowników modalnych: *können*, *wollen*, *müssen*,
- zna nazwy niektórych ubrań, przedmiotów związanych z uprawianiem sportu,
- zna kolory,
- przyporządkowuje pytanie odpowiedziom,
- pyta, jaka jest pogoda,
- zna podstawowe zwroty związane z pogodą i wakacjami,
- zna nawy pór roku i miesięcy,
- podaje daty,
- mówi, kiedy ma urodziny,
- zna podstawowe słownictwo związane z urodzinami,
- składa krótkie życzenia urodzinowe,

- zna nazwy niektórych świąt i uroczystości.

3. czytanie

Uczeń:

- przeczyta krótki tekst z podręcznika, korzystając z pomocy nauczyciela,
- wyszukuje określone informacje w tekście (rozwija swoją umiejętność czytania ze zrozumieniem), często z pomocą nauczyciela.

4. pisanie

Uczeń:

- przyporządkowuje odpowiedzi pytaniom,
- zapisuje poprawnie poznane struktury,
- układa zdania z rozrzuconych elementów i poprawnie je zapisuje z pomocą nauczyciela.

Na ocenę dostateczną (3)

1. rozumienie ze słuchu

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- rozumie krótkie zdania, krótkie, nieskomplikowane teksty,
- wyszukuje określone informacje w tekście słuchanym, często z pomocą nauczyciela,
- układa części wywiadu w odpowiedniej kolejności zgodnie z tekstem, którego wysłucha.

2. mówienie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- zna więcej słów do danego bloku tematycznego,
- poprawnie wymawia poznane słownictwo,
- wyraża uczucie głodu lub pragnienia,
- stosuje w wypowiedzi rodzajnik określony i nieokreślony, przeczenie *kein* w bierniku,
- wyraża swoje upodobania i życzenia związane z jedzeniem i piciem,
- mówi, jakie przybory szkolne ma w piórniku i plecaku,
- wyraża potrzebę posiadania danej rzeczy,
- mówi o swoim planie lekcji, ulubionych przedmiotach w szkole,
- wyraża negatywną lub pozytywną opinię o przedmiotach szkolnych, używa czasownika *finden*,
- wyraża negatywną lub pozytywną opinię o programach telewizyjnych, pyta kolegę/koleżankę o jego/jej ulubiony program,
- zna zaimek osobowy w bierniku, poprawnie używa go w wypowiedzianych zdaniach,
- zna zwrot *es gibt* z biernikiem, poprawnie go używa w wypowiedziach,
- nawiązuje i podtrzymuje rozmowę z kolegą/koleżanką o telewizji,
- podaje godzinę zegarową,
- odpowiada na pytania związane z przebiegiem dnia,
- zna niektóre czasowniki rozdzielnie złożone, potrafi je odmienić i użyć w zdaniu, niekiedy z pomocą nauczyciela,
- odpowiada na pytania do tekstu z pomocą nauczyciela,
- operuje słownictwem związanym z formami spędzania wolnego czasu,
- mówi o swoich umiejętnościach, wykorzystując poznane czasowniki modalne,
- wyraża potrzebę posiadania,
- mówi, jak spędza wolny czas,
- pyta inną osobę, dokąd jedzie na wakacje, sam udziela takiej informacji,
- mówi, dlaczego jedzie np. nad morze,
- zna nazwy wybranych krain geograficznych,
- mówi o swoich planach wakacyjnych,
- pyta kolegę/koleżankę o datę urodzin, podaje datę swoich urodzin oraz innych osób,
- zna nazwy prezentów, formuły życzeń.

3. czytanie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- wyszukuje określone informacje w tekście czytany z pomocą nauczyciela,
- poprawnie czyta dłuższy tekst na głos,
- stosuje zasady interpunkcji,
- wyszukuje daną audycję w programie telewizyjnym.

4. pisanie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą, ponadto:

- uzupełnia luki w tekście odpowiednimi wyrazami,
- pisze krótki tekst użytkowy z pomocą nauczyciela,
- układa i zapisuje zdania wg schematu, zapisuje liczebniki.

WYMAGANIA PONADPODSTAWOWE

Na ocenę dobrą (4)

1. rozumienie ze słuchu

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto:

- rozumie pełną wypowiedź nauczyciela i kolegów na tematy objęte programem,
- wyszukuje określone informacje w tekście słuchanym, niekiedy z pomocą nauczyciela,
- selektywnie rozumie podany tekst.

2. mówienie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto:

- ma większy zasób słownictwa,
- konstruuje kilkuzdaniową wypowiedź na dany temat bez popełniania rażących błędów,
- nawiązuje i podtrzymuje dialog z kolegą/koleżanką,
- tworzy pytania do odpowiedzi i poprawnie je wymawia,
- poprawnie używa w wypowiedziach formy czasownikowej *möchte*,
- zadaje pytania związane z tematyką szkolną, wakacyjną, związaną z telewizją i czynnościami wykonywanymi w czasie wolnym oraz w ciągu dnia,
- w wypowiedziach poprawnie stosuje poznane wcześniej czasowniki oraz przymiotniki, wyrażenie *es gibt*,
- mówi o życzeniach i umiejętnościach innych osób,
- zna czasownik *gehören* i poprawnie go używa,
- podaje daty urodzin innych osób,
- poprawnie używa czasownika posiłkowego *werden* w czasie teraźniejszym,
- przyjmuje lub odrzuca zaproszenie na urodziny,
- sam zaprasza inne osoby na przyjęcie urodzinowe, operuje słownictwem związanym z urodzinami, zna czasownik *einladen*.

3. czytanie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto:

- czyta dłuższe partie tekstu z prawidłowym zastosowaniem zasad czytania i interpunkcji,
- wyszukuje określone informacje w tekście czytany, tylko niekiedy z pomocą nauczyciela.

4. pisanie

Uczeń opanował materiał wymagany na ocenę dopuszczającą i dostateczną, ponadto:

- pisze z pamięci wyrazy oraz krótkie zdania bez rażących błędów,
- formułuje krótką wypowiedź pisemną na temat swoich planów wakacyjnych, planu zajęć, planu lekcji,
- uzupełnia tekst z lukami podanymi wyrazami,
- układa dialogi z podanych zdań,
- przyporządkowuje do siebie pary zdań,
- zapisuje poprawnie liczebniki bez pomocy nauczyciela.

Na ocenę bardzo dobrą (5)

1. rozumienie ze słuchu

Uczeń:

- globalnie rozumie podany tekst,
- prawidłowo wyszukuje określone informacje w tekście słuchanym,
- rozumie w większości wypowiedzi nauczyciela na tematy objęte programem,
- rozumie wszystkie ważne informacje w tekście słuchanym.

2. mówienie

Uczeń:

- formułuje dłuższą wypowiedź,
- logicznie buduje odpowiedzi na zadane pytania dotyczące upodobań telewizyjnych,
- nie korzysta z gotowych schematów, rozwiązań,
- w wypowiedziach ustnych poprawnie stosuje poznane słownictwo oraz zagadnienia gramatyczne,
- poprawnie formułuje wypowiedź na temat przebiegu dnia Tiny z użyciem czasowników rozdzielnie złożonych w czasie teraźniejszym oraz na temat przebiegu swojego dnia,
- prawidłowo używa określeń: *Uhr* i *Stunde*,
- zna i poprawnie stosuje przyimki: *an*, *um*, *in*, *nach*,
- zna nazwy instytucji publicznych,
- używa określeń związanych z podawaniem czasu,
- poprawnie wymawia poznane słownictwo intonuje zdania,
- przyporządkowuje zaimkom osobowym odpowiednie zaimki dzierżawcze,
- układa dialog z kolegą/koleżanką, wykorzystując podane informacje,
- poprawnie stosuje zaimek osobowy w bierniku,
- potrafi opowiedzieć o swoich urodzinach, złożyć życzenia solenizantowi.

3. czytanie

Uczeń:

- czyta prawidłowo tekst z podręcznika, nie korzysta z pomocy nauczyciela,
- prawidłowo akcentuje wyrazy,
- właściwie stosuje interpunkcję.

4. pisanie

Uczeń:

- samodzielnie opisuje obrazki, ilustracje,
- formułuje dłuższą wypowiedź pisemną,
- tworzy pytania do odpowiedzi i poprawnie je zapisuje,
- samodzielnie pisze krótki tekst użytkowy (e-mail, zaproszenie urodzinowe),
- w wypowiedziach pisemnych poprawnie stosuje poznane słownictwo oraz zagadnienia gramatyczne,
- samodzielnie uzupełnia dialog,
- pisze e-mail z wykorzystaniem podanych informacji,
- poprawnie i samodzielnie zapisuje liczebniki główne i porządkowe.

Na ocenę celującą (6)

Uczeń

1) spełnia wszystkie kryteria oceny bardzo dobrej oraz wykazuje aktywność w zdobywaniu podstawowej wiedzy o krajach, społeczeństwach i kulturach niemieckiego obszaru językowego, a także świadomość związku między kulturą własną i kulturą tych społeczności oraz wrażliwość międzykulturową;

2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem; 3) aktywnie współdziała w grupie, np. w lekcyjnych i pozalekcyjnych pracach projektowych; 4) aktywnie korzysta ze źródeł informacji w języku niemieckim.

Wymagania edukacyjne z języka polskiego na poszczególne oceny klasa 5

Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca) Uczeń potrafi:	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna) Uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:	Wymagania rozszerzające (ocena dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, oraz:	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra) Uczeń potrafi to, co na ocenę dobrą, oraz:	Wymagania wykraczające (ocena celująca) Uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:
2. Szukam przyjaciela na dobre i na złe	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić kolory występujące na obrazie • wskazać postacie występujące na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować postacie przedstawione na obrazie • określić czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • określić kolory dominujące na obrazie • opisać sytuację przedstawioną na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • określić elementy statyczne i dynamiczne obrazu • opisać pierwszy i drugi plan obrazu • wymienić wartości ważne w życiu człowieka na podstawie dzieła sztuki 	<ul style="list-style-type: none"> • określić nastrój obrazu i uzasadnić swoją wypowiedź • opowiedzieć o sposobach spędzania wolnego czasu z przyjaciółmi • przedstawić własne zdanie na temat sytuacji sprzyjających nawiązywaniu przyjaźni • nadać inny tytuł obrazowi i uzasadnić swoją opinię
3. Czy kumpel to już przyjaciel?	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno • wymienić bohaterów wiersza • zdefiniować wers i strofę • podać wyrazy bliskoznaczne do słowa <i>kumpel</i> • skorzystać ze słownika języka polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno, wyraźnie • przedstawić bohaterów utworu • wskazać w tekście wiersza wers i strofę • wyszukać w tekście elementy opisu bohatera utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określić temat wiersza • wskazać w tekście wiersza rymy • określić 3–4 cechy bohatera utworu • zastosować wyrazy bliskoznaczne do słowa <i>kumpel</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • określić podmiot liryczny • określić nastrój utworu • wskazać w tekście wiersza porównania • opisać uczucia wyrażone w utworze • określić cechy bohatera utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu zostały użyte w wierszu porównania • sporządzić notatkę w formie schematu • opisać wygląd i cechy swojego przyjaciela
4. Przyjaźń poddana próbie	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wymienić bohaterów utworu • powiedzieć 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohaterów utworu • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • wskazać w tekście utworu wersy, strofy 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić narratora • opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze z punktu widzenia bohatera utworu • wskazać rymy w tekście utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • wyjaśnić, jak rozumie ostatnie wersy utworu • stworzyć komiks 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorze • podać przykłady z życia codziennego przyjaźni wystawionej na próbę • wyjaśnić, jak rozumie pojęcie <i>prawdziwa przyjaźń</i> • ułożyć w grupie <i>kodeks przyjaźni</i> • stworzyć spójne opowiadanie
5. i 6. Jak stać się prawdziwym	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wymienić bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z podziałem na role, stosując odpowiednie tempo 	<ul style="list-style-type: none"> • określić problematykę utworu • wyjaśnić, jak rozumie słowa:

przyjacielem?	<p>utworu</p> <ul style="list-style-type: none"> • powiedzieć 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze 	<p>utworu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać miejsce wydarzeń • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • określić narratora • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • określić 2–3 cechy bohaterów utworu • opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • wykorzystać w praktyce poznane słownictwo 	<p>i intonację</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić cechy bohaterów utworu • odróżnić narrację pierwszoosobową od trzecioosobowej • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • określić uczucia bohaterów • wziąć aktywny udział w rozmowie 	<i>Wielki ciężar spadł mu z serca</i>
7. i 8. Piszemy opowiadanie z dialogiem	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać elementy wyróżniające opowiadanie • komponować początek opowiadania • podejmować próby redagowania prostego opowiadania twórczego • podejmować próby wprowadzania do opowiadania krótkiego dialogu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukać w tekście informacyjnym najważniejsze wiadomości • ułożyć prosty plan wydarzeń • zredagować proste opowiadanie twórcze • wprowadzić do opowiadania dialog • w wypowiedzi pisemnej podejmować próby wydzielenia akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować opowiadanie twórcze • zredagować opowiadanie zgodnie z planem • wprowadzić do opowiadania dialog, stosując poprawną interpunkcję • w wypowiedzi pisemnej zastosować trójdzielną kompozycję • w wypowiedzi pisemnej wydzielić akapity 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować opowiadanie, zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję wypowiedzi • wskazać, jaką funkcję może pełnić dialog w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi zredagować poprawne i wyczerpujące opowiadanie twórcze z dialogiem, unikając powtórzeń
9. O głoskach, literach i sylabach	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić głoskę od litery • odróżnić literę od sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić samogłoskę od spółgłoski • określić liczbę głosek w wyrazie • dzielić wyrazy na sylaby 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazywać spółgłoski i samogłoski • określać liczbę głosek, liter i sylab w wyrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie określać samogłoski i spółgłoski • samodzielnie określać liczbę głosek, liter i sylab w każdym wskazanym wyrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i poprawnie dzieli wyrazy na sylaby, wskazując różne możliwości podziału
10. Odróżniam głoski miękkie od twardych	<ul style="list-style-type: none"> • podzielić wyraz na głoski, litery i sylaby • zreferować informacje o głoskach miękkich i twardych • wskazać spółgłoski miękkie i twarde 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić spółgłoski miękkie od twardych • zapisać wyrazy ze spółgłoskami miękkimi 	<ul style="list-style-type: none"> • określić spółgłoski miękkie i twarde • poprawnie zapisać wyrazy ze spółgłoskami miękkimi 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie określić spółgłoski miękkie i twarde • wyjaśnić, do jakich nieporozumień może prowadzić niepoprawne zapisywanie wyrazów ze spółgłoskami miękkimi 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie zapisać liczebniki ze spółgłoskami miękkimi
11. Z miłości do zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wymienić bohaterów utworu • powiedzieć 2–3 zdania na temat wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohaterów utworu • określić 3–4 cechy głównego bohatera utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić narratora • przedstawić miejsce i czas wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • określić narratora w pierwszej i w drugiej części 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi zredagować opowiadanie twórcze, czyniąc narratorem zwierzę

	<p>przedstawionych w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • skorzystać ze słownika języka polskiego, aby odnaleźć potrzebne informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • określić cechy głównego bohatera utworu • opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze 	<p>utworu</p> <ul style="list-style-type: none"> • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohatera utworu • wyrazić swój sąd o bohaterze i jego zachowaniu • porównać doświadczenia bohaterów z własnymi • aktywnie uczestniczyć w rozmowie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyrazić swój sąd na temat trafności rysunku zamieszczonego na okładce książki • sformułować wypowiedź argumentacyjną
12. i 13. Co znajdziemy w encyklopedii?	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać tekst informacyjny • wskazać elementy hasła encyklopedycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić tekst informacyjny od tekstu literackiego • określić elementy hasła encyklopedycznego • odczytać skróty stosowane w encyklopedii 	<ul style="list-style-type: none"> • określić cechy tekstu informacyjnego • określić, pod jakimi hasłami należy szukać określonych informacji • wyszukać wskazane hasła w encyklopedii tradycyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukać wskazane hasła w encyklopedii on-line • korzystać z encyklopedii tradycyjnej i on-line • wyjaśnić, z jakiej encyklopedii lepiej korzystać i uzasadnić swoje zdanie • zapisać pozyskane informacje na różne sposoby 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie korzystać z encyklopedii tradycyjnej i on-line, wyszukując potrzebne informacje • zebrać informacje na temat encyklopedii znajdujących się w bibliotece szkolnej
14. i 15. Dlaczego warto pomagać innym?	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wymienić bohaterów utworu • określić 2–3 cechy bohatera • wymienić wydarzenia przedstawione w utworze • skorzystać ze słownika języka polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • rozpoznać opowiadanie • przedstawić bohaterów utworu • sformułować 3–4 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • podjąć próbę zredagowania planu wydarzeń • odróżniać pytania otwarte i zamknięte 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić narratora • określić czas wydarzeń • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohatera • zredagować plan wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho, stosując odpowiednie tempo i intonację • określić charakterystyczne cechy opowiadania • ciekawie opowiadać o wydarzeniach przedstawionych w utworze • wyrazić swój sąd o bohaterze i jego zachowaniu • porównać doświadczenia bohatera z własnymi • formułować do tekstu pytania otwarte i zamknięte 	<ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady działań wolontariuszy • sformułować argumenty przemawiające za tym, że warto pomagać • przedstawić pomysły na ciekawe i pożyteczne spędzanie wolnego czasu
16. Kim jesteśmy w internecie?	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wymienić bohaterów utworu • określić 2–3 cechy 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • rozpoznać opowiadanie • przedstawić bohaterów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić narratora • określić miejsce i czas 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho, stosując odpowiednie tempo i intonację • określić charakterystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystając ze słownika, wyjaśnić znaczenie słów: <i>pozer</i>, <i>szpan</i>, <i>trendy</i> • przedstawić pomysły na ciekawe

	<p>bohatera</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić wydarzenia przedstawione w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> sformułować 3–4 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze 	<p>wydarzeń</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy bohatera wyjaśnić, z jakiego powodu bohater w e-mailach podaje się za inną osobę 	<p>cechy opowiadania</p> <ul style="list-style-type: none"> ciekawie opowiadać o wydarzeniach przedstawionych w utworze wyrazić swój sąd o bohaterze i jego zachowaniu porównać doświadczenia bohatera z własnymi zredagować rady dla osoby, która udaje kogoś innego analizować ilustrację do tekstu 	<p>spędzanie wolnego czasu bez komputera i smartfona</p>
<p>17. Porozmawiasz ze mną?</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienić różne sposoby komunikowania się w internecie wymienić zasady obowiązujące osoby korzystające z komunikowania się za pomocą internetu podjąć próbę zredagowania SMS-a do kolegi 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać różne sposoby komunikowania się w internecie zredagować SMS-a do kolegi wypowiedzieć się na temat własnych sposobów komunikowania się z innymi 	<ul style="list-style-type: none"> podawać przykłady udogodnień i zagrożeń wynikających z komunikowania się w internecie wyjaśnić, dlaczego ludzie chętnie korzystają z internetu zredagować SMS-a do nauczyciela wskazać wady i zalety korzystania z komunikatorów 	<ul style="list-style-type: none"> określić udogodnienia i zagrożenia wynikające z komunikowania się w internecie włączyć się do dyskusji na forum sformułować zasady właściwego zachowania się w internecie podać różnice między językiem młodzieżowym a językiem literackim 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie słów: <i>hejter</i>, <i>trollowanie</i> zredagować komentarz do podanego posta pracując w grupie, przygotować w formie makiety projekt klasowej strony internetowej
<p>18. Jak napisać e-mail?</p>	<ul style="list-style-type: none"> odróżnić list elektroniczny od listu tradycyjnego wymienić zasady pisania listów elektronicznych podjąć próbę zredagowania e-maila do kolegi 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować e-maila do kolegi stosować niektóre zasady pisania listów elektronicznych 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zredagować e-maila do kolegi zapisać adres e-mailowy stosować zasady pisania listów elektronicznych określić temat wiadomości stosować zwroty do adresata i zwroty pożegnalne informować odbiorcę o przesyłaniu plików w załączniku uzupełnić list elektroniczny wskazanymi wyrazami w odpowiedniej formie 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisać adres e-mailowy trafnie określić temat wiadomości stosować poprawne zwroty do adresata stosować pożegnalne zwroty grzecznościowe informować poprawnie odbiorcę o przesyłaniu plików w załączniku pisać poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować e-maila do osoby dorosłej lub instytucji

			<ul style="list-style-type: none"> • podać zasady pisania listów zgodnie z etykietą językową 	interpunkcyjnym	
19. Czasownik we własnej osobie	<ul style="list-style-type: none"> • wskazywać czasowniki wśród innych części mowy • wymienić osoby, liczby i rodzaje czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżniać czasowniki w czasach przeszłym, teraźniejszym i przyszłym • określać osobę i liczbę czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • określać rodzaj czasownika • odmieniać czasowniki przez liczby i osoby • stosować czasowniki w czasach przeszłym i teraźniejszym w odpowiednich formach • rozpoznać autora wypowiedzi na podstawie formy czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • określać osobę, liczbę i rodzaj czasownika • stosować odpowiednie formy czasowników w czasie przyszłym • określa, jaką funkcję w wypowiedzi pełni czasownik 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować krótkie teksty, używając poprawnych form czasu przyszłego • samodzielnie i bezbłędnie określać osobę, liczbę, rodzaj, czas czasownika
20. Wskazują formy osobowe i nieosobowe czasownika	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać bezokoliczniki • wskazać czasowniki w formie osobowej • uzupełnić tekst odpowiednimi formami czasowników 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić bezokoliczniki od czasowników w formie osobowej • wskazać nieosobowe formy czasownika • przekształcić wypowiedzenie z nieosobowymi formami czasownika, tak aby wskazać wykonawcę czynności 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić nieosobowe formy czasownika od form osobowych • zredagować opis ilustracji, używając form zakończonych na <i>-no</i> i <i>-to</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować przepis, używając bezokoliczników • wyjaśnić cel stosowania form nieosobowych czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcić tekst, używając osobowych form czasownika • zgodnie z określonym celem wypowiedzenia stosować nieosobowe formy czasownika • zredagować tekst, używając form zakończonych na <i>-no</i> i <i>-to</i>
21. Poprawnie stosują czasowniki w różnych trybach	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić tryby czasownika • odmieniać czasownik przez osoby i liczby w trybie orzekającym 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać czasowniki w trybach orzekającym, rozkazującym i przypuszczającym • odmieniać czasownik przez osoby i liczby w trybach rozkazującym i przypuszczającym 	<ul style="list-style-type: none"> • określić tryb czasownika występującego w zdaniu • układać zdania z czasownikiem w trybach rozkazującym i przypuszczającym 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić czasowniki w trybie orzekającym od tych w trybie rozkazującym i przypuszczającym • ułożyć zdania na określony temat, stosując określony tryb czasownika 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie odmienić czasowniki przez osoby w trybach orzekającym, przypuszczającym i rozkazującym • przekształcić zdania z czasownikami w trybie orzekającym w formę poleceń • zredagować krótki tekst o swoich planach lub marzeniach, używając trybu przypuszczającego • wskazać intencję wypowiedzi
22. Piszemy poprawnie wyrazy z cząstką <i>by</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać formę osobową czasownika w trybie przypuszczającym • wymienić zasady zapisywania cząstki <i>by</i> z 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić formę osobową czasownika w trybie przypuszczającym od innych form czasownika • wymienić zasady 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować w zdaniach odpowiednie formy czasowników z cząstką <i>by</i> i poprawnie je zapisywać • poprawnie zapisywać 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie zapisać cząstkę <i>by</i> z czasownikami w formie osobowej, przed czasownikami, z bezokolicznikami i ze 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcać wypowiedzenia, stosując łączną lub rozdzielną pisownię cząstki <i>by</i>

	<p>czasownikami w formie osobowej i bezokolicznikami</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisać częstkę <i>by</i> z czasownikami w formie osobowej 	<p>zapisywania częstki <i>by</i> ze spójnikami</p> <ul style="list-style-type: none"> • zastosować zasady zapisywania częstki <i>by</i> z czasownikami w formie osobowej i z bezokolicznikami 	<p>częstkę <i>by</i> ze spójnikami</p>	<p>spójnikami</p>	
23. Wikipedia od kuchni	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać tekst informacyjny • czytać głośno tekst informacyjny • wskazać w tekście informacje na temat Wikipedii 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić tekst informacyjny od tekstu literackiego • czytać głośno i cicho • wynotowywać najważniejsze informacje 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić, czym jest Wikipedia • określić różnice między encyklopedią PWN a wolną encyklopedią • wyszukać określone hasła w Wikipedii • sporządzić notatkę na temat Wikipedii 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukać określone informacje w Wikipedii • sporządzić notatkę w określonej formie na temat kryteriów, które musi spełniać artykuł w Wikipedii • wyjaśnić, dlaczego warto korzystać z Wikipedii i uzasadnić swoje zdanie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukać w internecie informacje, jakie kryteria musi spełniać tekst oznaczony jako <i>Artykuł na medal</i> • samodzielnie korzystać z Wikipedii
26. Powiedz mi, co czujesz	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić kolory występujące na obrazie • wymienić postacie występujące na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować postacie przedstawione na obrazie • określić czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • określić kolory dominujące na obrazie • opisać sytuację przedstawioną na obrazie • wymienić elementy pejzażu 	<ul style="list-style-type: none"> • określić elementy statyczne i dynamiczne obrazu • opisać pierwszy i drugi plan obrazu • ciekawie opowiedzieć o sytuacji przedstawionej na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • określić nastrój obrazu i uczucia, jakie wywołuje, uzasadnić swoją wypowiedź • opowiedzieć o sposobach spędzania wolnego czasu w gronie rówieśników • omówić elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch • nadać inny tytuł obrazowi i uzasadnić swoją opinię
27. Mój klucz do szczęścia	<ul style="list-style-type: none"> • czytać utwór głośno • określić podmiot liryczny • wskazać wersy, epitety • wskazać porównanie 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać utwór głośno, wyraźnie • przedstawić podmiot liryczny • wskazać porównanie • rozpoznać w tekście epitety i wyjaśnić ich funkcję • nazwać uczucia, jakie wyraża utwór 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać utwór, podkreślając głosem ważne słowa • określić temat utworu • scharakteryzować podmiot liryczny • wymienić uczucia, jakie wyraża utwór • wyszukać w tekście radę, jakiej udziela osoba mówiąca 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać utwór, stosując odpowiednie tempo i intonację • rozpoznać w tekście porównania i wyjaśnić ich funkcję • wskazać wartości w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorze wiersza • wymyślić własne przykłady porównań • wyjaśnić, jak rozumie sformułowanie <i>klucz do szczęścia</i>
28. Nie mówię tego dosłownie	<ul style="list-style-type: none"> • czytać utwór głośno • zdefiniować podmiot liryczny 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać utwór głośno, wyraźnie • przedstawić podmiot 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać utwór, podkreślając głosem ważne słowa • określić temat utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać utwór, stosując odpowiednie tempo i intonację 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorze • wymyślić własne przenośnie

	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać wersy, strofy, rymy • zdefiniować przenośnie • odtworzyć wiersz z pamięci 	<p>liryczny</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje w tekście wiersza wersy, strofy, rymy • odczytać znaczenie przenośnych zestawień słów • wygłosić wiersz z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> • określić podmiot liryczny • stosować przenośne zestawienia słów w zdaniach • wygłosić wiersz z pamięci w odpowiednim tempie, z prawidłową dykcją 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać w tekście przenośnie i wyjaśnić ich funkcję • deklamować wiersz, odpowiednio modulując głos 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać w przenośny sposób przedmioty, obrazy
29. Nazywam uczucia i opisuję ich przejawy	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wymienić bohaterów utworu • określić 2 cechy bohatera • wymienić wydarzenia przedstawione w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • rozpoznać opowiadanie • przedstawić bohaterów utworu • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wyjaśnić znaczenie powiedzenia <i>czuć do kogoś miętę</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić narratora • określić miejsce i czas wydarzeń • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohatera • wyjaśnić znaczenie wskazanych stałych związków wyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • wyrazić swój sąd o bohaterze utworu i jego zachowaniu • porównać doświadczenia bohatera z własnymi • wyjaśnić znaczenie wskazanych stałych związków wyrazowych i zastosować je w zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić określone emocje za pomocą mimiki • nazwać uczucia na podstawie obserwacji lub opisu zachowania • odróżnić stopień intensywności określonych emocji
30. i 31. Piszemy sprawozdanie	<ul style="list-style-type: none"> • skomponować początek sprawozdania – okoliczności wydarzenia • podejmować próby redagowania sprawozdania z wydarzenia • stworzyć plan sprawozdania 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia w planie sprawozdania z wycieczki informacje ważne od mniej istotnych • zredagować sprawozdanie z wydarzenia zgodnie z planem • skomponować zakończenie sprawozdania – opinię o wydarzeniu • w wypowiedzi pisemnej podejmować próby wydzielenia akapitów 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować sprawozdanie z wycieczki do Krakowa na podstawie fotografii • w wypowiedzi pisemnej zastosować trójdzielną kompozycję • w wypowiedzi pisemnej wydzielić akapity • wykorzystać wskazówki i rady w trakcie tworzenia sprawozdania 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować sprawozdanie z ostatniego wydarzenia, w którym uczestniczyła klasa, zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję wypowiedzi • gromadzić informacje, korzystając z różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi zredagować poprawne sprawozdanie z wydarzenia, unikając powtórzeń
32. Co dwie kropki, to nie jedna	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać dwukropek w tekście • wymienić zastosowanie dwukropka 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować dwukropek przed wyliczaniem 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować dwukropek przed wprowadzaniem dialogu • stosować dwukropek przed wprowadzaniem cytatu 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować dwukropek zgodnie z zasadami interpunkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie zapisać tekst, stosując w odpowiednich miejscach dwukropek
33. Zdobywamy szczyty	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wymienić bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho, stosując odpowiednie tempo 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić własne zdanie na temat tego, dlaczego trudno jest

wrażliwości	<p>utworu</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze 	<p>utworu</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić miejsce i czas wydarzeń sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> określić narratora utworu opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić 2–3 cechy głównej bohaterki utworu nazywać emocje bohaterki 	<p>i intonację</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć ciekawie o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy bohaterki utworu wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu wziąć czynny udział w rozmowie 	<p>rozmawiać o śmierci</p> <ul style="list-style-type: none"> porównać doświadczenia bohaterki z własnymi
34. Emocje w słowach	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym są zdrobnienia i zgrubienia tworzyć zdrobnienia wskazać rzeczowniki wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać zdrobnienia, zgrubienia i wyrazy neutralne tworzyć zdrobnienia i zgrubienia od wskazanego rzeczownika 	<ul style="list-style-type: none"> odróżniać nacechowanie emocjonalne wyrazów stosować w wypowiedzeniach zdrobnienia i zgrubienia 	<ul style="list-style-type: none"> odróżniać zgrubienia o charakterze żartobliwym od zgrubień pogardliwych 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować kilkuzdaniowy tekst, celowo stosując zgrubienia i zdrobnienia
35., 36. i 37. Rzeczownik bez tajemnic	<ul style="list-style-type: none"> wymienić liczby, rodzaje i przypadki rzeczownika zdefiniować rzeczowniki własne i pospolite przedstawić zasadę pisowni wielką literą rzeczowników własnych odmieniać rzeczowniki zakończone na <i>-um</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określać rodzaj rzeczownika odmieniać rzeczownik przez liczby i przypadki wskazywać rzeczowniki własne i pospolite stosować zasadę pisowni wielką literą rzeczowników własnych odróżniać rzeczowniki występujące tylko w liczbie pojedynczej od rzeczowników występujących tylko w liczbie mnogiej 	<ul style="list-style-type: none"> stosować rzeczowniki w odpowiednich formach określić rzeczowniki własne i pospolite przedstawiać własne przykłady rzeczowników własnych i pospolitych stosować w wypowiedzeniach poprawne formy rzeczowników występujących tylko w liczbie pojedynczej lub tylko w liczbie mnogiej 	<ul style="list-style-type: none"> określać przypadek i liczbę danego rzeczownika odróżniać rzeczowniki własne od pospolitych poprawnie zapisywać rzeczowniki własne i pospolite stosować w wypowiedzeniach poprawne formy rzeczowników o nieregularnej odmianie 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać rodzaj rzeczowników sprawiających trudności i poprawnie używać różnych form tych wyrazów, a w przypadku wątpliwości korzystać ze słownika samodzielnie i bezbłędnie zapisać rzeczowniki własne opracować ilustrowany słowniczek rzeczowników o nietypowej odmianie
38. Kłopoty z dorosłymi	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie i cicho określić narratora utworu opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić 2–3 cechy głównych bohaterów utworu nazwać emocje bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> czytać utwór, stosując odpowiednie tempo i intonację opowiadać ciekawie o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy bohaterów wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wyrazić swój sąd na temat postępowania dorosłych wobec dzieci zredagować list prywatny, w którym wyrazi określone emocje zredagować opowiadanie twórcze

				<ul style="list-style-type: none"> • porównać doświadczenia bohaterów z własnymi 	
39. Jak pokonać złość?	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać utwór głośno • określić podmiot liryczny w utworze • wskazać bohatera utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno, wyraźnie • przedstawić podmiot liryczny w wierszu • wskazać adresata utworu • określić 2 cechy bohatera utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określić temat wiersza • scharakteryzować podmiot liryczny w wierszu • określić adresata utworu • określić cechy bohatera utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz tak, aby oddać emocje bohatera, stosując odpowiednie tempo i intonację • określić sposoby radzenia sobie ze złością bohatera wiersza • wyjaśnić sens sformułowań o znaczeniu przenośnym i poprawnie je zastosować 	<ul style="list-style-type: none"> • wyrecytować wiersz • zaprezentować własne sposoby radzenia sobie ze złością
40. i 41. Piszemy poprawnie ξ lub η w zakończeniu wyrazów	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zasady pisowni ξ i η w zakończeniach wyrazów i w pisowni istot niedorosłych 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisywać ξ w zakończeniach 1. osoby liczby pojedynczej czasowników w czasach teraźniejszym i przyszłym • poprawnie zapisywać η w zakończeniach 3. osoby liczby mnogiej czasowników w czasach teraźniejszym i przyszłym 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisywać ξ w zakończeniach biernika liczby pojedynczej rzeczowników rodzaju żeńskiego • poprawnie zapisywać η w zakończeniach biernika i narzędnika liczby pojedynczej rzeczowników i przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisać ξ w nazwach istot niedorosłych • poprawnie zapisać 1. osobę liczby pojedynczej czasów teraźniejszego i przyszłego czasowników: <i>wiedzieć, powiedzieć, jeść, umieć, rozumieć</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie zapisywać ξ i η w zakończeniach wyrazów
42. Z jakich elementów jest zbudowany wyraz odmienny?	<ul style="list-style-type: none"> • odróżniać części mowy odmienne od nieodmiennych • odmieniać rzeczownik przez przypadki • oddzielać końcówki od tematu fleksyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie oddzielać końcówki od tematu fleksyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznaczać końcówkę zerową • wskazywać tematy oboczne • określać oboczności 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie zaznaczać końcówkę zerową • samodzielnie wskazywać tematy oboczne • samodzielnie określać oboczności 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystając ze słownika języka polskiego, samodzielnie ustalić rzeczowniki, które w dopełniaczu mają dwie poprawne formy
43. Uczymy się pięknie recytować teksty	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zasady dobrej recytacji • recytować tekst opanowany pamięciowo 	<ul style="list-style-type: none"> • recytować głośno, wyraźnie • analizować tekst przygotowany do recytacji • wyraźnie wymawiać grupy spółgłoskowe i zakończenia wyrazów 	<ul style="list-style-type: none"> • recytować w odpowiednim tempie • dostosowywać oddech do recytowanego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • wygłaszać tekst z odpowiednim napięciem emocjonalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie przygotować piękną recytację wybranego utworu • wziąć udział w konkursie recytatorskim
44. i 45. W zalewie reklam	<ul style="list-style-type: none"> • czytać tekst publicystyczny ze zrozumieniem 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić problem przedstawiony w tekście • wyjaśnić pochodzenie 	<ul style="list-style-type: none"> • objaśnić sposób wpływania reklam na nasze życie 	<ul style="list-style-type: none"> • układać własne hasła reklamowe wybranych przedmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> • opracować reklamę ulubionego przedmiotu

	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić tekst reklamowy od innych rodzajów tekstów • przedstawić znaczenie słowa <i>reklama</i> • podać przykłady reklam 	<p>słowa <i>reklama</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • podać cechy hasła reklamowego 			
48. Wpływ obecności ludzi na nasze działania	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić kolory występujące na obrazie • wymienić postacie występujące na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować postacie przedstawione na obrazie • określić czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • określić dominujące na obrazie kolory • opisać sytuację przedstawioną na obrazie • opisać w 2–3 zdaniach gesty i mimikę przedstawionych postaci • nazwać 2–3 emocje wyrażone przez postacie ukazane na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • określić kolory dominujące na obrazie • opisać gesty i mimikę przedstawionych postaci • określić emocje wyrażone przez bohaterów • nadać inny tytuł obrazowi 	<ul style="list-style-type: none"> • określić nastrój obrazu i uzasadnić swoją wypowiedź • wypowiedzieć własne zdanie na temat zachowania postaci przedstawionych na obrazie • omówić elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch
49. Chłopięcy świat	<ul style="list-style-type: none"> • skorzystać ze słownika języka polskiego • poszerzyć zasób słownictwa • skorzystać z różnych źródeł informacji 	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzić rozmowę na temat głównych postaci występujących w książce 	<ul style="list-style-type: none"> • zaplanować szczegółowo uważny sposób poznania treści lektury • wnioskować na podstawie tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorze lektury 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie realizować projekt
50. W świecie chłopców z Placu Broni	<ul style="list-style-type: none"> • określić, gdzie rozgrywają się wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić głównych bohaterów i krótko ich charakteryzuje • opisać miejsce zabaw chłopców i czynności, którymi się zajmowali 	<ul style="list-style-type: none"> • podać cel założenia Związku Zbieraczy Kitu 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać procedury ustalone przez Związek Zbieraczy Kitu 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić procedury ustalone przez Związek Zbieraczy Kitu
47. Jedni rozkazują, drudzy słuchają i wykonują	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wymienić bohaterów występujących we fragmencie utworu • powiedzieć 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych we fragmencie w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohaterów występujących we fragmencie utworu • określić kilka cech głównego bohatera utworu • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych we fragmencie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić narratora • wskazać elementy świata przedstawionego • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • określić cechy głównego bohatera utworu • opowiedzieć o wydarzeniach 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • przedstawić bohaterów głównych i drugoplanowych we fragmencie utworu • ciekawie opowiedzieć o przedstawionych wydarzeniach • określić cechy bohaterów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować wypowiedź na temat ulubionej książki, używając słów: <i>wątek, akcja, bohater główny, bohaterowie drugoplanowi</i> • wyczerpująco wypowiadać się na temat wydarzeń przedstawionych w tekście, odwołując się do znajomości całej lektury

			przedstawionych w utworze	<ul style="list-style-type: none"> wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu porównać doświadczenia bohaterów z własnymi określić wątek główny i wątki poboczne utworu identyfikować utwór jako powieść 	
52. Przyjaciele i wrogowie – chłopcy z Placu Broni i czerwone koszule	<ul style="list-style-type: none"> wypisać imiona bohaterów należących do grupy chłopców z Placu Broni i do grupy czerwonych koszul opisać przebieg bitwy o Plac Broni 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać chłopca, którego uważa za najważniejszą postać w powieści 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić sposoby walki z przeciwnikiem akceptowane przez przywódców oraz przez nich odrzucane 	<ul style="list-style-type: none"> omówić postępowania Feriego Acza wobec z grupy oraz Nemezcza 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić postępowanie Feriego Acza wobec z grupy oraz Nemezcza uzasadnić wybór bohatera, którego uważa za najważniejszą postać w powieści
53. Okropna zdrada – o Gerebie	<ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy charakteru Gereba 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaki był powód zdrady chłopca określić, w jaki sposób Boka zareagował na zdradę kolegi 	<ul style="list-style-type: none"> wytłumaczyć, dlaczego Feri Acz nie zgodził się na nieuczciwą propozycję rozwiązania konfliktu 	<ul style="list-style-type: none"> podać powody, które skłoniły Deża do powrotu do drużyny chłopców z Placu Broni wziąć udział w dyskusji na dany temat 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić postępowanie Gereba formułować kontrargumenty podważające stanowisko przeciwników w dyskusji
54. Niepozorny bohater – Nemezcze	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym Erno Nemezcze wyróżniał się spośród rówieśników wymienić zachowania kolegów, które sprawiały chłopcu największą przykrość 	<ul style="list-style-type: none"> określić sposób traktowania Nemezcza przez Bokę 	<ul style="list-style-type: none"> wytłumaczyć, co Nemezcze chciał udowodnić chłopcom 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać, w jaki sposób bohaterskie zachowanie Nemezcza wpłynęło na postawę innych chłopców opisać reakcje Feriego Acza i Boki związane ze śmiercią Erna 	<ul style="list-style-type: none"> sformułować opinię o książce i ją uzasadnia
55. Autorytet czy idol?	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno zdefiniować autorytet wyjaśnić, kim jest idol zredagować 1–2 zdania notatki 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho odróżnić autorytet od idola zredagować prostą notatkę 	<ul style="list-style-type: none"> czyta ze zrozumieniem tekst publicystyczny czytać głośno, wyraźnie i cicho podać przykłady autorytetów zredagować notatkę 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację wyjaśnić, kto jest autorytetem i uzasadnić swój wybór zredagować notatkę w określonej formie wypowiada się na temat roli autorytetów w życiu codziennym 	<ul style="list-style-type: none"> przygotować plakat przedstawiający znaną osobę wyjaśnić znaczenie słów: <i>kultura masowa, popkultura, fascynacja</i>

56. Kto jest pierwszym wzorem dla dziecka?	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać utwór głośno • określić podmiot liryczny w utworze • wskazać bohaterkę utworu • wskazać w tekście wiersza epitet 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno, wyraźnie • przedstawić podmiot liryczny w wierszu • wskazać adresata utworu • określić 2 cechy bohaterki utworu • wskazać w tekście wiersza epitety i porównanie 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określić temat wiersza • scharakteryzować podmiot liryczny w wierszu • określić adresata utworu • określić cechy bohaterki utworu • wskazać w tekście wiersza porównania 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz tak, aby oddać wyrażone emocje, stosując odpowiednie tempo i intonację • przedstawić bohaterkę utworu • określić funkcję epitetów i porównań w wierszu • wypowiedzieć się na temat uczuć przedstawionych w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorze wiersza • wymyślić własne przykłady epitetów • narysować ilustrację do wybranego fragmentu wiersza (przekład intersemiotyczny) • wyjaśnić, jak rozumie ostatnie dwa wersy wiersza
57. Wiersz o pewnym czarodzieju	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać utwór głośno • określić podmiot liryczny w utworze • wskazać bohatera utworu • wskazać w wierszu wersy, strofy, rymy • wskazać w tekście wiersza epitet 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno, wyraźnie • przedstawić podmiot liryczny w wierszu • określić 2–3 cechy bohatera utworu • wskazać w tekście wiersza porównanie 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określić temat wiersza • scharakteryzować podmiot liryczny • określić adresata utworu • określić cechy bohatera utworu • wskazać przenośnię 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • określić funkcję środków stylistycznych • wyjaśnić, jak rozumie porównanie ojca do czarodzieja • określić nastrój utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorze wiersza
58. Droga Lewego do sławy	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • nazwać bohatera tekstu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • zdefiniować dedykację 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohatera tekstu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w tekście • wyjaśnić tekst dedykacji 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohatera tekstu • porównać doświadczenia bohatera z własnymi • określić funkcję dedykacji • przedstawić funkcję wyrazów zdrobniałych 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho, stosując odpowiednie tempo i intonację • określić cechy bohatera • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w tekście • wyrazić swój sąd o bohaterze i jego zachowaniu • porównać doświadczenia bohatera z własnymi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukać w internecie informacje o Robercie Lewandowskim i sporządzić na ten temat notatkę
59. i 60. Zasady pisania tekstów publicystycznych	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wskazać bohaterów tekstu • zdefiniować tekst publicystyczny • wymienić swoje zainteresowania 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohaterów tekstu • wskazać tekst publicystyczny • przedstawić w 2–3 zdaniach swoje 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić cechy bohaterów tekstu • odróżnić tekst publicystyczny od tekstu literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho, stosując odpowiednie tempo i intonację • porównać doświadczenia bohaterów z własnymi • określić cechy tekstu publicystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zalety i wady popularności kanałów YouTube

		zainteresowania	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić swoje zainteresowania, osiągnięcia i sukcesy 	<ul style="list-style-type: none"> • ciekawie zaprezentować swoje zainteresowania, osiągnięcia i sukcesy 	
61. O przymiotniku słów parę	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać przymiotniki wśród innych części mowy 	<ul style="list-style-type: none"> • odmieniać przymiotniki przez liczby i przypadki 	<ul style="list-style-type: none"> • określić rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i liczbie mnogiej • zastosować przymiotnik w odpowiednich formach 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować poprawne formy przymiotników zakończonych na <i>-cy</i>, <i>-dzy</i>, <i>-czy</i>, <i>-ży</i> w mianowniku liczby pojedynczej i mnogiej 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować opis ilustracji, używając jak najwięcej przymiotników w poprawnej formie
62. i 63. Wyższy i najwyższy – o stopniowaniu przymiotników	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić stopnie przymiotnika • rozpoznać stopień przymiotnika 	<ul style="list-style-type: none"> • stopniować przymiotniki w sposób prosty regularny • odróżnić stopniowanie proste od opisowego 	<ul style="list-style-type: none"> • stopniować przymiotniki w sposób prosty nieregularny • stopniować przymiotniki w sposób opisowy • rozpoznać przymiotniki, które się nie stopniują 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzyć formy stopnia wyższego i najwyższego wskazanych przymiotników 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować tekst, stosując jak najwięcej przymiotników w różnych stopniach w poprawnej formie
64. W jaki sposób realizować swoje marzenia?	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wskazać bohaterkę tekstu • wskazać najważniejsze wydarzenia przedstawione w tekście • wskazać swoje ulubione postacie filmowe 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wskazać miejsce i czas wydarzeń • przedstawić bohaterkę tekstu • przedstawić w 2–3 zdaniach wydarzenia • przedstawić swoją ulubioną postać filmową 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • określić cechy bohaterki tekstu • opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w tekście • przedstawić swoje ulubione postacie filmowe 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w tekście • wyrazić swój sąd o bohaterce i jej zachowaniu • ciekawie zaprezentować swoje ulubione postacie filmowe 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać bohatera filmowego, którego zachowanie jest godne naśladowania i uzasadnić swoje zdanie
65. Zgłębiamy tajniki pracy filmowców	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić osoby tworzące film • wskazać swój ulubiony film 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć w kilku zdaniach swój ulubiony film • poszerzyć zakres słownictwa związanego z kinematografią 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić osoby tworzące film i opisać ich pracę • określić 1–2 cechy osób wykonujących zawody związane z filmem • opowiedzieć o swoim ulubionym filmie 	<ul style="list-style-type: none"> • określić cechy osób, wykonujących zawody związane z filmem • wynotować twórców swojego ulubionego filmu • ciekawie opowiedzieć o swoim ulubionym filmie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić kilka nazwisk współczesnych twórców filmowych
66. Co w filmie piszczy?	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wskazać bohatera w tekście • powiedzieć 2–3 zdania na temat wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohatera występującego w tekście • określić kilka cechy głównego bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić narratora • wskazać elementy świata przedstawionego 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiadać o przedstawionych 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje własne pomysły zaprezentowania określonych dźwięków w szkolnym przedstawieniu

	przedstawionych w tekście	<ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • określić cechy głównego bohatera • opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • wyrazić swój sąd o bohaterze i jego zachowaniu • wyjaśnić, na czym polega przygotowanie oprawy dźwiękowej do filmu 	
67. Zdobywamy wiedzę o gatunkach filmowych	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować gatunki filmowe • wskazać przykłady filmów danego gatunku filmowego • wskazać swój ulubiony film 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnić gatunki filmowe • przedstawić swój ulubiony film lub gatunek filmowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać przykłady filmów z każdego gatunku filmowego • zaprezentować swój ulubiony gatunek filmowy 	<ul style="list-style-type: none"> • określić charakterystyczne cechy poszczególnych gatunków filmowych • zaprezentować swój ulubiony gatunek filmowy i uzasadnić swoje zdanie • opowiedzieć o swojej wizycie w kinie • przedstawić zasady kulturalnego zachowania się w kinie 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować wypowiedź na temat swojego ulubionego gatunku filmowego
68. Byliśmy w kinie i teatrze	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić elementy sprawozdania z filmu lub ze spektaklu • zebrać najważniejsze informacje o wybranym filmie • skomponować początek sprawozdania – okoliczności zapoznania się z dziełem 	<ul style="list-style-type: none"> • zebrać informacje o wybranym filmie • skomponować zakończenie sprawozdania – opinię o dziele 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować sprawozdanie z filmu lub spektaklu • stosować trójdzielną kompozycję w wypowiedzi pisemnej • wydzielać akapity w wypowiedzi pisemnej 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować sprawozdanie z filmu lub spektaklu, zachowując odpowiednią kompozycję wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi zredagować poprawne sprawozdanie z filmu, unikając powtórzeń
69. i 70. Liczymy na języku polskim	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać liczebniki wśród innych części mowy • zdefiniować liczebniki główne i porządkowe 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić liczebniki główne od porządkowych • wskazać liczebniki zbiorowe 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować poprawne formy liczebników głównych i porządkowych • stosować poprawne formy liczebników zbiorowych 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować poprawne formy liczebników wielowyrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować informację o wycieczce klasowej, używając liczebników w odpowiednich formach • samodzielnie korzystać ze słownika języka polskiego lub poprawnej polszczyzny
71. Kropka czy bez kropki?	<ul style="list-style-type: none"> • podać zasady stawiania kropki po cyfrze arabskiej oznaczającej liczebnik porządkowy • podać zasady stawiania 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zasady stawiania kropki po cyfrze arabskiej oznaczającej liczebnik porządkowy 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować kropkę w zapisie dat cyframi rzymskimi i arabskimi • stosować kropkę po liczebnikach porządkowych 	<ul style="list-style-type: none"> • zawsze poprawnie zastosować kropkę w zapisie dat cyframi rzymskimi i arabskimi • zawsze poprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie pod względem interpunkcji zapisać tekst zawierający daty i liczebniki porządkowe

	kropki w zapisie dat			zastosować kropkę po liczebnikach porządkowych	
72. Ortograficzne potyczki – pisownia wyrazów z ó i u	<ul style="list-style-type: none"> wymienić zasady ortograficzne pisowni ó i u poprawnie zapisać wyrazy zakończone na -ów, -ówka, -ówna 	<ul style="list-style-type: none"> zastosować zasady ortograficzne pisowni ó i u tworzyć formy pokrewne i poprawnie zapisywać wyrazy z ó wymiennym 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisywać wyrazy zakończone na -uj, -uje, -unek, -us, -usz, -uch, -ura, -ulec korzystać ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisywać zdrobnienia poprawnie zapisywać wyrazy z ó niewymiennym 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie i sprawnie korzystać ze słownika ortograficznego poprawnie zapisać wszystkie wyrazy z trudnością ortograficzną (pisownia ó i u)
75. Historia malowana pędzlem	<ul style="list-style-type: none"> wymienić kolory występujące na obrazie nazwać postać przedstawioną na obrazie zdefiniować portret 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić elementy przedstawione na obrazie określić czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie odróżnić portret od pejzażu i martwej natury 	<ul style="list-style-type: none"> określić kolory dominujące na obrazie określić źródło światła opisać elementy stroju postaci przedstawionej na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> zaprezentować bohatera przedstawionego na obrazie opisać gesty i mimikę postaci określić emocje wyrażone przez bohatera określić nastrój, jaki wywołuje obraz 	<ul style="list-style-type: none"> zaprezentować inne dzieła malarskie o tematyce historycznej wypowiedzieć własne zdanie na temat postaci przedstawionej na obrazie omówić elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch
76. i 77. Poznajemy Wandę, co nie chciała Niemca	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze zdefiniować legendę zdefiniować wyrazy wieloznaczne 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze wymienić charakterystyczne cechy legendy wskazać wyrazy wieloznaczne 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie i cicho opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić 2–3 cechy głównej bohaterki utworu wskazać w tekście 2 charakterystyczne cechy legendy objaśnić znacznie słów, które mają wiele znaczeń ułożyć pytania i odpowiedzi do tekstu objaśnić sens wyrazów wieloznacznych 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho, stosując odpowiednie tempo i intonację rozpoznać czytany utwór jako legendę i wskazać charakterystyczne cechy legendy ciekawie opowiadać o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy bohaterki utworu i wyjaśnić, dlaczego księżniczka nie przyjęła oświadczyn Rytgiera wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu wskazać własne przykłady wyrazów wieloznacznych 	<ul style="list-style-type: none"> zebrać argumenty potwierdzające słuszność decyzji podjętej przez Wandę lub argumenty przemawiające za tym, że bohaterka mogła podjąć inną decyzję samodzielnie korzystać ze słownika języka polskiego
78. Spotkanie z królową Wandą, która ma sekrety	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho przedstawić bohaterów utworu wskazać bohaterów realistycznych i fantastycznych 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie i cicho przedstawić realistycznych i fantastycznych bohaterów utworu opowiedzieć w kilku 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho, stosując odpowiednie tempo i intonację rozpoznać czytany utwór jako legendę i wskazać charakterystyczne cechy 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować opowiadanie twórcze, w którym przedstawi zakończenie historii Wandy, Rydygiera i smoka

	<p>przedstawione w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować legendę 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wymienić charakterystyczne cechy legendy 	<p>zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić po 2–3 cechy bohaterów utworu • wskazać w tekście 2 charakterystyczne cechy legendy 	<p>legendy</p> <ul style="list-style-type: none"> • ciekawie opowiadać o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohaterów utworu • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • wskazać fragmenty tekstu, które mogą wywołać rozbawienie czytelnika 	
79. i 80. Niespodziewana lekcja historii	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wymienić bohaterów utworu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • zdefiniować legendę • wymienić zasady zachowania się w muzeum 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • przedstawić 2–3 zasady zachowania się w muzeum 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić po 2–3 cechy bohaterów utworu • wymienić poznane na wycieczkach szkolnych muzea • przedstawić zasady zachowania się w muzeum 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohaterów utworu i ich relacje • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • wymienić znane lub znajdujące się w pobliżu muzea • wyjaśnić zasady zachowania się w muzeum 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukać w bibliotece lub internecie informacje o faktach historycznych przedstawionych w utworze i sporządzić na ten temat krótką notatkę • wyszukać w bibliotece lub internecie informacje o muzeach znajdujących się w pobliżu miejscowości, w której mieszka • pracując w grupie, zaplanować wycieczkę do wybranego muzeum
81. Co sływać i widać w Żelazowej Woli?	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno • określić podmiot liryczny w wierszu • wskazać wers, strofę i rym • określić adresata utworu • zdefiniować uosobienie 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno, wyraźnie • przedstawić podmiot liryczny w wierszu • wskazać w tekście wiersza wersy, strofy i rymy • wskazać adresata utworu • wskazać uosobienie w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określić temat wiersza • scharakteryzować adresata utworu • scharakteryzować podmiot liryczny • wskazać uosobienia w wierszu • określić nastrój utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, oddając nastrój utworu i stosując odpowiednie tempo i intonację • nazwać uczucia, jakie wyraża utwór • wskazać uosobienia i określić ich funkcję w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o Fryderyku Chopinie • wymyślić własne przykłady uosobień
82. i 83. O lirycznym wpisie	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno • określić podmiot 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno, wyraźnie • przedstawić podmiot 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, podkreślając głosem ważne słowa 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, oddając nastrój utworu i stosując odpowiednie tempo i 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorze wiersza • w wybranej formie (plakat, film,

do pamiętnika	<p>liryczny w wierszu</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznać wers, strofę i rym wskazać adresata utworu zdefiniować uosobienie, epitet, zdrobnienie odtworzyć wiersz z pamięci 	<p>liryczny w wierszu</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać w tekście wiersza wersy, strofy i rymy wskazać adresata utworu wskazać uosobienie, epitet, zdrobnienie w wierszu wygłosić wiersz z pamięci 	<ul style="list-style-type: none"> określić temat wiersza określić adresata utworu scharakteryzować podmiot liryczny wskazać uosobienia, epitety, zdrobnienia w wierszu określić nastrój utworu recytować wiersz w odpowiednim tempie, z prawidłową dykcją 	<p>intonację</p> <ul style="list-style-type: none"> nazwać uczucia, jakie wyraża utwór wskazać uosobienia, epitety, zdrobnienia i określić ich funkcje w wierszu recytować wiersz głośno, wyraźnie, oddając nastrój utworu 	<p>prezentacja) przedstawić to, za czym najbardziej by tęsknił, gdyby opuścił swój kraj</p>
84. Grzeczność zawsze w cieniu!	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać utwór głośno wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze wskazać wersy i rymy 	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać utwór głośno, wyraźnie przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze wskazać w tekście wiersza wersy i rymy 	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać utwór, podkreślając głosem ważne słowa określić osobę mówiącą w utworze określić temat utworu zaprezentować bohaterów utworu opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze przedstawić zwyczaje szlacheckie ukazane w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać utwór, stosując odpowiednie tempo i intonację ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy bohaterów utworu i ich relacje wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu opisać zwyczaje szlacheckie ukazane w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> zaprezentować informacje o autorze utworu napisać do gazetki szkolnej artykuł pod tytułem: „Grzeczność nie jest nauką łatwą ani małą”
85. Grzybobranie jako ważny obyczaj szlachecki	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze wymienić grzyby ukazane w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze przedstawić grzyby ukazane w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie określić temat utworu określić osobę mówiącą opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić grzyby ukazane w utworze wskazać epitety i porównania 	<ul style="list-style-type: none"> czytać utwór, stosując odpowiednie tempo i intonację opowiada o wydarzeniach przedstawionych w utworze opisać grzyby ukazane w utworze określić funkcję epitetów i porównań 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie informacji uzyskanych od osób starszych przygotować notatkę o zwyczajach związanych z posiłkami
86. Opisujemy krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze elementy 	<ul style="list-style-type: none"> dobierać wyrazy bliskoznaczne 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować opis krajobrazu 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować opis krajobrazu, zachowując 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy

	<p>opisu krajobrazu</p> <ul style="list-style-type: none"> wymieniać wyrazy opisujące wygląd krajobrazu opisać ustnie krajobraz w 2–3 zdaniach 	<ul style="list-style-type: none"> dobierać przymiotniki określające kolory, kształty zredagować opis krajobrazu według wzoru wydzielać akapity w wypowiedzi pisemnej 	<ul style="list-style-type: none"> stosować sformułowania określające położenie i ukształtowanie terenu oraz rozmieszczenie poszczególnych elementów krajobrazu stosować odpowiednią kompozycję w wypowiedzi pisemnej 	<p>poszczególne elementy: informacje ogólne, rozmieszczenie poszczególnych elementów krajobrazu, emocje wywołane widokiem</p> <ul style="list-style-type: none"> wyrazić emocje wywołane widokiem 	<p>wypowiedzi zredagować opis krajobrazu, unikając powtórzeń i zachęcając innych do odwiedzenia opisywanego miejsca</p>
87. Jak tu teraz nie wspomnieć o przysłówku?	<ul style="list-style-type: none"> wskazać przysłówki wśród innych części mowy wymienić stopnie przysłówka wskazać przysłówki w stopniu równym, wyższym i najwyższym 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukać przysłówki w tekście rozpoznać przysłówki pochodzące od przymiotników tworzyć stopień wyższy i najwyższy wskazanych przysłówek 	<ul style="list-style-type: none"> tworzyć przysłówki od przymiotników posługiwać się przysłówkami w zdaniu stopniować przysłówki w sposób prosty i opisowy 	<ul style="list-style-type: none"> określić znaczenie przysłówek w zdaniu stopniować przysłówki w sposób prosty regularny i nieregularny 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować tekst z wykorzystaniem celowo dobranych przysłówek w różnych stopniach
88. Nad i ale – znam te słowa doskonale	<ul style="list-style-type: none"> wskazać spójniki wśród innych części mowy wskazać przyimki wśród innych części mowy zdefiniować wyrażenia przyimkowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznać spójniki i przyimki wśród innych części mowy rozpoznać wyrażenia przyimkowe 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielić wyrażenia przyimkowe wskazujące na miejsce i wskazujące na czas 	<ul style="list-style-type: none"> określić znaczenie przyimków w zdaniu określić funkcję spójnika w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować tekst z wykorzystaniem wyrażen przyimkowych poprawnie używać przyimka <i>na</i> przed nazwami niektórych państw w bierniku i miejscowniku, np. <i>na Węgry, na Cypr, na Kubę, na Litwę, na Łotwę, na Słowację</i>
89. i 90. Jakie więzi łączyły synów Bolesława Chrobrego?	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie i cicho opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić po 2–3 cechy bohaterów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> czytać utwór, stosując odpowiednie tempo i intonację ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy bohaterów utworu i ich relacje wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wyszukać w bibliotece lub w internecie informacje o synach Bolesława Chrobrego i sporządzić na ich temat notatkę wyjaśnić, czym charakteryzuje się język utworu
91. Ojczyzna w sercu Marcina Kozery	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie i cicho opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno utwór, stosując odpowiednie tempo i intonację ciekawie opowiadać o wydarzeniach 	<ul style="list-style-type: none"> zaprezentować informacje o autorce utworu zredagować kilkuzdaniową wypowiedź, w której przedstawi swoje zdanie na temat tego, co to

	wydarzenia przedstawione w utworze	<ul style="list-style-type: none"> sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> określić 2–3 cechy głównego bohatera utworu 	<p>przedstawionych w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> określić cechy bohatera utworu wyrazić swój sąd o bohaterze i jego zachowaniu 	<p>znaczy czuć się Polakiem</p> <ul style="list-style-type: none"> stworzyć rebusy do podanych wyrazów z trudnością ortograficzną
92. i 93. Wspomnienie czasów wojny	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho wskazać narratora przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze podać skojarzenia związane z wojną 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie i cicho określić narratora opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy głównej bohaterki utworu określić sposób rozmowy ojca z córką wyjaśnić określenia przypisane matce 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno utwór, stosując odpowiednie tempo i intonację opisać narratora ciekawie opowiadać o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy bohaterów utworu i ich relacje wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> pracując w grupie, przygotować spis książek opowiadających o II wojnie światowej z perspektywy dziecka przeanalizować styl tekstu
94. Ile prawdy jest w przysłowiach?	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno zdefiniować przysłowie wskazać przysłowia w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho odczytać znaczenie przysłów 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie i cicho dobrać odpowiednie przysłowie do określonej sytuacji 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację wyjaśnić wartość przysłów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić treść wybranych przysłów w formie rysunków i rebusów omówić znaczenie przysłów w kulturze narodu
95. Wiem o wypowiedzeniach, że...	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące wskazać zdania i równoważniki zdań 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące konstruować zdania pytające wskazać zdania i równoważniki zdań konstruować równoważniki zdań 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnić zdania oznajmujące od pytających i rozkazujących przekształcić zdania oznajmujące na rozkazujące podać różnice między zdaniami a równoważnikami zdań przekształcać równoważniki zdań na zdania 	<ul style="list-style-type: none"> stosować odpowiednie znaki interpunkcyjne przekształcać zdania na równoważniki zdań 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować dialog, w którym zastosuje różne rodzaje wypowiedzeń
96. Wykrzyknik – znak pełen emocji!	<ul style="list-style-type: none"> wymienić zasady użycia wykrzyknika 	<ul style="list-style-type: none"> stawiać wykrzyknik po okrzykach, zawołaniach, rozkazach 	<ul style="list-style-type: none"> stawiać wykrzyknik po wypowiedzeniach wyrażających silne uczucia 	<ul style="list-style-type: none"> stosować wykrzyknik zgodnie z zasadami interpunkcji 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie zapisać tekst z trudnościami interpunkcyjnymi (wykrzyknik) werbalnie wyrazić swoje intencje przekazać zamierzony cel tekstu
97. Ortograficzne	<ul style="list-style-type: none"> wymienić zasady 	<ul style="list-style-type: none"> zastosować zasady 	<ul style="list-style-type: none"> tworzyć formy pokrewne i 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisywać 	<ul style="list-style-type: none"> zapisać poprawnie wszystkie

<p>przygody z rz i ż</p>	<p>ortograficzne pisowni rz i ż</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisać wyrazy zakończone na -arz, -erz, -mistrz, -mierz 	<p>ortograficzne pisowni rz i ż</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisywać wyrazy z ż po l, l, r, n 	<p>poprawnie zapisywać wyrazy z rz i ż wymiennym</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzystać ze słownika ortograficznego 	<p>wyrazy z rz i ż niewymiennym</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisywać rzeczowniki rodzaju żeńskiego zakończone na -eż, -aż, -erz, -arz 	<p>podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia rz i ż)</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i sprawnie korzystać ze słownika ortograficznego
<p>100. Wyobraźnia artystki – Herkules i złota lania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić kolory występujące na obrazie • wymienić postacie występujące na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić elementy realistyczne i fantastyczne występujące na obrazie • określić czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • określić dominujące na obrazie kolory i źródło światła • opisać postacie przedstawione na obrazie • opisać sytuację przedstawioną na obrazie • określić nastrój, jaki wywołuje obraz 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać sposób przedstawienia ruchu • opisać umieszczone na obrazie elementy realistyczne i fantastyczne • opisać pierwszy i drugi plan obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch • ułożyć krótkie opowiadanie o wydarzeniach rozgrywających się w miejscu przedstawionym na obrazie
<p>101. Atlantyda, czyli „tam albo nie tam”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno • określić podmiot liryczny w wierszu • zdefiniować wers, strofę • zdefiniować pytanie retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz głośno, wyraźnie • przedstawić podmiot liryczny w wierszu • wskazać w tekście wiersza wersy, strofy • wskazać pytanie retoryczne 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określić temat wiersza • scharakteryzować podmiot liryczny • wskazać pytania retoryczne • określić nastrój utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • przeczytać wiersz, oddając nastrój utworu i stosując odpowiednie tempo i intonację • nazwać uczucia, jakie wyraża utwór • określić funkcję pytań retorycznych w wierszu 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorze wiersza • w wybranej formie plastycznej (plakat, obraz, rysunek) przedstawić Atlantyde
<p>102. i 103. Początki świata według Greków</p>	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wymienić bohaterów utworu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • wymienić wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • zdefiniować mit 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wskazać wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wymienić charakterystyczne cechy mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wskazać w tekście 2 charakterystyczne cechy mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohaterów utworu • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • rozpoznać czytany utwór jako mit i wskazać w nim charakterystyczne cechy • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystając z różnych źródeł, wyszukać informacje o historii powstania świata według mitologii słowiańskiej lub chińskiej • zredagować opowiadanie twórcze o tym, skąd się wziął np. śnieg, grad, huragan

104. Z wizytą na Olimpie – poznajemy greckich bogów	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić bogów greckich • wymienić atrybuty bogów greckich 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać bogów greckich i ich atrybuty • łączyć bogów greckich z ich atrybutami 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić bogów greckich i wymienić ich atrybuty • opisać Olimp i jego mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • określić cechy mieszkańców Olimpu i przedstawić ich relacje 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprojektować i narysować atrybuty dla siebie i kilku najbliższych osób • wyszukać w <i>Słowniku mitów i tradycji kultury</i> Władysława Kopalińskiego informacje o Olimpie i Hadesie
105. Po stracie córki – porozmawiajmy o uczuciach matki	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wymienić bohaterów utworu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • wymienić wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • zdefiniować mit 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wskazać wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wymienić charakterystyczne cechy mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wskazać w tekście 2 charakterystyczne cechy mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohaterów utworu • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • rozpoznać czytany utwór jako mit i wskazać w nim charakterystyczne cechy • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować opowiadanie twórcze, w którym przedstawi własne wyjaśnienie zmian pór roku
106. i 107. Daremnny trud Syzyfa – o karze za zuchwałość	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wymienić bohaterów utworu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • zdefiniować wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • zdefiniować mit • zdefiniować związek frazeologiczny 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wskazać wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wymienić charakterystyczne cechy 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wskazać w tekście 2 charakterystyczne cechy mitu • objaśniać znaczenie związków frazeologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohaterów utworu • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • rozpoznać czytany utwór jako mit i wskazać w nim charakterystyczne cechy • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • stosować w 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przerośnięte znaczenie wyrażenia <i>syzyfowa praca</i>

		<p>mitu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać związek frazeologiczny 		wypowiedziach związki frazeologiczne	
108. Frazeologizm poprawny czy błędny	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukać związki frazeologiczne w słowniku frazeologicznym 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytać znaczenia związków frazeologicznych i podać przykłady ich zastosowania 	<ul style="list-style-type: none"> • zastąpić wskazane sformułowania związkami frazeologicznymi • odczytać skróty i oznaczenia słownikowe 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystać ze słownika frazeologicznego • podjąć próby korzystania z internetowych wersji słownika 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i sprawnie korzystać ze słownika frazeologicznego • korzystać z internetowych wersji słownika • ukazać dosłowne znaczenie wskazanych związków frazeologicznych, ilustrując je w humorystyczny sposób
109. Krótko i zwięźle lub dłużej i ciekawiej	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować główne części zdania – podmiot i orzeczenie • zdefiniować zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać główne części zdania – podmiot i orzeczenie • wskazać zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte • wskazać określenia należące do grupy podmiotu i do grupy orzeczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnić zdanie pojedyncze rozwinięte od nierozwiniętego • ustalić, które określenia należą do grupy podmiotu, a które – do grupy orzeczenia 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełnić określeniami wykresy zdań pojedynczych rozwiniętych • sporządzić wykresy zdań pojedynczych rozwiniętych 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie wykonać wykresy wskazanych zdań pojedynczych rozwiniętych
110. Pan przecinek przychodzi z wizytą	<ul style="list-style-type: none"> • czytać ze zrozumieniem teksty informacyjne • podać zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym • wskazać spójniki, przed którymi należy postawić przecinek • wskazać spójniki, przed którymi nie należy stawiać przecinka 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować przecinek przed określonymi spójnikami • nie stosować przecinka przed określonymi spójnikami 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować przecinek po okrzykach i rzeczownikach w wołaczach 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować przecinek zgodnie z zasadami interpunkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie zapisać tekst z trudnościami interpunkcyjnymi (przecinek)
111. i 112. Wyczyny Heraklesa	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wymienić bohaterów utworu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • zdefiniować, czym są wydarzenia i postacie 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wskazać w tekście 2 charakterystyczne cechy 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohaterów utworu • wyrazić swój sąd o 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśniać, co łączy Heraklesa z Supermanem i Spider-Manem • wyjaśnić znaczenie wyrażenia <i>stajnia Augiasza</i>

	<p>realistyczne oraz fantastyczne</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować mit 	<p>temat wydarzeń przedstawionych w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wymienić charakterystyczne cechy mitu 	<p>mitu</p> <ul style="list-style-type: none"> • zredagować plan wydarzeń 	<p>bohaterach i ich zachowaniu</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać czytany utwór jako mit i wskazać w nim charakterystyczne cechy • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu 	
113. Opowiem, jak było	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym jest opowiadanie odtwórcze • ustnie opowiadać, zachowując kolejność wydarzeń • zredagować początek opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> • ustnie opowiadać, zachowując trójdzielną kompozycję wypowiedzi • zredagować opowiadanie na podstawie historyjki obrazkowej 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować opowiadanie zgodnie z planem 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować opowiadanie odtwórcze • stosować odpowiednią kompozycję w wypowiedzi pisemnej • wydzielać akapity w wypowiedzi pisemnej 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi zredagować poprawne i wyczerpujące opowiadanie odtwórcze, unikając powtórzeń
114. Jak Ariadna pomogła Tezeuszowi?	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wymienić bohaterów utworu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • wyjaśnić, czym różnią się wydarzenia i postacie realistyczne od fantastycznych • zdefiniować mit 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wskazać wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wymienić charakterystyczne cechy mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wskazać w tekście 2 charakterystyczne cechy mitu • sporządzić notatkę 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohaterów utworu • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • rozpoznać czytany utwór jako mit i wskazać w nim charakterystyczne cechy • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przerośnięte znaczenie wyrażenia <i>nić Ariadny</i>
115. Pijemy nektar, jemy ambrozię i zbieramy laury	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać związki frazeologiczne wywodzące się z mitologii 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić pochodzenie wskazanych związków frazeologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować związki frazeologiczne wywodzące się z mitologii 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać nawiązania do mitologii, np. w hasłach reklamowych 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotować pytania i zadania na konkurs „Znawca mitologii greckiej”
116. Dramat w przestworzach	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wymienić bohaterów utworu • wymienić 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o 	<ul style="list-style-type: none"> • narysować ilustrację do mitu • wyjaśnić znaczenie związku frazeologicznego <i>ikarowe loty</i> • zredagować kilkuzdaniową

	<p>najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym różnią się wydarzenia i postacie realistyczne od fantastycznych • zdefiniować mit 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wskazać wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wymienić charakterystyczne cechy mitu 	<ul style="list-style-type: none"> • określić wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wskazać w tekście 2 charakterystyczne cechy mitu 	<p>wydarzeniach przedstawionych w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić cechy bohaterów utworu • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • rozpoznać czytany utwór jako mit i wskazać w nim charakterystyczne cechy • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu 	<p>wypowiedź, w której wyjaśni, dlaczego artyści częściej czynią bohaterem swoich dzieł Ikara, a nie Dedala</p>
117. i 118. Spotkanie z podmiotami szeregowym i domyślnym	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować podmiot szeregowy • zdefiniować podmiot domyślny 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać podmiot szeregowy • wskazać podmiot domyślny 	<ul style="list-style-type: none"> • określić rodzaj podmiotu we wskazanym zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • przekształcać tekst, unikając powtórzeń poprzez wprowadzenie podmiotu domyślnego 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie rozpoznawać podmiot szeregowy i podmiot domyślny
119. Praktyka czyni mistrza – ćwiczymy pisownię wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić zasady ortograficzne pisowni <i>ch</i> i <i>h</i> • poprawnie zapisać wyrazy z <i>ch</i> na końcu wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • zastosować zasady ortograficzne pisowni <i>ch</i> i <i>h</i> • poprawnie zapisywać wyrazy z <i>h</i> w środku wyrazu 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzyć formy pokrewne i poprawnie zapisywać wyrazy z <i>h</i> wymieniającym się na <i>g</i>, <i>z</i>, <i>ż</i> • korzystać ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisać wyrazy z <i>h</i> niewymiennym 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia <i>ch</i> i <i>h</i>) • samodzielnie i sprawnie korzystać ze słownika ortograficznego
122. Jakie drogowskazy znajdziemy w książkach?	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić kolory występujące na obrazie • wymienić postacie występujące na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować postacie przedstawione na obrazie • określić miejsce przedstawione na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • określić kolory dominujące na obrazie i źródło światła • opisać miejsce przedstawione na obrazie • opisać sytuację przedstawioną na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> • opisać pierwszy i drugi plan obrazu • nadać inny tytuł obrazowi 	<ul style="list-style-type: none"> • określić nastrój obrazu i uczucia, jakie wywołuje, uzasadnić swoją wypowiedź • wyjaśnić związek tematyki obrazu z tytułem rozdziału • omawiać elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch
123. i 124. Zbójca o wrażliwym sercu	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, z podziałem na role • wymienić bohaterów utworu • wymienić najważniejsze wydarzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić narratora utworu • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić 2–3 cechy zbójcy 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać cicho, głośno i z podziałem na role • określić cechy bohaterów utworu i ich relacje • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • ciekawie opowiadać o 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorze wiersza • zaprezentować mową ciała emocje dzieci

	<p>przedstawione w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować wersy, strofy, rymy 	<p>przedstawionych w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać w tekście wiersza wersy, strofy, rymy 	<ul style="list-style-type: none"> • określić w tekście wiersza rytm 	<p>wydarzeniach przedstawionych w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić nastrój utworu 	
125. i 126. Co jest w życiu najważniejsze?	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wymienić bohaterów utworu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze • wyjaśnić, czym różnią się wydarzenia i postacie realistyczne od fantastycznych • zdefiniować baśń 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wskazać wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • wymienić charakterystyczne cechy baśni 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho oraz z podziałem na role • określić narratora utworu • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić wydarzenia i postacie realistyczne i fantastyczne • określić 2–3 cechy głównej bohaterki utworu • wskazać w tekście 2 charakterystyczne cechy baśni • przedstawić fragmenty tekstu w pracy plastycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohaterów utworu • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • rozpoznać czytany utwór jako baśń i wskazać w nim charakterystyczne cechy baśni • porównać doświadczenia bohaterów z własnymi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co według autora utworu jest najwyższą wartością
127. Katarynka – spotkanie z lekturą i jej autorem	<ul style="list-style-type: none"> • określić czas i miejsce wydarzeń w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić bohaterów i krótko o nich opowiedzieć 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować bohaterów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • skorzystać z różnych źródeł informacji • selekcjonować informacje na temat pisarza 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować notatkę na temat życia i twórczości Bolesława Prusa
128. Z wizytą u pana mecenasa	<ul style="list-style-type: none"> • określić, gdzie rozgrywają się wydarzenia opisane w utworze i jakie postacie w nim występują 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować pana Tomasza i opracować notatkę o tym bohaterze w formie mapy myśli • opisać stosunek pana Tomasza do katarzynki 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować usposobienie pana Tomasza • wyjaśnić, jak pan Tomasz czuł się w domu przy ulicy Miodowej • opisać mieszkanie bohatera 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich bohater odkrył, że mała sąsiadka jest niewidoma 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić swoje zdanie o tym, czy pan Tomasz w mieszkaniu na Miodowej był szczęśliwy i uzasadnić opinię
129. Nowe mieszkanki ulicy Miodowej	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, kim były nowe sąsiadki pana Tomasza i czym się zajmowały • opisać warunki, w jakich mieszkały sąsiadki 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedzieć się na temat dziewczynki, utraty przez nią wzroku i odbioru świata po chorobie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić, jak mała bohaterka spędzała czas i czym próbowała się cieszyć 	<ul style="list-style-type: none"> • wytłumaczyć, dlaczego w nowym domu dziewczynka nie czuła się dobrze • określić, w jaki sposób matka dziewczynki okazywała córce uczucia i dlaczego wobec choroby córki była bezradna 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować relacje między matką i córką
130. Historia	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z odpowiednią 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując 	<ul style="list-style-type: none"> • zaproponować inny tytuł dla

niezwykłej przemiany	<ul style="list-style-type: none"> wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze zdefiniować nowelę zdefiniować punkt kulminacyjny określić, czym jest puenta 	<p>artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze wymienić charakterystyczne cechy noweli 	<p>cicho</p> <ul style="list-style-type: none"> określić narratora utworu opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić 2–3 cechy głównej bohaterki utworu wskazać w tekście 2 charakterystyczne cechy noweli wskazać w utworze punkt kulminacyjny wskazać w utworze puentę 	<p>odpowiednie tempo i intonację</p> <ul style="list-style-type: none"> ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy bohaterów utworu wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu rozpoznać czytany utwór jako nowelę i wskazać w nim charakterystyczne cechy noweli wyjaśnić, jak rozumie puentę utworu porównać doświadczenia bohaterów z własnymi 	<p>fragmentu tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> zredagować opowiadanie twórcze o dalszych losach bohaterów
131. Jak ciekawie opowiadać?	<ul style="list-style-type: none"> zredagować opowiadanie twórcze wprowadzać dialogi 	<ul style="list-style-type: none"> planować przebieg wydarzeń, sporządzając plan wprowadzać dialogi 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować opowiadanie twórcze zachować trójdzielność kompozycji opowiadania określić wydarzenie będące punktem kulminacyjnym opowiadania planować zaskakujące zakończenie (puentę) 	<ul style="list-style-type: none"> stosować sformułowania nadające wydarzeniom dynamiczny charakter wprowadzić wydarzenie będące punktem kulminacyjnym opowiadania wprowadzić zaskakujące zakończenie (puentę) 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi zredagować opowiadanie twórcze, np. dotyczące dalszych losów wybranego bohatera literackiego świadomie i celowo stosować odpowiednie sposoby urozmaicenia swojego opowiadania
132. Po co nam przydawki?	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować przydawkę wymienić pytania, na które odpowiada przydawka stosować przydawki w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać przydawkę w zdaniu rozpoznać części mowy, którymi jest wyrażona przydawka 	<ul style="list-style-type: none"> ustalić pytania, na które odpowiada przydawka 	<ul style="list-style-type: none"> zaznaczać przydawki na wykresach zdań pojedynczych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie przydawek w zdaniu ułożyć hasła reklamujące wybrane produkty i wyjaśnić znaczenie występujących w nich przydawek bezbłędnie sporządzać wykresy zdań pojedynczych i zaznaczać w nich przydawki
133. Jak rozjaśnić obraz świata?	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać wiersz głośno określić podmiot liryczny w wierszu zdefiniować przenośnię 	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać wiersz głośno, wyraźnie przedstawić podmiot liryczny w wierszu wskazać w tekście wiersza przenośnię 	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać wiersz, podkreślając głosem ważne słowa określić temat wiersza scharakteryzować podmiot liryczny 	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację wskazać przenośnię i określić ich funkcję wyrazić swój sąd o 	<ul style="list-style-type: none"> zaprezentować informacje o autorze wiersza opowiadać o swojej działalności w szkolnym wolontariacie

			<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co oznaczają przenieśnię: <i>otchłań ulicy</i>, <i>przepaść krawężnika</i> • wymienić 2 uczucia, które wyraża utwór • zinterpretować ostatnią zwrotkę utworu przez przykład intersemiotyczny 	<p>bohaterze wiersza</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać doświadczenia bohatera z własnymi • określa uczucia wyrażone w wierszu 	
134. i 135. Jacy jesteśmy?	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wymienić bohaterów tekstu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wymienić po 2–3 cechy opisujące bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie • określić narratora • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • przedstawić temat rozmowy prowadzonej przez bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohaterów utworu • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • porównać doświadczenia bohaterów z własnymi • zastosować słownictwo określające przeżycia bohaterów i oceniające ich postawy 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, zredagować opowiadanie twórcze o dalszych losach bohatera • wyjaśnić, co sądzi o zasadzie nauczyciela: <i>Nigdy nie rezygnuj, jeśli uważasz, że słuszność leży po twojej stronie</i> i uzasadnić swoje zdanie
136. Czy można żyć bez mediów?	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno • wymienić bohaterów tekstu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • określić zasady panujące w rodzinie Zwarowców 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie • określić narratora • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić zasady panujące w domu narratorki 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiedzieć o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić cechy bohaterów utworu • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • wyrazić swój sąd o bohaterach • określić zasady panujące w jego domu 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co sądzi o słowach mamy: <i>Rozrywka jest z ludźmi, a nie z urzędzeniami</i> i uzasadnić swoje zdanie • pracując w grupie, ustalić wady i zalety wpływu mediów na życie współczesnych rodzin
137. i 138. Prasa w	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować gazetę i czasopismo 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać gazety i czasopisma 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżniać gazety i czasopisma 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżniać rodzaje prasy ze względu na tematykę 	<ul style="list-style-type: none"> • pracując w grupie, przygotować wystawę ulubionych czasopism

naszym życiu	<ul style="list-style-type: none"> wymienić swoje ulubione czasopismo odczytać tytuł, numer i datę wydania wymienić osoby tworzące gazety i czasopisma określić, czym są nagłówki, lid 	<ul style="list-style-type: none"> wskazywać rodzaje prasy ze względu na częstotliwość ukazywania się poprawnie zapisywać tytuły czasopism przedstawić swoje ulubione czasopismo wymienić osoby tworzące gazety i czasopisma i określić ich pracę wynotować twórców swojego ulubionego czasopisma wskazać w wybranym artykule nagłówki, lid, fakty, opinie wymienić etapy przygotowania gazety lub czasopisma 	<ul style="list-style-type: none"> rozróżniać rodzaje prasy ze względu na częstotliwość ukazywania się zaprezentować swoje ulubione czasopismo opisać pracę osób tworzących gazety i czasopisma określić cechy osób, wykonujących zawody związane z prasą odróżniać fakty od opinii określić etapy przygotowania gazety lub czasopisma 	<ul style="list-style-type: none"> rozróżniać rodzaje prasy ze względu na odbiorcę ciekawie zaprezentować swoje ulubione czasopismo ciekawie opowiedzieć o etapach przygotowania gazety lub czasopisma 	<ul style="list-style-type: none"> zaprezentować zawartość wybranego czasopisma, np. <i>Victor Junior</i> przygotować artykuł do gazetki szkolnej określić wady i zalety czasopism drukowanych i w wersji on-line
139. i 140. Czym dopełnić zdanie?	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować dopełnienie zdefiniować okolicznik stosować dopełnienie i okolicznik w zdaniu 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać dopełnienie w zdaniu wskazać okolicznik w zdaniu rozpoznać części mowy, którymi jest wyrażone dopełnienie rozpoznać części mowy, którymi jest wyrażony okolicznik 	<ul style="list-style-type: none"> ustalić, na jakie pytania odpowiada dopełnienie ustalić, na jakie pytania odpowiada okolicznik 	<ul style="list-style-type: none"> zaznaczać dopełnienie i okolicznik na wykresach zdań pojedynczych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie dopełnienia i okolicznika w zdaniu bezbłędnie sporządzać wykresy zdań pojedynczych i zaznaczać dopełnienia i okoliczniki
141. Kiedy używamy wielokropka?	<ul style="list-style-type: none"> podać zasady użycia wielokropka 	<ul style="list-style-type: none"> stawiać wielokropek w nawiasie kwadratowym, zaznaczając opuszczony fragment cytowanego tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> stawiać wielokropek po wypowiedzeniach niedokończonych z powodu emocji 	<ul style="list-style-type: none"> stosować wielokropek zgodnie z zasadami interpunkcji 	<ul style="list-style-type: none"> bezbłędnie zapisać tekst z trudnościami interpunkcyjnymi (wielokropek)
142. Nie, nie i jeszcze raz nie	<ul style="list-style-type: none"> podać zasady ortograficzne pisowni <i>nie</i> z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami 	<ul style="list-style-type: none"> stosować zasady ortograficzne pisowni <i>nie</i> z czasownikami i przymiotnikami 	<ul style="list-style-type: none"> stosować zasady ortograficzne pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami i przysłówkami 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie zapisać wyrazy z przeczeniem <i>nie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> zapisać poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy) samodzielnie i sprawnie korzystać ze słownika ortograficznego
145. Z kim	<ul style="list-style-type: none"> wymienić kolory 	<ul style="list-style-type: none"> zaprezentować postacie 	<ul style="list-style-type: none"> określić kolory dominujące 	<ul style="list-style-type: none"> opisać postacie ukazane na 	<ul style="list-style-type: none"> wymyślić własny tytuł dla obrazu

<p>wyruszyć w nieznane?</p>	<p>występujące na obrazie</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić postacie występujące na obrazie określić miejsce przedstawione na obrazie 	<p>przedstawione na obrazie</p> <ul style="list-style-type: none"> określić czas i miejsce przedstawione na obrazie opisać miejsce przedstawione na obrazie 	<p>na obrazie i źródło światła</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać sytuację przedstawioną na obrazie objaśnić rolę przedstawionych przedmiotów ułożyć dialog osób przedstawionych na obrazie 	<p>obrazie</p> <ul style="list-style-type: none"> określić, czy obraz jest realistyczny, czy fantastyczny, uzasadnić swoje zdanie opisać dominujące na obrazie kolory, kształty, źródło światła opisać kompozycję obrazu określić nastrój, jaki wywołuje obraz ciekawie opowiedzieć o sytuacji przedstawionej na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić związek tematyki obrazu z tytułem rozdziału omówić elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch
<p>146. Smak przygody</p>	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać utwór głośno wskazać podmiot liryczny zdefiniować wers i strofy podać definicje rymów dokładnych i niedokładnych zdefiniować refren zdefiniować przenośnie i epitety zdefiniować piosenkę 	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać utwór głośno, wyraźnie przedstawić podmiot liryczny wskazać w tekście wersy i strofy wskazać rymy dokładne i niedokładne wskazać w utworze refren wskazać w tekście epitety wskazać cechy piosenki 	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać utwór, podkreślając głosem ważne słowa odróżniać rymy dokładne od niedokładnych określić temat utworu określić podmiot liryczny wskazać w tekście przenośnie wymienić 2 uczucia, jakie wyraża utwór określić cechy piosenki 	<ul style="list-style-type: none"> przeczytać utwór, stosując odpowiednie tempo i intonację określić funkcję epitetów i przenośni w utworze wyjaśnić, jaką rolę odgrywa w życiu wyobraźnia 	<ul style="list-style-type: none"> narysować krainę fantazji
<p>147. i 148. Dlaczego warto czytać książki?</p>	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze zdefiniować adaptację 	<ul style="list-style-type: none"> czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze wskazać postacie realistyczne i fantastyczne 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie i cicho określić narratora utworu opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić 2–3 cechy głównego bohatera utworu wyjaśnić pojęcie <i>adaptacja</i> przedstawić fragmenty tekstu w pracy plastycznej 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację ciekawie opowiadać o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy bohaterów utworu określić postacie realistyczne i fantastyczne wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu porównać doświadczenia 	<ul style="list-style-type: none"> samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi zredagować opowiadanie twórcze o dalszych losach bohatera pracując w grupie, sporządzić listę książek zasługujących na uwagę młodego czytelnika

		<ul style="list-style-type: none"> wymienić charakterystyczne cechy adaptacji 		bohaterów z własnymi <ul style="list-style-type: none"> podać przykłady innych adaptacji 	
149. Witajcie w Narnii – w krainie po drugiej stronie... szafy	<ul style="list-style-type: none"> prorowadzić rozmowę na temat głównych postaci występujących w książce korzystać ze słownika języka polskiego poszerzyć zasób słownictwa 	<ul style="list-style-type: none"> wnioskować na podstawie tekstu odczytać tekst za pomocą przekładu intersemiotycznego 	<ul style="list-style-type: none"> zaplanować szczegółowo uważny sposób poznania treści lektury 	<ul style="list-style-type: none"> skorzystać z różnych źródeł informacji 	<ul style="list-style-type: none"> przybliżyć życie i twórczość Clive'a Staplesa Lewisa samodzielnie zrealizować projekt
150. Światy po jednej i po drugiej stronie szafy	<ul style="list-style-type: none"> określić, kiedy i gdzie toczyła się akcja powieści, zanim Łucja odkryła tajemnicze przejście w szafie 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać, który świat przedstawiony w utworze można uznać za realistyczny, a który – za fantastyczny opisać, jak wyglądała Narnia 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić przykłady postaci realistycznych i fantastycznych występujących w lekturze wypowiedzieć się na temat tego, jak długo trwały wydarzenia w Narnii, a ile czasu zajmowały w świecie, z którego pochodzą dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> wytłumaczyć, dlaczego rodzeństwo początkowo nie wierzyło w opowieści Łucji porównać życie rodzeństwa przed odkryciem Narnii i po nim 	<ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd postaci, którą mógłby spotkać w Narnii wymyślić nazwę dla mieszkańca Narnii na podstawie opisu koleżanki lub kolegi
151. Bohaterowie opowieści	<ul style="list-style-type: none"> wziąć udział w pracy grupy nad stworzeniem plakatu obrazującego wybraną osobę spośród rodzeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić Białą Czarownicę wymienić cechy charakteru Aslana 	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować Edmunda i wyjaśnić, co sprawiło, że stał on się podatny na słowa Czarownicy wymienić wartości, którymi kierowało się rodzeństwo, pomagając mieszkańcom Narnii 	<ul style="list-style-type: none"> przeanalizować przemianę Edmunda porównać Narnię pod rządami Czarownicy i po ich upadku 	<ul style="list-style-type: none"> wybierać swoją ulubioną postać i uzasadnić jej wybór
152. Walka dobra ze złem	<ul style="list-style-type: none"> przestawić dwa obozy, na jakie byli podzieleni mieszkańcy królestwa Narnii i wyjaśnić, z czego to wynikało 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnić, o co Piotr, Edmund, Zuzanna i Łucja walczyli z Białą Czarownicą 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, kto w Narnii był uosobieniem zła i uzasadnia swoją odpowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić przedstawione w utworze przedmioty, postacie lub wydarzenia, które wywołują skojarzenia ze znanymi baśniami wytłumaczyć przesłanie utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określić, dlaczego w baśniach pojawiają się nierzeczywiste postacie, przedmioty, wydarzenia
153. W Narnii przygody nigdy się nie kończą!	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho wymienić bohaterów utworu wymienić 	<ul style="list-style-type: none"> czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie i cicho określić narratora utworu opowiedzieć w kilku 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację ciekawie opowiadać o 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić inne powieści fantasy wyjaśnić, dlaczego powieści fantasy znajdują wielu czytelników

	najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić bohaterów utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wskazać postacie realistyczne i fantastyczne 	<p>zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić 2–3 cechy bohaterów utworu 	<p>wydarzeniach przedstawionych w utworze</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić cechy bohaterów utworu • określić postacie realistyczne i fantastyczne • wyrazić swój sąd o bohaterach i ich zachowaniu • porównać doświadczenia bohaterów z własnymi 	
154. Jak napisać dedykację?	• zredagować dedykację według wzoru	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować dedykację, uwzględniając konieczne elementy • pisać krótko, zwięźle i konkretnie 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować zwroty grzecznościowe • stosować odpowiednią kompozycję i układ graficzny 	<ul style="list-style-type: none"> • zredagować dedykację odpowiednią do sytuacji i adresata • uzasadnić, że dedykacja to tekst użytkowy przydatny w podtrzymywaniu więzi społecznych 	• samodzielnie i zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi zredagować oryginalną dedykację
155. Jak są powiązane wyrazy w zdaniu?	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować związek główny i związki poboczne • wskazać w zdaniu związek główny 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazywać związki wyrazowe • wskazać w związkach wyrazowych wyrazy określane i określające • wskazać w zdaniu związki poboczne 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzyć związki wyrazowe • wypisać ze zdania związki poboczne 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijać zdania pojedyncze nierozwinięte w zdania pojedyncze rozwinięte • wskazywać w utworzonym zdaniu związek główny i związki poboczne 	• pracując w grupie, ułożyć dialog tematycznie związany z kinematografią i wykorzystać w nim czasowniki, o których mowa w tekście <i>Gramatyka w praktyce</i> , s. 301
156. Martyna na dachu świata!	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wymienić bohaterów utworu • wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych • przedstawić bohaterkę utworu • przedstawić miejsce i czas wydarzeń • sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze • wskazać postacie realistyczne i fantastyczne 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić narratora utworu • określa temat tekstu • opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze • określić 2–3 cechy bohaterki utworu • wskazuje zastosowane w tekście porównania i epitety 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • ciekawie opowiadać o wydarzeniach przedstawionych w tekście • określić cechy bohaterki • wyrazić swój sąd o bohaterce i jej zachowaniu • określić uczucia bohaterki • określa funkcje wskazanych w tekście porównań i epitetów 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorce dziennika • zredagować wypowiedź zatytułowaną „Kartka z mojego dziennika”
157. Wyprawa pełna emocji, czyli Tomek i Huck na	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno i cicho • wymienić bohaterów utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, wyraźnie i cicho • określić narratora utworu 	<ul style="list-style-type: none"> • czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprezentować informacje o autorze książki • zachęcić rówieśników do

tropie skarbu	<ul style="list-style-type: none"> wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze zdefiniować powieść przygodową zdefiniować nadawcę i odbiorcę komunikatu 	<p>interpunkcyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze wymienić charakterystyczne cechy powieści przygodowej 	<ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić 2–3 cechy bohaterów utworu określić tekst jako powieść przygodową określić nadawcę i odbiorcę komunikatu na skale 	<ul style="list-style-type: none"> ciekawie opowiadać o wydarzeniach przedstawionych w utworze określa cechy bohaterów opisać uczucia bohaterów podać inne przykłady powieści przygodowej 	przeczytania całej lektury, prezentując inne przygody Tomka Sawyera
158. i 159. Niezwykła tajemnica zamku	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno i cicho wymienić bohaterów utworu wymienić najważniejsze wydarzenia przedstawione w utworze zdefiniować powieść przygodową 	<ul style="list-style-type: none"> czytać z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych przedstawić bohaterów utworu przedstawić miejsce i czas wydarzeń sformułować 2–3 zdania na temat wydarzeń przedstawionych w utworze wymienić charakterystyczne cechy powieści przygodowej 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, wyraźnie i cicho określić narratora utworu opowiedzieć w kilku zdaniach o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić 2–3 cechy bohatera utworu określić tekst jako powieść przygodową 	<ul style="list-style-type: none"> czytać głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację ciekawie opowiadać o wydarzeniach przedstawionych w utworze określić cechy bohaterów opisać uczucia Paragona w czasie nocnej wyprawy na zamek podać inne przykłady powieści przygodowej 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować opowiadanie twórcze o dalszych losach Paragona lub wykonać ćwiczenie 8, s. 311 wyczerpująco wypowiedzieć się na temat wydarzeń przedstawionych w utworze, odwołując się do znajomości całej lektury
160. Zgłębiamy tajniki pracy radiowców	<ul style="list-style-type: none"> wymienić osoby tworzące audycje radiowe wyjaśnić pojęcia: <i>emisja, ramówka, program cykliczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić osoby tworzące audycje radiowe i określić ich pracę używać w zdaniach pojęć: <i>emisja, ramówka, program cykliczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisać pracę osób tworzących audycje radiowe określić cechy osób wykonujących zawody związane z radiem odróżniać rodzaje audycji radiowych wypowiadać się na temat swojej ulubionej audycji radiowej w wypowiedzi posługiwać się pojęciami: <i>emisja, ramówka, program cykliczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> wymienić osoby tworzące audycje radiowe i opisać ich pracę określić cechy osób wykonujących zawody związane z radiem ciekawie opowiadać o swojej ulubionej audycji radiowej wskazać podobieństwa i różnice między radiem a telewizją 	<ul style="list-style-type: none"> korzystając z internetu, ustalić dni i godziny nadawania audycji radiowych dla dzieci i młodzieży w dowolnej stacji radiowej
161. i 162. Tworzymy zdania	<ul style="list-style-type: none"> zdefiniować zdania złożone współrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać zdanie złożone współrzędnie 	<ul style="list-style-type: none"> odróżniać zdania złożone współrzędnie od zdań 	<ul style="list-style-type: none"> odróżnić wykrzes zdania złożonego współrzędnie od 	<ul style="list-style-type: none"> odróżniać zdania złożone współrzędnie od zdań złożonych

złożone współrzędnie i podrzędnie	<ul style="list-style-type: none"> • zdefiniować zdania złożone podrzędnie • zdefiniować zdania składowe w zdaniu złożonym • układać zdania złożone ze zdań składowych 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać zdanie złożone podrzędnie • wskazać zdania składowe w zdaniu złożonym • wskazać zdanie nadrzędne i zdanie podrzędne w zdaniu złożonym podrzędnie 	złożonych podrzędnie <ul style="list-style-type: none"> • wskazać zdanie nadrzędne i zdanie podrzędne w zdaniu złożonym podrzędnie • stosować odpowiednie spójniki, łącząc zdania pojedyncze w złożone 	wykresu zdania złożonego podrzędnie <ul style="list-style-type: none"> • wykonywać wykresy zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie 	podrzędnie i samodzielnie wykonywać ich wykresy
163. Gdzie postawić przecinek w zdaniu złożonym?	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić zasady użycia przecinka w zdaniu • wymienić spójniki, przed którymi należy postawić przecinek • wymienić spójniki, przed którymi nie należy stawiać przecinka 	<ul style="list-style-type: none"> • zastosować zasady użycia przecinka w zdaniu • skorzystać ze słownika 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie oddzielać przecinkiem zdania składowe 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować przecinek zgodnie z zasadami interpunkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • bezbłędnie zapisać tekst z trudnościami interpunkcyjnymi (przecinek)
164. Kiedy mała, a kiedy wielka litera?	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, pseudonimów, przezwisk, tytułów, nazw świąt i dni świątecznych • wymienić zasady pisowni małą literą nazw obrzędów i zwyczajów • wymienić zasady pisowni wielką literą nazw państw, miast, dzielnic, regionów, mieszkańców państw, regionów, kontynentów i planet 	<ul style="list-style-type: none"> • zastosować zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, pseudonimów, przezwisk, tytułów, nazw świąt i dni świątecznych • stosować zasady pisowni małą literą nazw obrzędów i zwyczajów • stosować zasady pisowni wielką literą nazw państw, miast, dzielnic, regionów, mieszkańców państw, regionów, kontynentów i planet • wymienić zasady pisowni wielką literą nazw gwiazd, planet i ich mieszkańców • wymienić zasady pisowni małą literą spójników i przyimków występujących wewnątrz tytułów • wyszukiwać podane hasła w słowniku ortograficznym 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisywać imiona, nazwiska, pseudonimy, przezwiska, tytuły, nazwy świąt i dni świątecznych • poprawnie zapisywać wielką literą nazwy państw, miast, dzielnic, regionów, mieszkańców państw, regionów, kontynentów i planet • stosować zasady pisowni wielką literą nazw gwiazd, planet i ich mieszkańców • stosować zasady pisowni małą literą spójników i przyimków występujących wewnątrz tytułów • korzystać ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie zapisywać małą literą przymiotniki utworzone od nazw własnych • poprawnie zapisywać wielką literą nazwy gwiazd, planet i ich mieszkańców • samodzielnie korzystać ze słownika ortograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisać poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia wielką i małą literą) • wyjaśnić, z czego wynika pisownia małą literą wyrazów <i>ocean spokojny, japonka, węgierka</i>

167. Jak artysta przedstawił pogodne życie?	<ul style="list-style-type: none"> wymienić kolory występujące na obrazie wymienić postacie występujące na obrazie określić miejsce przedstawione na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> zaprezentować postacie przedstawione na obrazie określić czas i miejsce przedstawione na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> określić kolory dominujące na obrazie i źródło światła opisać miejsce przedstawione na obrazie opisać sytuacje przedstawione na obrazie 	<ul style="list-style-type: none"> opisać pejzaż i ukazane na obrazie postacie określić, czy obraz jest realistyczny, czy fantastyczny, uzasadnić swoje zdanie opisać dominujące na obrazie kolory, kształty, źródło światła opisać kompozycję obrazu określić nastrój, jaki wywołuje obraz 	<ul style="list-style-type: none"> określić nastrój obrazu i uczucia, jakie wywołuje, uzasadnić swoją wypowiedź omówić elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch namalować własny obraz zatytułowany „Pogodne życie”
168. Zawód nauczyciel	<ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o swoich emocjach i refleksjach związanych z piosenką <i>Dzień jeden w roku</i> 	<ul style="list-style-type: none"> określić nastrój panujący w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać wartości związane z Wigilią Bożego Narodzenia objaśnić zastosowane w tekście przenośnie 	<ul style="list-style-type: none"> określić funkcję powtarzanych w utworze wersów i zwrotek 	<ul style="list-style-type: none"> odnaleźć nagranie piosenki w wykonaniu Czerwonych Gitar i opowiedzieć o swoich wrażeniach związanych z tym utworem
170. Czego dziadkowi do szczęścia potrzeba?	<ul style="list-style-type: none"> wymienić bohaterów tekstu i krótko się o nich wypowiedzieć 	<ul style="list-style-type: none"> określić potrzeby oraz doświadczenia bohaterów tekstu i łączącą ich relację 	<ul style="list-style-type: none"> odczytać znaczenie frazeologizmu <i>poczuć się jak w niebie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> w identyfikacji problematyki utworu odwołać się do własnych doświadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczyć w rozmowie na temat roli dziadków w życiu uczniów oraz sytuacji starszych osób we współczesnym świecie
171. Wielkanoc – święta pełne radości	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić tematykę utworu 	<ul style="list-style-type: none"> określić nastrój panujący w utworze zredagować świąteczne życzenia 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać zastosowane w utworze środki stylistyczne: epitety, zdrobnienie, uosobienie 	<ul style="list-style-type: none"> określić funkcję środków stylistycznych w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiada się na temat wielkanocnych zwyczajów i symboli
172. Jakie święto obchodzimy 3 maja?	<ul style="list-style-type: none"> wskazać temat utworu i 	<ul style="list-style-type: none"> określić nastrój panujący w utworze 	<ul style="list-style-type: none"> odwołać się do własnych doświadczeń oraz wiedzy związanych ze świętem Konstytucji 3 maja 	<ul style="list-style-type: none"> objaśnić przenośnię 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczy w rozmowie na temat patriotyzmu
173. Mama – najpiękniejsza istota na świecie	<ul style="list-style-type: none"> wymienić bohaterów tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> określić stosunek narratora do jego mamy 	<ul style="list-style-type: none"> wskazać zastosowane w tekście sformułowania – bezpośredniego zwrotu do adresata i zwrotów charakterystycznych dla języka potocznego 	<ul style="list-style-type: none"> zredagować opis twarzy bliskiej mu osoby wyjaśnić funkcję zastosowanych w tekście sformułowań – bezpośredniego zwrotu do adresata i zwrotów charakterystycznych dla języka potocznego 	<ul style="list-style-type: none"> uczestniczyć w rozmowie na temat potrzeb i marzeń mam

MATEMATYKA KLASA 5

Kategorie celów nauczania:

- A – zapamiętanie wiadomości
- B – rozumienie wiadomości
- C – stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych
- D – stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych

Poziomy wymagań edukacyjnych:

- K – konieczny – ocena dopuszczająca (2)
- P – podstawowy – ocena dostateczna (3)
- R – rozszerzający – ocena dobra (4)
- D – dopełniający – ocena bardzo dobra (5)
- W – wykraczający – ocena celująca (6)

DZIAŁ PROGRAMOWY	JEDNOSTKA LEKCYJNA	JEDNOSTKA TEMATYCZNA	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM WRAZ Z OKREŚLENIEM WYMAGAŃ			
			KATEGORIA A UCZEŃ ZNA:	KATEGORIA B UCZEŃ ROZUMIE:	KATEGORIA C UCZEŃ UMIE:	KATEGORIA D UCZEŃ UMIE:
	1	O czym będziemy uczyli się na lekcjach matematyki w klasie piątej?				
LICZBY I DZIAŁANIA (20 h)	2 – 3	Zapisywanie i porównywanie liczb	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie cyfry (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • system dziesiątkowy • różnicę między cyfrą a liczbą (K) • pojęcie osi liczbowej (K) • wartość liczby w zależności od położenia jej cyfr (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisywać liczby za pomocą cyfr (K – P) • odczytywać liczby zapisane cyframi (K) • zapisywać liczby słowami (K – P) • porównywać liczby (K) • porządkować liczby w kolejności od najmniejszej do największej lub odwrotnie (K – P) • odczytywać współrzędne punktów na osi liczbowej (K – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • zapisywać liczby, których cyfry spełniają podane warunki (R – W) • tworzyć liczby przez dopisywanie cyfr do danej liczby na początku i na końcu oraz porównywać utworzoną liczbę z daną (D – W)
	4 – 5	Rachunki pamięciowe	<ul style="list-style-type: none"> • nazwy działań i ich elementów (K) • pojęcie kwadratu i sześcianu liczby (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • porównywanie ilorazowe (P) • porównywanie różnicowe (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • pamięciowo dodawać i odejmować liczby: <ul style="list-style-type: none"> - w zakresie 100 (K) - powyżej 100 (P) • pamięciowo mnożyć liczby: <ul style="list-style-type: none"> - dwucyfrowe przez jednocyfrowe w zakresie 100 (K) - powyżej 100 (P) - trzycyfrowe przez jednocyfrowe w zakresie 1000 (P – R) • pamięciowo dzielić liczby dwucyfrowe przez jednocyfrowe lub dwucyfrowe: <ul style="list-style-type: none"> - w zakresie 100 (K) - powyżej 100 (P) • dopełniać składniki do określonej sumy (P) • obliczać odjemną (odjemnik), gdy dane są różnica i odjemnik (odjemna) (P) • obliczać dzielną (dzielnik), gdy dane są iloraz i dzielnik (dzielną) (P) • stosować prawo przemienności i łączności dodawania (R) • wykonywać dzielenie z resztą (K – P) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać nietypowe zadania tekstowe wielodziałaniowe (D – W) • uzupełniać brakujące liczby w wyrażeniu arytmetycznym, tak by otrzymać ustalony wynik (R – W)

				<ul style="list-style-type: none"> • obliczać kwadraty i sześciiany liczb (P) • zamieniać jednostki (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe: <ul style="list-style-type: none"> – jednodziałaniowe (P) – wielodziałaniowe (R) 	
6 – 7	Kolejność działań	<ul style="list-style-type: none"> • kolejność wykonywania działań, gdy nie występują nawiasy (K) • kolejność wykonywania działań, gdy występują nawiasy i potęgi (R) • kolejność wykonywania działań, gdy nie występują nawiasy, a są potęgi (R) 		<ul style="list-style-type: none"> • wskazać działanie, które należy wykonać jako pierwsze (K) • obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych dwudziałaniowych z uwzględnieniem kolejności działań i nawiasów (K) • obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych wielodziałaniowych z uwzględnieniem kolejności działań, nawiasów i zawierające potęgi (R – D) • wstawiać nawiasy tak, by otrzymywać różne wyniki (P – R) • zapisywać podane słownie wyrażenia arytmetyczne i obliczać ich wartości (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełniać brakujące liczby w wyrażeniach arytmetycznych tak, by otrzymywać ustalone wyniki (R – D) • uzupełniać brakujące znaki działań w wyrażeniach arytmetycznych tak, by otrzymywać ustalone wyniki (R – D)
8	Sprytne rachunki		<ul style="list-style-type: none"> • korzyści płynące z szybkiego liczenia (P) • korzyści płynące z zastąpienia rachunków pisemnych rachunkami pamięciowymi (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • zastąpić iloczyn prostszym iloczynem (P – R) • mnożyć szybko przez 5 (P) • zastępować sumę dwóch liczb sumą lub różnicą dwóch innych liczb (P – D) • dzielić szybko przez 5, 50 (P – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • stosować poznane metody szybkiego liczenia w życiu codziennym (R – D) • proponować własne metody szybkiego liczenia (D – W)
9 – 10	Zadania tekstowe			<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe: <ul style="list-style-type: none"> – jednodziałaniowe (P) – wielodziałaniowe (R) • rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące porównań różnicowych i ilorazowych (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem działań pamięciowych (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać nietypowe zadania tekstowe wielodziałaniowe (D – W)
11	Szacowanie wyników działań		<ul style="list-style-type: none"> • korzyści płynące z szacowania (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • szacować wyniki działań (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z szacowaniem (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • planować zakupy stosownie do posiadanych środków (D – W)
12 – 13	Działania pisemne – dodawanie i odejmowanie	<ul style="list-style-type: none"> • algorytmy dodawania i odejmowania pisemnego (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • potrzebę stosowania dodawania i odejmowania pisemnego (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • dodawać i odejmować pisemnie liczby bez przekraczania progu dziesiętkowego i z przekraczaniem jednego progu dziesiętkowego (K) • dodawać i odejmować pisemnie liczby z przekraczaniem kolejnych progów dziesiętkowych (P) • porównywać różnicowo liczby (K – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarzać brakujące cyfry w odejmowaniu pisemnym (D – W) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego (D – W)
14 – 15	Działania pisemne – mnożenie	<ul style="list-style-type: none"> • algorytmy mnożenia pisemnego (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • potrzebę stosowania mnożenia pisemnego (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • mnożyć pisemnie liczby wielocyfrowe przez dwucyfrowe (K) • mnożyć pisemnie liczby wielocyfrowe (P) • mnożyć pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby zakończone zerami (P) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarzać brakujące cyfry w mnożeniu pisemnym (W)
16 – 17	Działania pisemne – dzielenie	<ul style="list-style-type: none"> • algorytmy dzielenia pisemnego (K) 		<ul style="list-style-type: none"> • dzielić pisemnie liczby wielocyfrowe przez jednocyfrowe (K) • dzielić pisemnie liczby wielocyfrowe przez dwucyfrowe (P) • dzielić liczby zakończone zerami (P) • pomniejszać liczby n razy (K – R) • obliczać dzielną (dzielnik), gdy dane są iloraz i dzielnik (dzielna) (R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia pisemnego (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • odtwarzać brakujące cyfry w dzieleniu pisemnym (D – W) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem działań pisemnych (D)
18 – 19	Cztery działania na liczbach			<ul style="list-style-type: none"> • wykonywać cztery działania arytmetyczne w pamięci lub pisemnie (K – P) • porównywać różnicowo i ilorazowo liczby (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące porównań różnicowych i ilorazowych (W)

					<ul style="list-style-type: none"> • dzielić liczby zakończone zerami: <ul style="list-style-type: none"> - bez reszty (P) - z resztą (R) • rozwiązywać zadania tekstowe dotyczące porównań różnicowych i ilorazowych (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem działań pamięciowych i pisemnych (K – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem czterech działań na liczbach naturalnych (D)
	20 – 21	Praca klasowa i jej omówienie				
WŁASNOŚCI LICZB NATURALNYCH (7 h)	22	Dzielniki	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie dzielnika liczby naturalnej (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie NWD liczb naturalnych (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • podawać dzielniki liczb naturalnych (K – P) • wskazywać wspólne dzielniki danych liczb naturalnych (K – P) • znajdować NWD dwóch liczb naturalnych (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • znajdować liczbę, gdy dana jest suma jej dzielników oraz jeden z nich (W) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z dzielnikami liczb naturalnych (W)
	23 – 24	Cechy podzielności przez 2, 5, 10, 100, przez 4 oraz przez 3 i 9	<ul style="list-style-type: none"> • cechy podzielności przez 2, 3, 4, 5, 9, 10, 100 (P) • cechy podzielności np. przez 12, 15 (D-W) • regułę obliczania lat przestępnych (D) 	<ul style="list-style-type: none"> • korzyści płynące ze znajomości cech podzielności (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawać liczby podzielne przez: <ul style="list-style-type: none"> - 2, 5, 10, 100 (K) - 3, 9 (P) - 4 (P) • określać, czy dany rok jest przestępny (R – D) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z cechami podzielności (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawać liczby podzielne przez 12, 15 itp. (D – W) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z cechami podzielności (D – W)
	25	Liczby pierwsze i liczby złożone	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: liczby pierwszej i liczby złożonej 	<ul style="list-style-type: none"> • że liczby 0 i 1 nie zaliczają się ani do liczb pierwszych, ani do złożonych (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • określać, czy dane liczby są pierwsze, czy złożone (P) • wskazywać liczby pierwsze i liczby złożone (P) • podawać NWD liczby pierwszej i liczby złożonej (P – D) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z liczbami pierwszymi złożonymi (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać liczbę dzielników potęgi liczby pierwszej (R-W)
	26	Rozkład liczby na czynniki pierwsze	<ul style="list-style-type: none"> • sposób rozkładu liczb na czynniki pierwsze (P) • algorytm znajdowania NWD dwóch liczb na podstawie ich rozkładu na czynniki pierwsze (P – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • sposób rozkładu liczb na czynniki pierwsze (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozkładać na czynniki pierwsze liczby: <ul style="list-style-type: none"> - dwucyfrowe (K) - wielocyfrowe (P – R) • zapisywać rozkład liczb na czynniki pierwsze za pomocą potęg (R – D) • zapisywać liczbę, gdy znany jest jej rozkład na czynniki pierwsze (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozkładać na czynniki pierwsze liczby zapisane w postaci iloczynu (D – W) • rozwiązywać zadania tekstowe z wykorzystaniem NWD trzech liczb naturalnych (W)
	27	Wielokrotności	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie wielokrotności liczby naturalnej (K) • algorytm znajdowania NWW dwóch liczb na podstawie ich rozkładu na czynniki pierwsze (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie NWW liczb naturalnych (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazywać lub podawać wielokrotności liczb naturalnych (K) • wskazywać wielokrotności liczb naturalnych na osi liczbowej (K) • wskazywać wspólne wielokrotności liczb naturalnych (P – R) • znajdować NWW dwóch liczb naturalnych (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • znajdować NWW trzech liczb naturalnych (R – D) • rozwiązywać zadania tekstowe z wykorzystaniem NWW (D – W) • rozwiązywać zadania tekstowe z wykorzystaniem NWW trzech liczb naturalnych (W)
	28	Sprawdzian.				
	UŁAMKI ZWYKŁE (19 h)	29 – 30	Ułamki zwykłe i liczby mieszane.	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie ułamka jako części całości lub zbiorowości (K) • budowę ułamka zwykłego (K) • pojęcie liczby mieszanej (K) • pojęcie ułamka właściwego i ułamka niewłaściwego (P) • algorytm zamiany liczby mieszanej na ułamek niewłaściwy (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie ułamka jako wynik podziału na równe części (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • opisywać części figur lub zbiorów skończonych za pomocą ułamka (K – R) • odczytywać zaznaczone ułamki na osi liczbowej (K – R) • odróżniać ułamki właściwe od ułamków niewłaściwych (P) • zamieniać całości na ułamki niewłaściwe (K) • zamieniać liczby mieszane na ułamki niewłaściwe (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z ułamkami zwykłymi (R)
31		Ułamek jako iloraz	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie ułamka jako ilorazu dwóch liczb naturalnych (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie ułamka jako ilorazu dwóch liczb naturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawiać ułamek zwykły w postaci ilorazu liczb naturalnych i odwrotnie (K) • stosować odpowiedności: dzielna – licznik, dzielnik – 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe związane z pojęciem ułamka jako ilorazu liczb naturalnych (D – W)

			<ul style="list-style-type: none"> • algorytm wyłączenia całości z ułamka (R) 	(K)	<ul style="list-style-type: none"> • mianownik, znak dzielenia – kreska ułamkowa (K) • wyłączać całości z ułamka niewłaściwego (P – R) • przedstawiać ułamek niewłaściwy na osi liczbowej (R – D) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z pojęciem ułamka jako ilorazu liczb naturalnych (R) 	
32 – 33	Skracanie i rozszerzanie ułamków	<ul style="list-style-type: none"> • zasadę skracania i rozszerzania ułamków zwykłych (K) • pojęcie ułamka nieskracalnego (P) 			<ul style="list-style-type: none"> • skracać (rozszerzać) ułamki (K – P) • zapisywać ułamki w postaci nieskracalnej (P – R) • sprowadzać ułamki do wspólnego mianownika (P) • sprowadzać ułamki do najmniejszego wspólnego mianownika (R – D) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z rozszerzaniem i skracaniem ułamków (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe związane z rozszerzaniem i skracaniem ułamków (D – W)
34	Porównywanie ułamków	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm porównywania ułamków o równych mianownikach (K) • algorytm porównywania ułamków o równych licznikach (P) • algorytm porównywania ułamków o różnych mianownikach (P) • algorytm porównywania ułamków do $\frac{1}{2}$ (R) • algorytm porównywania ułamków poprzez ustalenie, który z nich na osi liczbowej leży bliżej 1 (R) 			<ul style="list-style-type: none"> • porównywać ułamki o równych mianownikach (K) • porównywać ułamki o równych licznikach (P) • porównywać ułamki o różnych mianownikach (P – R) • porównywać liczby mieszane (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania ułamków (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania ułamków (D – W) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania dopełnień ułamków do całości (D) • znajdować liczby wymierne dodatnie leżące między dwiema danymi na osi liczbowej (D)
35	Dodawanie i odejmowanie ułamków o jednakowych mianownikach	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o jednakowych mianownikach (K) 			<ul style="list-style-type: none"> • dodawać i odejmować: <ul style="list-style-type: none"> – ułamki o tych samych mianownikach (K) – liczby mieszane o tych samych mianownikach (K – P) • odejmować ułamki od całości (K) • uzupełniać brakujące liczby w dodawaniu i odejmowaniu ułamków o jednakowych mianownikach, tak aby otrzymać ustalony wynik (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków (D – W)
36 – 37	Dodawanie i odejmowanie ułamków o różnych mianownikach	<ul style="list-style-type: none"> • zasadę dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o różnych mianownikach (K) 			<ul style="list-style-type: none"> • dodawać i odejmować: <ul style="list-style-type: none"> – dwa ułamki zwykłe o różnych mianownikach (P) – dwie liczby mieszane o różnych mianownikach (P – R) – kilka ułamków i liczb mieszanych o różnych mianownikach (R – D) • uzupełniać brakujące liczby w dodawaniu i odejmowaniu ułamków o różnych mianownikach, tak aby otrzymać ustalony wynik (R – D) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych (D – W)
38	Sprawdzian					
39	Mnożenie ułamków przez liczby naturalne	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm mnożenia ułamków przez liczby naturalne (K) • algorytm mnożenia liczb mieszanych przez liczby naturalne (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • porównywanie ilorazowe (P) 		<ul style="list-style-type: none"> • mnożyć ułamki przez liczby naturalne (K) • mnożyć liczby mieszane przez liczby naturalne (P) • powiększać ułamki n razy (P) • powiększać liczby mieszane n razy (R) • skracać ułamki przy mnożeniu ułamków przez liczby naturalne (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków i liczb mieszanych przez liczby naturalne (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonywać działania łączne na ułamkach zwykłych (P – D) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków zwykłych i liczb mieszanych przez liczby naturalne (D – W) • uzupełniać brakujące liczby w iloczynie ułamków tak, aby otrzymać ustalony wynik (R – D)

	40	Obliczanie ułamka danej liczby	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm obliczania ułamka z liczby (R) 		<ul style="list-style-type: none"> • obliczać ułamki liczb naturalnych (R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka liczby (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka liczby (W)
	41 – 42	Mnożenie ułamków	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm mnożenia ułamków (K) • algorytm mnożenia liczb mieszanych (P) • pojęcie odwrotności liczby (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie ułamka liczby (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • mnożyć dwa ułamki zwykłe (K) • mnożyć ułamki przez liczby mieszane lub liczby mieszane przez liczby mieszane (P) • skracać przy mnożeniu ułamków (P – R) • stosować prawa działań w mnożeniu ułamków (R) • obliczać potęgi ułamków lub liczb mieszanych (P – R) • obliczać ułamki liczb mieszanych (R) • podawać odwrotności ułamków i liczb naturalnych (K) • podawać odwrotności liczb mieszanych (P) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków i liczb mieszanych (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • wykonywać działania łączne na ułamkach zwykłych (P – D) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków zwykłych i liczb mieszanych (D – W) • uzupełniać brakujące liczby w mnożeniu ułamków lub liczb mieszanych tak, aby otrzymać ustalony wynik (R – W)
	43	Dzielenie ułamków przez liczby naturalne	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm dzielenia ułamków zwykłych przez liczby naturalne (K) • algorytm dzielenia liczb mieszanych przez liczby naturalne (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • porównywanie ilorazowe (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • dzielić ułamki przez liczby naturalne (K) • dzielić liczby mieszane przez liczby naturalne (P) • pomniejszać ułamki zwykłe i liczby mieszane n razy (P) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków i liczb mieszanych przez liczby naturalne (P – R) • wykonywać działania łączne na ułamkach zwykłych (P – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków zwykłych i liczb mieszanych przez liczby naturalne (D – W) • uzupełniać brakujące liczby w dzieleniu ułamków (liczb mieszanych) przez liczby naturalne tak, aby otrzymać ustalony wynik (R – W)
	44 – 45	Dzielenie ułamków	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm dzielenia ułamków zwykłych (K) • algorytm dzielenia liczb mieszanych (P) 		<ul style="list-style-type: none"> • dzielić ułamki zwykłe przez ułamki zwykłe (K) • dzielić ułamki zwykłe przez liczby mieszane i odwrotnie lub liczby mieszane przez liczby mieszane (P) • wykonywać cztery działania na ułamkach zwykłych i liczbach mieszanych (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków zwykłych i liczb mieszanych (P – R) • wykonywać działania łączne na ułamkach zwykłych (P – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • uzupełniać brakujące liczby w dzieleniu i mnożeniu ułamków lub liczb mieszanych tak, aby otrzymać ustalony wynik (R – W) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków zwykłych i liczb mieszanych (D – W)
	46 – 47	Praca klasowa i jej omówienie				
FIGURY NA PŁASZCZYŹNIE (22 h)	48	Proste prostopadłe i proste równoległe	<ul style="list-style-type: none"> • podstawowe figury geometryczne (K) • zapis symboliczny prostych prostopadłych i równoległych (P) • pojęcie odległości punktu od prostej (P) • pojęcie odległości między prostymi (P) 		<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawać proste i odcinki prostopadłe (równoległe) (K) • kreślić proste i odcinki prostopadłe (K) oraz proste i odcinki równoległe (P) • kreślić prostą prostopadłą przechodzącą przez punkt nieleżący na prostej (K) • kreślić prostą równoległą przechodzącą przez punkt nieleżący na prostej (P) • kreślić proste o ustalonej odległości (P) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z prostopadłością i równoległością prostych (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • określać wzajemne położenia prostych i odcinków na płaszczyźnie (R – D) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z prostopadłością i równoległością prostych (D – W)
	49	Kąty	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie kąta (K) • elementy budowy kąta (P) • rodzaje katów: <ul style="list-style-type: none"> – prosty, ostry, rozwarty, pełny, półpełny (K) – wypukły, wklęsły (R) • zapis symboliczny kąta (P) 		<ul style="list-style-type: none"> • rozróżniać poszczególne rodzaje kątów (K – R) • rysować poszczególne rodzaje kątów (K – P) 	<ul style="list-style-type: none"> • rysować czworokąty o danych kątach (R – W) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z zegarem (D – W)
	50	Mierzenie kątów	<ul style="list-style-type: none"> • jednostki miary kątów: <ul style="list-style-type: none"> – stopnie (K) – minuty, sekundy (R) 		<ul style="list-style-type: none"> • mierzyć kąty (K – P) • rysować kąty o danej mierze stopniowej (K – R) • określać miarę stopniową poszczególnych rodzajów kątów (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania związane z zegarem (D – W) • obliczać miarę kąta wklęsłego (R – D) • dopełniać do kąta prostego kąty, których miary podane są w stopniach, minutach i sekundach (D – W)
	51 – 52	Kąty przyległe, wierzchołkowe. Kąty utworzone przez trzy proste	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia kątów: <ul style="list-style-type: none"> – przyległych (K) – wierzchołkowych (K) – naprzemianległych 		<ul style="list-style-type: none"> • wskazywać poszczególne rodzaje kątów (K – P) • rysować poszczególne rodzaje kątów (K – P) • określać miary kątów przyległych, wierzchołkowych na podstawie rysunku lub treści zadania (K – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • określać miary kątów przyległych, wierzchołkowych, odpowiadających i naprzemianległych na podstawie rysunku lub treści zadania (D – W) • rozwiązywać zadania tekstowe

			(R) – odpowiadających (R) • związki miarowe pomiędzy poszczególnymi rodzajami kątów (K – P)			związane z kątami (D – W)
53 – 54	Wielokąty		• pojęcie wielokąta (K) • pojęcie wierzchołka, kąta, boku wielokąta (K) • pojęcie przekątnej wielokąta (K) • pojęcie obwodu wielokąta (K)		• rysować wielokąty o danych cechach (K – P) • rysować przekątne wielokąta (K) • obliczać obwody wielokątów: – w rzeczywistości (K – P) – w skali (P – R)	• dzielić wielokąt na części spełniające podane warunki (D – W) • porównywać obwody wielokątów (R – D) • obliczać liczbę przekątnych n -kątown (D-W)
55	Rodzaje trójkątów		• rodzaje trójkątów (K – P) • nazwy boków w trójkącie równoramiennym (P) • nazwy boków w trójkącie prostokątnym (P) • zależność między bokami w trójkącie równoramiennym (P)	• klasyfikację trójkątów (P)	• wskazywać i rysować poszczególne rodzaje trójkątów (K – P) • określać rodzaje trójkątów na podstawie rysunków (K – P) • obliczać obwód trójkąta: – o danych długościach boków (K) – równoramiennego o danej długości podstawy i ramienia (P) • obliczać długość podstawy (ramienia), znając obwód i długość ramienia (podstawy) trójkąta równoramiennego (R)	• rozwiązywać zadania tekstowe związane z trójkątami (D – W)
56	Konstruowanie trójkąta o danych bokach		• zasady konstrukcji trójkąta przy pomocy cyrki i linijki (P) • warunki zbudowania trójkąta (P)		• konstruować trójkąty o trzech danych bokach (P) • konstruować trójkąt równoramienny o danych długościach podstawy i ramienia (R) • konstruować trójkąt przystający do danego (R – D)	• konstruować wielokąty przystające do danych (W) • stwierdzać możliwość zbudowania trójkąta o danych długościach boków (W)
57 – 58	Miary kątów w trójkątach		• sumę miar kątów wewnętrznych trójkąta (K) • miary kątów w trójkącie równobocznym (P) • zależność między kątami w trójkącie równoramiennym (P)		• obliczać brakujące miary kątów trójkąta (P – R) • obliczyć brakujące miary kątów w trójkątach z wykorzystaniem miar kątów przyległych (R – D) • klasyfikować trójkąty, znając miary ich kątów oraz podawać miary kątów, znając nazwy trójkątów (R – D)	• rozwiązywać zadania tekstowe związane z miarami kątów w trójkątach (D – W) • obliczać sumy miar kątów wielokątów (D)
59	Prostokąty i kwadraty		• pojęcia: prostokąt, kwadrat (K) • własności prostokąta i kwadratu (K) • własności przekątnych prostokąta i kwadratu (P)		• rysować prostokąt, kwadrat: – o danych bokach (K) – o danym obwodzie (P) • obliczać obwody prostokątów i kwadratów (K – R) • obliczać długość łamanych, których odcinkami są części przekątnej prostokąta, mając długość tej przekątnej (P – R)	• rysować kwadraty, mając dane jeden wierzchołek i punkt przecięcia przekątnych (W)
60 – 61	Równoległoboki i romby		• pojęcia: równoległobok, romb (K) • własności boków równoległoboku i rombu (K) • własności przekątnych równoległoboku i rombu (P)		• wyróżniać spośród czworokątów równoległoboki i romby (K) • rysować przekątne równoległoboków i rombów (K) • rysować równoległoboki i romby, mając dane: – długości boków (P) – długości przekątnych (D)	• rozwiązywać zadania tekstowe związane z równoległobokami i rombami (W) • wyróżniać w narysowanych figurach równoległoboki i romby (D)
62	Miary kątów w równoległobokach		• sumę miar kątów wewnętrznych równoległoboku (P)		• obliczać brakujące miary kątów w równoległobokach (P – R) • obliczać miary kątów równoległoboku, znając zależności pomiędzy nimi (R – D)	• rozwiązywać zadania tekstowe związane z miarami kątów w równoległobokach i trójkątach (D – W)

		bokach	<ul style="list-style-type: none"> własności miar kątów równoległoboku (P) 			
	63 – 64	Trapezy	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie trapezu (K) nazwy boków w trapezie (P) rodzaje trapezów (P) 		<ul style="list-style-type: none"> rysować trapez, mając dane długości dwóch boków (P) obliczać długości wyróżnionych odcinków trapezu równoramiennego (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> rysować trapez równoramienny, mając dane długości dwóch podstaw (D) rozwiązywać zadania tekstowe związane z obwodami trapezów i trójkątów (W) wyróżniać w narysowanych figurach trapezy (D)
	65	Miary kątów w trapezach	<ul style="list-style-type: none"> sumę miar kątów trapezu (P) własności miar kątów trapezu (P) własności miar kątów trapezu równoramiennego (R) 		<ul style="list-style-type: none"> obliczać brakujące miary kątów w trapezach (P – R) obliczać miary kątów trapezu równoramiennego (prostokątnego), znając zależności pomiędzy nimi (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać zadania tekstowe związane z miarami kątów trapezu (R) rozwiązywać zadania tekstowe związane z miarami kątów trapezu, trójkąta i czworokąta (D – W)
	66	Czworokąty – podsumowanie	<ul style="list-style-type: none"> nazwy czworokątów (K) własności czworokątów (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> klasyfikację czworokątów (R) 	<ul style="list-style-type: none"> nazywać czworokąty, znając ich cechy (P – R) określać zależności między czworokątami (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> rysować czworokąty spełniające podane warunki (D – W)
	67	Figury przystające	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie figur przystających (P) 		<ul style="list-style-type: none"> wskazywać figury przystające (P) rysować figury przystające (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> dzielić figurę na określoną liczbę figur przystających (D – W)
	68 – 69	Praca klasowa i jej omówienie				
UŁAMKI DZIESIĘTNE (22 h)	70	Zapisywanie ułamków dziesiętnych	<ul style="list-style-type: none"> dwie postaci ułamka dziesiętnego (K) nazwy rzędów po przecinku (K – P) 	<ul style="list-style-type: none"> pozycyjny układ dziesiętkowy z rozszerzeniem na części ułamkowe (P) 	<ul style="list-style-type: none"> zapisywać i odczytywać ułamki dziesiętne (K – P) zamieniać ułamki dziesiętne na zwykłe (K – P) zamieniać ułamki zwykłe na dziesiętne poprzez rozszerzenie lub skracanie (P – R) zapisywać ułamki dziesiętne z pominięciem nieistotnych zer (P) opisywać części figur za pomocą ułamka dziesiętnego (P – R) odczytywać ułamki dziesiętne na osi liczbowej oraz je zaznaczać (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać zadania tekstowe związane z zapisem ułamka dziesiętnego (W) odczytywać ułamki dziesiętne na osi liczbowej (D)
	71	Porównywanie ułamków dziesiętnych	<ul style="list-style-type: none"> algorytm porównywania ułamków dziesiętnych (K – P) 		<ul style="list-style-type: none"> porównywać dwa ułamki o takiej samej liczbie cyfr po przecinku (K) porównywać ułamki o różnej liczbie cyfr po przecinku (P – R) porównywać liczby przedstawione w postaci ułamka dziesiętnego oraz ułamka zwykłego (liczby mieszanej) (P – R) rozwiązywać zadania tekstowe związane z porównywaniem ułamków (R) 	<ul style="list-style-type: none"> znajdować liczbę wymierną dodatnią leżącą między dwiema danymi na osi liczbowej (P – R) uzupełniać brakujące cyfry w ułamkach dziesiętnych tak, aby zachować poprawność nierówności (D – W) rozwiązywać zadania tekstowe związane z porównywaniem ułamków (D – W)
	72 – 73	Różne sposoby zapisywania długości i masy	<ul style="list-style-type: none"> zależności pomiędzy jednostkami masy i jednostkami długości (K-P) 	<ul style="list-style-type: none"> możliwość przedstawiania różnymi sposobami długości i masy (P) 	<ul style="list-style-type: none"> wyrażać podane wielkości w różnych jednostkach (P – R) stosować ułamki dziesiętne do zamiany wyrażeń dwumianowanych na jednomianowane i odwrotnie (P – R) porównywać długości (masy) wyrażone w różnych jednostkach (R) 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać zadania tekstowe związane z różnym sposobem zapisywania długości i masy (D – W)
	74–75	Dodawanie i odejmowanie ułamków dziesiętnych	<ul style="list-style-type: none"> algorytm dodawania i odejmowania pisemnego ułamków dziesiętnych (K) interpretację dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych na osi liczbowej (P) 	<ul style="list-style-type: none"> porównywanie różnicowe (P) 	<ul style="list-style-type: none"> pamięciowo i pisemnie dodawać i odejmować ułamki dziesiętne: <ul style="list-style-type: none"> o takiej samej liczbie cyfr po przecinku (K) o różnej liczbie cyfr po przecinku (P – R) uzupełniać brakujące liczby w sumach i różnicach tak, aby otrzymać ustalony wynik (R) obliczać wartości prostych wyrażeń arytmetycznych zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków dziesiętnych z uwzględnieniem kolejności działań i nawiasów (R – D) rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych (R) rozwiązywać zadania tekstowe na porównywanie różnicowe (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> wstawiać znaki „+” i „-” w wyrażeniach arytmetycznych tak, aby otrzymać ustalony wynik (D – W)
	76	Mnożenie ułamków dziesiętnych przez	<ul style="list-style-type: none"> algorytm mnożenia ułamków dziesiętnych przez 		<ul style="list-style-type: none"> mnożyć ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000... (K – P) rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000... (R) 	

		10, 100, 1000...	10, 100, 1000... (K)		<ul style="list-style-type: none"> • stosować przy zamianie jednostek mnożenie ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000... (R – D) 	
77	Dzielenie ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000...	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000... (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • dzielenie jako działanie odwrotne do mnożenia (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • mnożyć i dzielić ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000... (K – P) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia i dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000... (R) • stosować przy zamianie jednostek mnożenie i dzielenie ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000... (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia i dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000... (D – W) 	
78	Mnożenie ułamków dziesiętnych przez liczby naturalne	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm mnożenia ułamków dziesiętnych przez liczby naturalne (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • porównywanie ilorazowe (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • pamięciowo i pisemnie mnożyć ułamki dziesiętne przez liczby naturalne (K – R) • powiększać ułamki dziesiętne n razy (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych przez liczby naturalne (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych przez liczby naturalne (D – W) 	
79– 80	Mnożenie ułamków dziesiętnych	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm mnożenia ułamków dziesiętnych (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczanie części liczby (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • pamięciowo i pisemnie mnożyć: <ul style="list-style-type: none"> - dwa ułamki dziesiętne o dwóch lub jednej cyfrze różnej od zera (K) - kilka ułamków dziesiętnych (P – R) • obliczać ułamki z liczb wyrażonych ułamkami dziesiętnymi (R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych (R) • obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających dodawanie, odejmowanie i mnożenie ułamków dziesiętnych z uwzględnieniem kolejności działań i nawiasów (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • wstawiać znaki działań, tak aby wyrażenie arytmetyczne miało maksymalną wartość (W) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych (D) 	
81	Dzielenie ułamków dziesiętnych przez liczby naturalne	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm dzielenia ułamków dziesiętnych przez liczby naturalne (K) • pojęcie średniej arytmetycznej kilku liczb (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • porównywanie ilorazowe (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • pamięciowo i pisemnie dzielić ułamki dziesiętne przez liczby naturalne: <ul style="list-style-type: none"> - jednocyfrowe (K) - wielocyfrowe (P – R) • pomniejszać ułamki dziesiętne n razy (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych przez liczby naturalne (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać średnią arytmetyczną kilku liczb (R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych przez liczby naturalne (D – W) 	
82 – 83	Dzielenie ułamków dziesiętnych	<ul style="list-style-type: none"> • algorytm dzielenia ułamków dziesiętnych (P) 		<ul style="list-style-type: none"> • dzielić ułamki dziesiętne przez ułamki dziesiętne (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych (D – W) 	
84 – 85	Szacowanie wyników działań na ułamkach dziesiętnych			<ul style="list-style-type: none"> • szacować wyniki działań (R) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z szacowaniem (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe związane z szacowaniem (D – W) 	
86 – 87	Działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych	<ul style="list-style-type: none"> • zasadę zamiany ułamków zwykłych na ułamki dziesiętne: <ul style="list-style-type: none"> – metodą rozszerzania ułamka (P) – metodą dzielenia licznika przez mianownik (R) • zasadę zamiany ułamków dziesiętnych na ułamki zwykłe (K) 		<ul style="list-style-type: none"> • zamieniać ułamki dziesiętne ułamki zwykłe (K) • zamieniać ułamki $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ na ułamki dziesiętne i odwrotnie (K) • zamieniać ułamki zwykłe na ułamki dziesiętne i odwrotnie (P – R) • wykonywać działania na liczbach wymiernych dodatnich (P – R) • porównywać ułamki zwykłe z ułamkami dziesiętnymi (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania związane z rozwinięciami nieskończonymi i okresowymi ułamków (W) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z działaniami na ułamkach zwykłych i dziesiętnych (D) • obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających działania na liczbach wymiernych dodatnich (R – W) 	
88 – 89	Procenty a ułamki	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie procentu (K – P) 	<ul style="list-style-type: none"> • potrzebę stosowania procentów w życiu codziennym (K – P) 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazać przykłady zastosowań procentów w życiu codziennym (K – P) • zamieniać procenty na: <ul style="list-style-type: none"> – ułamki dziesiętne (P) – ułamki zwykłe nieskracalne (P – R) • zapisywać ułamki o mianowniku 100 w postaci procentów (P) • zamieniać ułamki na procenty (R – D) • zapisywać 25%, 50% w postaci ułamków (K) • określać procentowo zacieniowane części figur (P – R) • odczytywać potrzebne informacje z diagramów procentowych (P – D) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z procentami (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • określać procentowo zacieniowane części figur (D) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z procentami (D – W) 	
90 – 91	Praca klasowa i jej omówienie					

POLA FIGUR (15 h)	92 – 93	Pole prostokąta i kwadratu	<ul style="list-style-type: none"> • jednostki miary pola (K) • wzór na obliczanie pola prostokąta i kwadratu (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie miary pola jako liczby kwadratów jednostkowych (K) 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać pola prostokątów i kwadratów o długościach boków wyrażonych w: <ul style="list-style-type: none"> – tych samych jednostkach (K) – różnych jednostkach (P – R) • obliczać bok kwadratu, znając jego pole (R) • obliczać bok prostokąta, znając jego pole i długość drugiego boku (P – R) • obliczać pole kwadratu o danym obwodzie i odwrotnie (R) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z polami prostokątów (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać pola narysowanych figur jako sumy lub różnice pól prostokątów (R – D) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z polami prostokątów w skali (D) • dzielić linią prostą figury złożone z prostokątów na dwie części o równych polach (W)
	94 – 95	Zależności między jednostkami pola	<ul style="list-style-type: none"> • zależności między jednostkami pola (P – R) • gruntowe jednostki pola i zależności między nimi (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • związek pomiędzy jednostkami długości a jednostkami pola (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • zamieniać jednostki pola (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z zamianą jednostek pola (P – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe związane z zamianą jednostek pola (D – W)
	96 – 97	Pole równoległoboku	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie wysokości i podstawy równoległoboku (P) • wzór na obliczanie pola równoległoboku (P) 		<ul style="list-style-type: none"> • obliczać pola równoległoboków (P) • obliczać długość podstawy równoległoboku, znając jego pole i długość wysokości opuszczonej na tę podstawę (R) • obliczać wysokość równoległoboku, znając jego pole i długość podstawy (R) • obliczać pola i obwody rombu (P) • obliczać wysokość rombu, znając jego obwód (R) • porównywać pola narysowanych równoległoboków (R) • rysować prostokąt o polu równym polu narysowanego równoległoboku i odwrotnie (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać pola narysowanych figur jako sumy lub różnice pól równoległoboków (R – D) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z polami równoległoboków (W) • obliczać wysokość równoległoboku, znając długości dwóch boków i drugiej wysokości (D)
	98	Pole rombu	<ul style="list-style-type: none"> • wzór na obliczanie pola rombu wykorzystujący długości przekątnych (P – R) 	<ul style="list-style-type: none"> • kryteria doboru wzoru na obliczanie pola rombu (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać pole rombu o danych przekątnych (P – R) • obliczać pole rombu, znając długość jednej przekątnej i związek między przekątnymi (R – D) • obliczać pole kwadratu o danej przekątnej (P) • rysować romb o danym polu (R) 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać długość przekątnej rombu, znając jego pole i długość drugiej przekątnej (R – D) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z polami rombów (D – W)
	99 – 100	Pole trójkąta	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie wysokości i podstawy trójkąta (P) • wzór na obliczanie pola trójkąta (P) 		<ul style="list-style-type: none"> • obliczać pole trójkąta, znając długość podstawy i wysokości trójkąta (P) • rysować trójkąty o danych polach (R) • obliczać pola narysowanych trójkątów: <ul style="list-style-type: none"> – ostrokątnych (P) – prostokątnych (R) – rozwartokątnych (R – D) • obliczać wysokość trójkąta, znając długość podstawy i pole trójkąta (D) • obliczać długość podstawy trójkąta, znając wysokość i pole trójkąta (D) • obliczać pole trójkąta prostokątnego o danych długościach przyprostokątnych (R) • obliczać długość przyprostokątnej, znając pole trójkąta i długość drugiej przyprostokątnej (D) 	<ul style="list-style-type: none"> • obliczać pola trójkątów jako części prostokątów o znanych bokach (P – D) • obliczać pola narysowanych figur jako sumy lub różnicy pól trójkątów (R – D) • rysować prostokąty o polu równym polu narysowanego trójkąta i odwrotnie (D – W) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z polami trójkątów (R – W)
	101 – 102	Pole trapezu	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie wysokości i podstawy trapezu (P) • wzór na obliczanie pola trapezu (P) 		<ul style="list-style-type: none"> • obliczać pole trapezu, znając: <ul style="list-style-type: none"> – długość podstawy i wysokość (P) – sumę długości podstaw i wysokość (R) • obliczać wysokość trapezu, znając jego pole i długości podstaw (ich sumę) lub zależności między nimi (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązywać zadania tekstowe związane z polami trapezów (D – W) • dzielić trapezy na części o równych polach (W) • obliczać pola narysowanych figur jako sumy lub różnicy pól znanych wielokątów (R – D)
	103 – 104	Pola wielokątów – podsumowanie	<ul style="list-style-type: none"> • wzory na obliczanie pól poznanych wielokątów (K-R) 		<ul style="list-style-type: none"> • obliczać pola poznanych wielokątów (K – R) • obliczać pola narysowanych figur jako sumy lub różnice pól znanych wielokątów (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> • rysować wielokąty o danych polach (W) • rozwiązywać zadania tekstowe związane z polami wielokątów (D – W)
	105 – 106	Praca klasowa i jej omówienie				
LICZBY CAŁKOWITE (10 h)	107 – 108	Liczby ujemne	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: liczby ujemnej i liczby dodatniej (K) • pojęcie liczb przeciwnych (K) • pojęcie liczby 	<ul style="list-style-type: none"> • rozszerzenie osi liczbowej na liczby ujemne (K) • rozszerzenie zbioru liczb o zbiór liczb 	<ul style="list-style-type: none"> • zaznaczać liczby całkowite na osi liczbowej (K – R) • podawać liczby całkowite większe lub mniejsze od danej (P) • porównywać liczby całkowite: <ul style="list-style-type: none"> – dodatnie (K) – dodatnie z ujemnymi (K) – ujemne (P) 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytywać współrzędne liczb ujemnych (P – D) • rozwiązywać zadania związane z porównywaniem liczb całkowitych (P – D) • rozwiązywać zadania związane

			całkowitej (P)	całkowitych (P)	– ujemne z zerem (P) • porządkować liczby całkowite (P) • podawać liczby przeciwne do danych (K)	z liczbami całkowitymi (P – D) • rozwiązywać zadania związane z obliczaniem czasu lokalnego (W)
	109 – 110	Dodawanie liczb całkowitych	• zasadę dodawania liczb o jednakowych znakach (K) • zasadę dodawania liczb o różnych znakach (P)		• obliczać sumy liczb o jednakowych znakach (K) • obliczać sumy liczb o różnych znakach (P) • obliczać sumy wieloskładnikowe (R) • dopełniać składniki do określonej sumy (P) • korzystać z przemienności i łączności dodawania (R) • powiększać liczby całkowite (P) • określać znak sumy (R)	• rozwiązywać zadania tekstowe związane z dodawaniem liczb całkowitych (D – W)
	111 – 112	Odejmowanie liczb całkowitych	• zasadę zastępowania odejmowania dodaniem liczb przeciwnej (P)		• zastępować odejmowanie dodaniem (P) • odejmować liczby całkowite dodatnie, gdy odjemnik jest większy od odjemnej (K) • odejmować liczby całkowite (P – D) • pomniejszać liczby całkowite (R) • porównywać różnice liczb całkowitych (R – D) • uzupełniać brakujące liczby w różnicy, tak aby uzyskać ustalony wynik (R – D)	• rozwiązywać zadania tekstowe związane z odejmowaniem liczb całkowitych (R – W)
	113 – 114	Mnożenie i dzielenie liczb całkowitych	• zasadę mnożenia i dzielenia liczb całkowitych (P – R)		• mnożyć i dzielić liczby całkowite o jednakowych znakach (P) • mnożyć i dzielić liczby całkowite o różnych znakach (R) • ustalać znaki iloczynów i ilorazów (R) • obliczać wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających działania na liczbach całkowitych (R – D)	• obliczać średnie arytmetyczne kilku liczb całkowitych (D) • ustalać znaki wyrażeń arytmetycznych (D) • wstawiać znaki działań, tak aby wyrażenie arytmetyczne miało określoną wartość (W)
	115 – 116	Praca klasowa i jej omówienie				
GRANIASŁUPY (15 h)	117	Prostopadłościany i sześciany	• cechy prostopadłościanu i sześcianu (K) • elementy budowy prostopadłościanu (K)		• wskazywać elementy budowy prostopadłościanów (K) • wskazywać na rysunkach prostopadłościanów ściany i krawędzie prostopadłe oraz równoległe (K) • wskazywać na rysunkach prostopadłościanów krawędzie o jednakowej długości (K) • obliczać sumy długości krawędzi prostopadłościanów oraz krawędzi sześcianów (P) • obliczać długość krawędzi sześcianu, znając sumę długości wszystkich krawędzi (R)	• rozwiązywać zadania z treścią dotyczące długości krawędzi prostopadłościanów i sześcianów (R – D) • rozwiązywać zadania z treścią dotyczące ścian sześcianu (D – W)
	118	Przykłady graniastosłupów prostych	• pojęcie graniastosłupa prostego (K) • nazwy graniastosłupów prostych w zależności od podstawy (P) • elementy budowy graniastosłupa prostego (K)	• podstawą graniastosłupa prostego nie zawsze jest ten wielokąt, który leży na poziomej płaszczyźnie (R)	• wskazywać elementy budowy graniastosłupa (K) • wskazywać na rysunkach graniastosłupów ściany i krawędzie prostopadłe oraz równoległe (P) • określać liczby ścian, wierzchołków, krawędzi graniastosłupów (P)	• rysować wszystkie ściany graniastosłupa trójkątnego, mając dane dwie z nich (D) • określać cechy graniastosłupa znajdującego się na rysunku (D) • oceniać możliwość zbudowania z prostopadłościanów danego graniastosłupa (W)
	119 – 120	Siatki graniastosłupów prostych	• pojęcie siatki bryły (P)		• rysować siatki prostopadłościanów o danych krawędziach (K) • projektować siatki graniastosłupów (P – R) • projektować siatki graniastosłupów w skali (R – D) • kleić modele z zaprojektowanych siatek (P)	• rozpoznawać siatki graniastosłupów (W)
	121 – 122	Pole powierzchni graniastosłupa prostego	• sposób obliczania pola powierzchni graniastosłupa prostego (P) • wzór na obliczanie pola powierzchni graniastosłupa prostego (R)	• sposób obliczania pola powierzchni graniastosłupa prostego jako pola jego siatki (P)	• obliczać pole powierzchni prostopadłościanu o wymiarach wyrażonych: - w tej samej jednostce (P) - w różnych jednostkach (R) • obliczać pola powierzchni graniastosłupów prostych (P – R) • rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów prostych (R)	• rozwiązywać zadania tekstowe z zastosowaniem pól powierzchni graniastosłupów prostych (W) • obliczać pola powierzchni graniastosłupów złożonych z sześcianów (D)
	123	Objętość figury. Jednostki objętości	• pojęcie objętości figury (K) • jednostki objętości (K)	• różnicę między polem powierzchni a objętością (P)	• obliczać objętości brył, znając liczbę mieszczących się w nich sześcianów jednostkowych (K – P) • obliczać objętość i pole powierzchni prostopadłościanu zbudowanego z określonej liczby sześcianów (R) • przyporządkować zadane objętości do obiektów z natury (P)	• podawać liczbę sześcianów jednostkowych, z których składa się bryła na podstawie jej widoków z różnych stron (D – W)

	124 – 125	Objętość prostopadłościanu	<ul style="list-style-type: none"> wzór na obliczanie objętości prostopadłościanu i sześcianu (K) 		<ul style="list-style-type: none"> obliczać objętości sześcianów (K) obliczać objętości prostopadłościanów (K – P) rozwiązywać zadania tekstowe związane z objętościami prostopadłościanów (R) 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać nietypowe zadania tekstowe związane z objętościami prostopadłościanów (D – W) obliczać pole powierzchni sześcianu, znając jego objętość (D)
	126 – 127	Objętość graniastosłupa prostego	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie wysokości graniastosłupa prostego (P) wzór na obliczanie objętości graniastosłupa prostego (P) 		<ul style="list-style-type: none"> obliczać objętości graniastosłupów prostych, znając: <ul style="list-style-type: none"> pole podstawy i wysokość bryły (P) opis podstawy lub jej rysunek i wysokość bryły (R) rozwiązywać zadania tekstowe związane z objętościami graniastosłupów prostych (R) 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiązywać zadania tekstowe związane z objętościami graniastosłupów prostych (D – W) obliczać objętości graniastosłupów prostych o podanych siatkach (R – D)
	128 – 129	Litry i mililitry	<ul style="list-style-type: none"> definicje litra i mililitra oraz zależności pomiędzy nimi (P) zależności pomiędzy jednostkami objętości (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> związek pomiędzy jednostkami długości a jednostkami objętości (R) 	<ul style="list-style-type: none"> wyrażać w litrach i mililitrach podane objętości (P – R) wyrażać w litrach i mililitrach objętość prostopadłościanu o danych wymiarach (P – R) rozwiązywać zadania tekstowe związane z objętościami brył wyrażonymi w litrach lub mililitrach (R – D) 	<ul style="list-style-type: none"> zamieniać jednostki objętości (R – D) stosować zamianę jednostek objętości w zadaniach tekstowych (D – W)
	130 – 131	Praca klasowa i jej omówienie				
	132 – 140	Godziny do dyspozycji nauczyciela				

muzyka klasa 5

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- prawidłowo i całkowicie samodzielnie śpiewa piosenki z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,
- prawidłowo gra na różnych instrumentach melodycznych melodie z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,
- samodzielnie odczytuje i wykonuje dowolny utwór,
- potrafi rozpoznać budowę utworu muzycznego,
- posiada wiedzę i umiejętności przekraczające poziom wymagań na ocenę bardzo dobrą,
- bierze czynny udział w pracach szkolnego zespołu muzycznego lub chóru,
- jest bardzo aktywny muzycznie,
- wykonuje różne zadania twórcze, np. układa melodię do wiersza, akompaniament perkusyjny do piosenki.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- prawidłowo i samodzielnie śpiewa większość piosenek przewidzianych w programie nauczania,
- prawidłowo i samodzielnie gra na instrumentach melodycznych większość melodii przewidzianych w programie nauczania,
- umie bezbłędnie wykonywać rytmy – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych,
- potrafi rytmizować teksty,
- rozumie zapis nutowy i potrafi się nim posługiwać,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy,
- podaje nazwiska wybitnych kompozytorów z programu danej klasy.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela śpiewa pieśni i piosenki jednogłosowe,
- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela gra kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym,
- wykonuje proste rytmy – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych,
- rytmizuje łatwe teksty,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy i wie, co one oznaczają,
- prowadzi systematycznie i starannie zeszyt przedmiotowy lub zeszyt ćwiczeń.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela śpiewa niektóre piosenki przewidziane w programie nauczania,
- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela gra na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym niektóre melodie przewidziane w programie nauczania,
- wykonuje najprostsze ćwiczenia rytmiczne – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych,
- zna tylko niektóre terminy i pojęcia muzyczne,
- prowadzi zeszyt niesystematycznie i niestarannie.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- niedbale, nie starając się poprawić błędów, śpiewa kilka najprostszych piosenek przewidzianych w programie nauczania,

- niedbale, nie starając się poprawić błędów, gra na instrumencie melodycznym gamę i kilka najprostszych utworów przewidzianych w programie nauczania,
- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- myli terminy i pojęcia muzyczne,
- dysponuje tylko fragmentaryczną wiedzą,
- najprostsze polecenia – ćwiczenia rytmiczne – wykonuje z pomocą nauczyciela.

Ocenę niedostateczną uczeń otrzymuje tylko w sytuacjach wyjątkowych, np. gdy, mimo usilnych starań nauczyciela, wykazuje negatywny stosunek do przedmiotu oraz ma bardzo duże braki w zakresie podstawowych wymagań edukacyjnych dotyczących wiadomości i umiejętności przewidzianych dla danej klasy. Mimo pomocy nauczyciela nie potrafi i nie chce wykonać najprostszych poleceń wynikających z programu danej klasy. Nie prowadzi również zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ucznia.

Kryteria oceniania – co oceniamy

1. Podczas wystawiania oceny za śpiew należy wziąć pod uwagę: poprawność muzyczną, znajomość tekstu piosenki, ogólny wyraz artystyczny.
2. Przy wystawianiu oceny za grę na instrumencie trzeba uwzględnić: poprawność muzyczną, płynność i technikę gry, ogólny wyraz artystyczny.
3. Wystawiając ocenę za wypowiedzi na temat utworów muzycznych, połączoną ze znajomością podstawowych wiadomości i terminów muzycznych, należy wziąć pod uwagę:
 - zaangażowanie i postawę podczas słuchania,
 - rozpoznawanie brzmienia poznanych instrumentów i głosów,
 - rozpoznawanie w słuchanych utworach polskich tańców narodowych,
 - podstawową wiedzę na temat poznanych kompozytorów,
 - wyrażanie muzyki środkami pozamuzycznymi (np. na rysunku, w opowiadaniu, dramie).
4. Przy wystawianiu oceny za działania twórcze – wokalne i instrumentalne (zaleca się odpytywanie tylko ochotników) – należy wziąć pod uwagę:
 - rytmizację tekstów,
 - improwizację: rytmiczną, melodyczną (wokálną i instrumentalną) oraz ruchową,
 - umiejętność korzystania ze zdobytych wiadomości i umiejętności przy wykonywaniu zadań twórczych, np. wymagających korelacji działań muzyczno-plastycznych,
 - umiejętność przygotowywania ilustracji dźwiękowej do opowiadania, komiksu, grafiki itp. (dobieranie efektów dźwiękowych),
 - umiejętność tworzenia prostych akompaniamentów perkusyjnych.
5. Ocena aktywności na lekcji oraz za udział w muzycznych zajęciach pozalekcyjnych. Za aktywną postawę na lekcji uczeń może otrzymać ocenę dobrą lub bardzo dobrą. Jeśli dodatkowo wykaże się wiedzą lub umiejętnościami wykraczającymi poza ustalone wymagania, otrzymuje ocenę celującą. Za systematyczną i bardzo dobrą pracę w szkolnym zespole muzycznym lub chórze oraz za udział w ich występach, należy podwyższyć uczniowi ocenę z muzyki o jeden stopień.
6. Przy wystawianiu oceny za zeszyt przedmiotowy lub zeszyt ćwiczeń należy wziąć pod uwagę:
 - estetykę ogólną,
 - systematyczność,
 - prace domowe odrabiane przez ucznia samodzielnie.

Uwaga! Ocena za zeszyt, w zależności od opinii nauczyciela, może, ale nie musi wpływać na końcową ocenę z muzyki.

plastyka klasa 5

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

Realizuje wymagania podstawowe i ponadpodstawowe.

- posiada wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza wymagania określone w programie nauczania danej klasy,
- przejawia szczególne zainteresowania różnymi dziedzinami sztuki, uczęszcza do galerii, muzeów itp. Poszerza swoje umiejętności na dodatkowych zajęciach/ kółkach zainteresowań oraz posiada talent,
- wykonuje wszelkie zadania, ćwiczenia i prace plastyczne w sposób kompletny, estetyczny i zgodny z tematem oraz określonymi środkami plastycznymi, ponadto chętnie eksperymentuje z technikami plastycznymi,
- bierze udział w pozaszkolnych konkursach plastycznych, odnosi w nich sukcesy,
- analizuje i interpretuje dowolne dzieła sztuki oraz uzasadnia ich wartość artystyczną,
- wykazuje zaangażowanie i twórczą inicjatywę we wszelkich działaniach plastycznych na terenie szkoły, aktywnie uczestniczy w jej życiu kulturalnym i regionu.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

Realizuje wymagania podstawowe i ponadpodstawowe

- opanował wszystkie określone w programie nauczania wiadomości i umiejętności oraz wykorzystuje je w działaniach plastycznych,
- bierze udział w dyskusjach na temat prezentowanych obiektów, podczas których przekonująco uzasadnia swoje poglądy, wykorzystując swoją wiedzę,
- stosuje z powodzeniem wiedzę teoretyczną, wykonując ćwiczenia praktyczne,
- sprawnie operuje wybranymi technikami plastycznymi,
- chętnie uczestniczy w różnorodnych działaniach plastycznych na terenie szkoły i poza nią (startuje w konkursach plastycznych, wykonuje gazetki szkolne, uczestniczy w imprezach okolicznościowych, należy do koła zainteresowań),
- analizuje i porównuje dzieła sztuki oraz wyraża własne opinie na ich temat,
- uzupełnia wiadomości samodzielnie dobranymi lub wskazanymi przez nauczyciela lekturami, programami edukacyjnymi,

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

Realizuje wymagania podstawowe i w niepełnym zakresie ponadpodstawowe

- potrafi wykorzystać w praktyce zdobytą wiedzę i umiejętności,
- zawsze przynosi na lekcje potrzebne materiały i dba o estetykę swojego miejsca pracy,
- właściwie posługuje się terminologią plastyczną i samodzielnie rozwiązuje typowe problemy,
- wkłada dużo wysiłku w wykonywane zadania i systematycznie pracuje na lekcjach,
- świadomie wykorzystuje środki plastyczne i stosuje różnorodne, nietypowe techniki plastyczne, odpowiednio posługuje się przyborami i narzędziami oraz wykonuje prace plastyczne poprawne pod względem technicznym i estetycznym.
- aktywnie uczestniczy w zajęciach (udział w dyskusjach na temat prezentowanych obiektów, staranne wykonywanie ćwiczeń obowiązkowych),

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

Realizuje wymagania podstawowe

- w stopniu średnim opanował materiał objęty programem nauczania (braki w wiadomościach o charakterze szczegółowym),
- samodzielnie rozwiązuje zadania plastyczne tylko o niewielkim stopniu trudności,
- stara się utrzymać porządek w miejscu pracy, realizuje większość prac praktycznych, chociaż są one często niestaranne i nieestetyczne,
- poprawnie posługuje się różnymi przyborami i narzędziami pracy.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

Realizuje wymagania podstawowe w niepełnym zakresie

- w stopniu minimalnym przyswoił podstawowe wiadomości i umiejętności wymienione w

programie nauczania dla przedmiotu plastyka,

- pracuje zgodnie z tematem, ale nieestetycznie wykonuje swoje prace,
- samodzielnie ,bądź z pomocą nauczyciela rozwiązuje zadania plastyczne o niewielkim stopniu trudności, wykorzystując do tego w stopniu minimalnym dostępne narzędzia pracy.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

Nie realizuje wymagań podstawowych

- mimo usilnych starań nauczyciela, wykazuje negatywny stosunek do przedmiotu oraz nie opanował wiadomości i umiejętności w zakresie podstawowym, przewidzianych programem nauczania danej klasy,
- mimo pomocy nauczyciela, nie potrafi i nie chce wykonać najprostszych poleceń wynikających z programu danej klasy, wykazuje ciągły brak zaangażowania i chęci do pracy, jest notorycznie nieprzygotowany do zajęć, świadomie lekceważy podstawowe obowiązki przedmiotowe i programowe,

Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze po uwagę:

- indywidualne możliwości i właściwości psychofizyczne każdego ucznia - wkład pracy, zaangażowanie i wysiłek wkładany przez ucznia , niezbędny do realizacji określonych zadań plastycznych i innych obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć,
- poziom wiedzy i umiejętności w zakresie różnych form aktywności plastycznej i wiadomości z teorii plastyki,
- pozytywną postawę wobec przedmiotu - aktywne uczestnictwo w zajęciach,
- przygotowanie do zajęć - przynoszenie na lekcje odpowiednich materiałów i przyborów, przestrzeganie zasad BHP podczas posługiwania się narzędziami, efektywne gospodarowanie czasem przeznaczonym na ćwiczenia plastyczne, a także zachowywanie porządku w swoim miejscu pracy – zarówno podczas zajęć, jak i po ich zakończeniu,
- podejmowanie przez ucznia dodatkowych zadań plastycznych, włączanie się w życie artystyczne szkoły i środowiska – udział i dobre wyniki osiągnięte w konkursach plastycznych, udział w szkolnych i pozaszkolnych uroczystościach (przygotowywanie oprawy plastycznej imprez), wykonywanie ponadobowiązkowych prac plastycznych

Kryteria oceniania – co oceniamy:

1. Prace plastyczne oceniane są wg ustalonych zasad podanych przed rozpoczęciem pracy.

Prace ucznia oceniane są za:

- zgodność pracy z tematem, bogactwo treści, wartości formalne (poprawność wykorzystanych układów kompozycyjnych, kolorystyka, zastosowane materiały, technika)
- trafność doboru środków artystycznego wyrazu,
- umiejętność posługiwania się daną techniką plastyczną,
- pomysłowość w doborze materiałów i narzędzi,
- stosowanie niekonwencjonalnych, twórczych rozwiązań, oryginalność realizacji danego tematu,
- estetyka pracy (nie dotyczy uczniów cierpiących na różne dysfunkcje),
- samodzielność wykonania pracy - każda aktywność twórcza jest oceniana pozytywnie,
- ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń wtedy, gdy nie wykonuje pracy, nie odda jej do oceny. Jeżeli uczeń nie skończył pracy na zajęciach, to może to zrobić w domu i oddać pracę na kolejnej lekcji; jeżeli z braku materiałów uczeń nie wykonuje pracy na lekcji i nie ma możliwości zdobycia ich , to może, za zgodą nauczyciela oddać pracę na następnej lekcji, a na lekcji nauczyciel wyznacza mu zadanie podobne,

2. Ocena aktywności na lekcji oraz za udział w plastycznych zajęciach pozalekcyjnych - za aktywną postawę na lekcji uczeń może otrzymać ocenę bardzo dobrą. Jeśli dodatkowo wykaze się wiedzą lub umiejętnościami wykraczającymi poza ustalone wymagania, otrzymuje ocenę celującą. Za wysokie wyniki w konkursach, udział w wystawach plastycznych, można uczniowi ocenę z plastyki podwyższyć.

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z RELIGII DLA KLASY 5

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA

W procesie oceniania **obowiązuje stosowanie zasady kumulowania wymagań** (ocenę wyższą otrzymać może uczeń, który spełnia wszystkie wymagania przypisane ocenom niższym). Oceniamy wiedzę i umiejętności ucznia oraz przejawy ich zastosowania w życiu codziennym, przede wszystkim w szkole. Gdy uczeń ubiega się o ocenę celującą, bierzemy pod uwagę również jego zaangażowanie religijno-społeczne poza szkołą.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą, (i)
- b) odmawia wszelkiej współpracy, (i)
- c) ma lekceważący stosunek do przedmiotu i wiary.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania konieczne:

- a) w zakresie wiadomości i umiejętności opanował treści najłatwiejsze, najczęściej stosowane, stanowiące podstawę do dalszej edukacji,
- b) wykazuje choćby minimalne zainteresowanie przedmiotem i gotowość współpracy z nauczycielem i w grupie.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania podstawowe:

- a) opanował treści najbardziej przystępne, najprostsze, najbardziej uniwersalne, niezbędne na danym etapie kształcenia i na wyższych etapach,
- b) uczestniczy w rozwiązywaniu problemów oraz umiejętnie słucha innych.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania rozszerzające:

- a) opanował treści umiarkowanie przystępne oraz bardziej złożone,
- b) ukierunkowany jest na poszukiwanie prawdy i dobra oraz szanuje poglądy innych,
- c) aktywnie realizuje zadania wykonywane w grupie.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania dopełniające:

- a) opanował treści obejmujące elementy trudne do opanowania, złożone i nietypowe,
- b) wykazuje własną inicjatywę w rozwiązywaniu problemów swojej społeczności
- c) wszechstronnie dba o rozwój swojej osobowości i podejmuje zadania apostolskie.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- a) posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza program nauczania przedmiotu w danej klasie, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia,
- b) biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy, proponuje rozwiązania nietypowe, rozwiązuje także zadania wykraczające poza program nauczania tej klasy,
- c) osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach kwalifikując się do finałów na szczeblu powiatowym, regionalnym, wojewódzkim albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

PRZEDMIOT OCENY	OCENA					
	celująca	bardzo dobra	dobra	dostateczna	dopuszczająca	niedostateczna
1. Cytaty z Pisma Świętego. Modlitwy, pieśni	<ul style="list-style-type: none"> dokładna znajomość cytatu wraz ze znajomością źródła (np. Ewangelia św. Mateusza) 	<ul style="list-style-type: none"> dokładna znajomość cytatów z lekcji 	<ul style="list-style-type: none"> przytoczenie sensu cytatu własnymi słowami 	<ul style="list-style-type: none"> niezbyt dokładna znajomość sensu cytatu 	<ul style="list-style-type: none"> skojarzenia z treścią cytatu 	<ul style="list-style-type: none"> brak jakiegokolwiek znajomości cytatów
2. Zeszyt przedmiotowy (zeszyt ćwiczeń)	<ul style="list-style-type: none"> wszystkie tematy zapisy prace domowe staranne pismo własne materiały ilustracje itp. 	<ul style="list-style-type: none"> starannie prowadzony wszystkie tematy i notatki prace domowe 	<ul style="list-style-type: none"> zeszyt staranny luki w zapisach (sporadyczne do 5 tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> zeszyt czytelny braki notatek, prac domowych (do 40% tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> pismo niestaranne liczne luki w zapisach (do 70% tematów) 	<ul style="list-style-type: none"> brak zeszytu
3. Prace domowe	<ul style="list-style-type: none"> staranne wykonanie treści wskazujące na poszukiwania w różnych materiałach dużo własnej inwencji twórcze 	<ul style="list-style-type: none"> merytorycznie zgodne z omawianym na lekcji materiałem staranne czytelne rzeczowe 	<ul style="list-style-type: none"> wskazują na zrozumienie tematu niezbyt twórcze 	<ul style="list-style-type: none"> powiązane z tematem niestaranne 	<ul style="list-style-type: none"> widać próby wykonania pracy na temat 	<ul style="list-style-type: none"> praca nie na temat brak rzeczowości w pracy brak pracy
4. Testy i sprawdziany	<ul style="list-style-type: none"> wszystkie polecenia wykonane poprawnie rozwiązane też zadanie dodatkowe 	<ul style="list-style-type: none"> 75% spełnionych wymagań podstawowych (łatwe, praktyczne, przydatne życiowo, niezbędne) 75% spełnionych wymagań rozszerzających (bardzo trudne i trudne, teoretyczne, naukowe) 	<ul style="list-style-type: none"> 75% zadań podstawowych 50% wymagań rozszerzających 	<ul style="list-style-type: none"> 75% wiedzy z zakresu wymagań podstawowych (bardzo łatwe i łatwe, niezbędne w dalszej edukacji) 	<ul style="list-style-type: none"> 50% wiedzy z zakresu wymagań podstawowych 	<ul style="list-style-type: none"> poniżej 30% odpowiedzi dotyczących wiedzy podstawowej
5. Odpowiedzi ustne	<ul style="list-style-type: none"> wiadomości zawarte w podręczniku i zeszyt uzupełnione wiedzą spoza programu wypowiedź pełnymi zdaniami, bogaty język używanie pojęć 	<ul style="list-style-type: none"> wiadomości z podręcznika i zeszytu prezentowane w sposób wskazujący na ich rozumienie, informacje przekazywane zrozumiałym językiem odpowiedź pełna nie wymagająca pytań dodatkowych 	<ul style="list-style-type: none"> wyuczone na pamięć wiadomości uczeń ma trudności w sformułowaniu myśli własnymi słowami potrzebna pomoc nauczyciela 	<ul style="list-style-type: none"> wybiórcza znajomość poznanych treści i pojęć odpowiedź niestaranna częste pytania naprowadzające 	<ul style="list-style-type: none"> słabe wiązanie faktów i wiadomości chaos myślowy i słowny odpowiedź bełkotliwa, niewyraźna, pojedyncze wyrazy dużo pytań pomocniczych 	<ul style="list-style-type: none"> brak odpowiedzi lub odpowiedzi świadczące o braku wiadomości rzeczowych

6. Aktywność	<ul style="list-style-type: none"> • uczeń wyróżnia się aktywnością na lekcji • korzysta z materiałów zgromadzonych samodzielnie 	<ul style="list-style-type: none"> • uczeń zawsze przygotowany do lekcji • często zgłasza się do odpowiedzi • wypowiada się poprawnie 	<ul style="list-style-type: none"> • stara się być przygotowany do lekcji chętnie w niej uczestniczy 	<ul style="list-style-type: none"> • mało aktywny na lekcjach 	<ul style="list-style-type: none"> • niechętny udział w lekcji 	<ul style="list-style-type: none"> • lekceważący stosunek do przedmiotu i wiary
7. Inscenizacje, gazetka szkolna, praca na rzecz Kościoła i inne	<ul style="list-style-type: none"> • wiele razy pomaga w różnych pracach • pilnie i terminowo wykonuje powierzone zadania, dużo własnej inicjatywy • aktywnie uczestniczy w życiu małych grup formacyjnych (ministranci, oaza itp.) • reprezentuje szkołę (parafię) w konkursie przedmiotowym (olimpiadzie) 	<ul style="list-style-type: none"> • starannie wykonuje powierzone przez katechetę lub księdza zadania • przejawia postawę apostołską 	<ul style="list-style-type: none"> • niezbyt chętnie wykonuje zadania poza lekcjami, ale nie unika ich zupełnie • uczestniczy w rekolekcjach szkolnych 			

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
I. Szukam prawdy	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia wartości, które pomagają osiągnąć prawdziwe szczęście, • uzasadnia, że budowanie własnego życia wymaga długofalowej pracy nad sobą, • wymienia, co jest dla niego ważne, • podaje prawdę, że Bóg kocha miłością bezwarunkową, • wskazuje teksty biblijne mówiące o powszechności grzechu, • wskazuje na Jezusa jako Zbawiciela, który wyzwala z niewoli grzechu, • podaje prawdę, że stan duszy człowieka wpływa na jego relacje z otoczeniem, • prezentuje treść perykopy o dwunastoletnim Jezusie w świątyni, • podaje prawdę, że siłą, która pociąga ludzi do dobra, jest miłość Jezusa, • wymienia rzeczy ostateczne człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady działania kochającego Boga w swoim życiu, • uzasadnia, że poszukiwanie Boga oznacza otwarcie się na Jego Miłość (jak Maryja), • formułuje własną modlitwę dziękczynną za miłość okazywaną przez Boga, • wymienia najważniejsze wartości w życiu człowieka, • określa, jaki ideał siebie chciałby osiągnąć, który będzie podobał się Panu Bogu, • uzasadnia, że warto poszukiwać Jezusa pomimo swojej grzeszności, • podaje przykłady gubienia i odnajdywania Boga w życiu chrześcijanina, • definiuje modlitwę jako spotkanie i dialog z Bogiem, • podaje definicję piekła i nieba oraz wyjaśnia, czym są, • wyjaśnia, dlaczego Bóg pozwala żyć obok siebie ludziom dobrym i złym, • wyjaśnia, na czym będzie polegał sąd ostateczny i szczegółowy. 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje przypowieść o domu na skale, • wyjaśnia znaczenie porównań: dom, kopanie fundamentu, skała, ziemia, powódź, • podaje przykłady przewodników, którzy pomagają odróżnić wartości od pseudowartości, • uzasadnia, że pójście za prawdą wymaga nieustannego podejmowania wyborów, • wyjaśnia, na czym polega miłość bezwarunkowa, • omawia prawdę, że grzech jest przeszkodą w poznaniu i akceptacji prawdy o sobie i o Bożej miłości, • charakteryzuje konsekwencje zaproszenia Jezusa do swego serca (życia), • charakteryzuje życie człowieka jako ciągłe poszukiwanie Boga, • opowiada przypowieści o chwaście i o sieci. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pseudowartości proponowane przez współczesny świat, • interpretuje biblijną perykopę o zwiastowaniu, • interpretuje biblijną perykopę o uzdrowieniu paralityka (Mt 9,1-8), • uzasadnia, że o własnych siłach człowiek nie jest w stanie wyzwolić się z grzechu i potrzebuje Bożej pomocy. • interpretuje biblijną perykopę o Zacheuszu (Łk 19,1-10), • uzasadnia, dlaczego Boga (Jezusa) trzeba nieustannie szukać. • podaje, czego symbolem jest siewca, ziarno, chwast, żniwo, połów i sieć. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje argumenty, że pseudonaukowe przepowiednie i zapowiedzi końca świata są sprzeczne z chrześcijaństwem

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
II. Pismo Święte w życiu chrześcijanina	<ul style="list-style-type: none"> • podaje prawdę, że Biblia zawiera słowo kochającego Boga, który chce się z nami spotykać, • wyjaśnia, czym jest Pismo Święte, • potrafi odróżnić w zapisie księgę, rozdział, werset, • odszukuje w Piśmie Świętym wskazany fragment, • podaje prawdę, że biblijna nauka o stworzeniu nie przeczy teorii ewolucji, • podaje prawdę, że człowiek jest najdoskonalszym ze stworzeń, • określa, że każdy człowiek rodzi się jako kobieta lub mężczyzna, • prezentuje swoje drzewo rodowe, • podaje prawdę, że aniołowie zostali stworzeni przez Boga, • wymienia zadania aniołów, • podaje prawdę, że przyczyną grzechu pierwszych rodziców było nieposłuszeństwo, • wyjaśnia, na czym polega wolna wola, • wymienia konsekwencje grzechu, • podaje, że drogą powrotu do przyjaźni Boga i ludzi jest przeproszenie, • prezentuje biblijne opowiadanie o potopie (Rdz 6,5-9.17), • mówi z pamięci prawdę wiary o Bożej sprawiedliwości, • wskazuje owoce sakramentu pokuty i pojednania. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że czytając Pismo Święte, możemy doświadczyć spotkania z Bogiem, • wymienia księgi Starego i Nowego Testamentu oraz podaje ich skróty i sposób ich zapisu, • rozróżnia wybrane rodzaje i gatunki literackie w Biblii, • omawia, co to znaczy „stworzyć”, „tworzyć”, • wymienia zadania, jakie Bóg przekazał człowiekowi, • wyjaśnia, że źródłem godności człowieka jest jego podobieństwo do Boga, • wyjaśnia pojęcia: „anioł”, „zbuntowany anioł”, szatan, • podaje i omawia sytuacje, w których zwracamy się do aniołów o pomoc, • charakteryzuje istotę grzechu pierworodnego, • wymienia i omawia skutki grzechu pierworodnego w życiu człowieka, • na podstawie tekstu biblijnego uzasadnia, że grzech niszczy przyjaźń między ludźmi, • wymienia grzechy przeciw pierwszemu przykazaniu (ateizm, niewiara, zwątpienie, agnostycyzm). • wyjaśnia, dlaczego Bóg ocalił Noego od potopu, • uzasadnia potrzebę troski o swoją rodzinę, • podaje prawdę, że Bóg sprzeciwia się ludzkiej pysze. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: objawienie, natchnienie biblijne, • podaje przykłady znanych ludzi oraz biblijnych bohaterów, którzy spotkali się z Bogiem, • uzasadnia potrzebę czytania Pisma Świętego i wyjaśniania jego tekstów, • omawia założenia teorii ewolucji, • podaje przykłady niewłaściwej interpretacji tekstu o stworzeniu świata, • wyjaśnia, na czym polegał bunt aniołów wobec Boga, • interpretuje tekst biblijny o stworzeniu człowieka, • wyjaśnia wybrane symbole w biblijnym opisie grzechu pierworodnego i Protoewangelii, • opisuje sposób działania szatana (węża), • wyjaśnia, że grzechy główne są źródłem innych grzechów. • wskazuje biblijne podstawy sakramentu pokuty, • uzasadnia, dlaczego należy systematycznie przystępować do sakramentu pokuty, • wyjaśnia, co znaczy być człowiekiem prawym, • określa, że egoizm i pycha są przyczyną konfliktów, • uzasadnia, że potrzebujemy łaski Bożej, by żyć i pracować w jedności z innymi ludźmi. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy wybranych gatunków literackich (teksty mądrościowe i opisujące działanie Boga), • podaje przykłady tekstów biblijnych, które można rozumieć dosłownie i jako pouczające opowiadania, • wyjaśnia, że obserwując świat można dostrzec mądrość i wielkość Boga, • interpretuje tekst biblijny o grzechu pierworodnym i o obietnicy zbawienia, • interpretuje biblijne opowiadanie o Kainie i Abli, • wyjaśnia teksty liturgiczne odnoszące się do sakramentu pokuty, • wyjaśnia symbolikę wieży Babel, • wyjaśnia pojęcia: ateizm, niewiara, zwątpienie, agnostycyzm, • uzasadnia, że człowiek rozwija się i czyni dobro wtedy, gdy szanuje Boże prawo. 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje teksty biblijne mówiące o stworzeniu świata, • wyjaśnia relacje między biblijną nauką o stworzeniu a osiągnięciami nauk przyrodniczych • omawia stanowisko Kościoła na temat teorii pochodzenia człowieka od małpy.

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
III. Historia zbawienia: Patriarchowie	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie „patriarcha”, • podaje prawdę, że wiara jest darem Boga i wymienia jej cechy, • podaje, że Izaak był umiłowanym synem Abrahama, • podaje przykłady działań Boga, które pomagają człowiekowi przemienić się na lepsze, • podaje fakt, że synowie Jakuba dali początek dwunastu pokoleniom narodu Izraela, • podaje przykłady trudnych sytuacji, z których Bóg wyprowadził dobro, • omawia sytuację Izraelitów w Egipcie, • podaje prawdę, że Izraelici w niewoli prosili Boga o pomoc, • wymienia zjawiska, którymi posłużył się Bóg, karząc Egipcjan, • podaje prawdę, że krew baranka uratowała Izraelitów przed śmiercią, • podaje prawdę, że Jezus jest prawdziwym Barankiem Paschalnym, • podaje prawdę, że śmierć Izraelitów spowodowana przez jadowite węże była karą za grzech niewierności, • podaje, kiedy i w jaki sposób oddajemy cześć krzyżowi, • podaje przykłady doświadczenia opieki Boga w sferze materialnej i duchowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, że od Abrahama wziął początek naród wybrany, • omawia tekst biblijny o ofierze Abrahama (Rdz 22,1-19), • charakteryzuje postawę Abrahama wobec Boga w sytuacji próby, • definiuje pojęcia: błogosławieństwo, cnoty Boskie i kardynalne, • wyjaśnia biblijne znaczenie zmiany imienia, • uzasadnia, że cnoty kształtują charakter człowieka, • opowiada o sprzedaniu Józefa (syna Jakuba) przez jego braci, • omawia powody osiedlania się Izraelitów w Egipcie, • opowiada o powołaniu Mojżesza, • opowiada o interwencji Boga podczas przejścia przez Morze Czerwone, • wyjaśnia słowa kapłana: „Oto Baranek Boży...” oraz słowa modlitwy: „Baranku Boży...”, • uzasadnia, że krew Jezusa ratuje Jego wyznawców przed śmiercią wieczną. • formułuje modlitwę dziękczynną za Bożą opiekę i dar Eucharystii, • definiuje pojęcia: przymierze, dekalog, • uzasadnia, że przesłanie przykazań Bożych jest ponadczasowe. • opowiada o powołaniu Gedeona oraz formowaniu jego armii, • charakteryzuje postawę Gedeona wobec Boga, 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje postać Abrahama i wyjaśnia, dlaczego nazywamy go „ojcem wierzących”, • określa miejsce Abrahama w historii zbawienia, • wymienia owoce heroicznej wiary Abrahama, • wyjaśnia sens próby wiary Abrahama, • omawia okoliczności zmiany imienia Jakuba na Izrael, • uzasadnia konieczność samodyscypliny i pracy nad sobą, • charakteryzuje rolę Józefa na dworze faraona, • wyjaśnia, dlaczego Izraelici w Egipcie stali się niewolnikami, • uzasadnia, że antysemityzm jest grzechem. • wyjaśnia pojęcie „Pascha” oraz na czym polegała Pascha Izraelitów, • charakteryzuje zniewolenia współczesnego człowieka, • opowiada o wybranych wydarzeniach z wędrówki Izraelitów przez pustynię, • omawia symbolikę węża miedzianego umieszczonego na palu, • wyjaśnia słowa wstępu do Dekalogu, • opowiada o odnowieniu przymierza przez naród wybrany z inicjatywy Jozuego, 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że Izrael jest nadal narodem wybranym, • omawia, że Bóg jest wierny swoim obietnicom i chce stale przebywać w naszym życiu, • uzasadnia, dlaczego warto ufać Bogu w trudnych sytuacjach, • podaje przykłady prześladowania wobec Izraelitów w Egipcie oraz antysemityzmu • wobec współczesnych wyznawców judaizmu, • opisuje reakcję Izraelitów na trudy wędrówki przez pustynię, • uzasadnia, że woda ze skały i manna, wąż miedziany były znakiem troski Boga o naród wybrany, • uzasadnia, że manna z nieba jest zapowiedzią Eucharystii, • wyjaśnia, na czym polegały zobowiązania Boga i Izraelitów w przymierzu, • wyjaśnia, dlaczego tablice z Dekalogiem nazwane są tablicami Świadectwa, • charakteryzuje Boże kryteria wyboru ludzi, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, że wiara polega na wyjściu poza granicę tego, co jest dla człowieka logiczne i zrozumiałe, • omawia rolę Mojżesza i Jozuego jako mediatora między Bogiem a narodem, • uzasadnia typiczne podobieństwo Izaaka do Jezusa.

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
III. Historia zbawienia	<ul style="list-style-type: none"> opowiada o przymierzu na górze Synaj, podaje, kim byli Madianici, określa, że Samson był jednym z sędziów i walczył z Filistynami, wymienia źródła duchowej mocy człowieka, wymienia, do czego Bóg nas powołuje. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, że każdy ma jakieś zadanie wyznaczone mu przez Boga, podaje przykłady „duchowych mocarzy”, uzasadnia, że Bóg udziela nam swej mocy do walki ze złem, określa, czym jest powołanie, opowiada o powołaniu Samuela (1 Sm 3,1-19). 	<ul style="list-style-type: none"> określa, że sędziowie byli przywódcami Izraelitów, powołanymi przez Boga, by wyzwolić ich z ucisku nieprzyjaciół, wyjaśnia związek niezwyklej mocy Samsona ze ślubami złożonymi Bogu, wyjaśnia, co to był przybytek Pański. 	<ul style="list-style-type: none"> relacjonuje treść opowiadania o Samsonie (Sdz 13–16), charakteryzuje postawę Samuela wobec zadań wyznaczonych mu przez Boga. 	
DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
IV. Spotkanie z Jezusem w sakramentach: chrzest, Eucharystia	<ul style="list-style-type: none"> mówi z pamięci formułę udzielania chrztu, podaje datę swojego chrztu, potrafi zademonstrować sposób udzielenia chrztu w nagłym wypadku. wymienia główne części Mszy Świętej, podaje przykłady ludzi, dla których uczestnictwo w Eucharystii było największą wartością, wymienia elementy liturgii słowa, układa wezwania modlitwy wiernych. wymienia elementy liturgii eucharystycznej, podaje, że są cztery modlitwy eucharystyczne, 	<ul style="list-style-type: none"> podaje, czym jest sakrament chrztu świętego, uzasadnia, że uczestnicząc w liturgii spotykamy Chrystusa zmartwychwstałego, omawia elementy liturgii słowa, uzasadnia, że czytane i rozważane podczas liturgii teksty biblijne są kierowanym do nas słowem Boga, omawia elementy liturgii eucharystycznej, mówi z pamięci słowa konsekracji, wyказuje, że Msza Święta jest uobecnieniem ofiary krzyżowej Jezusa, omawia treść przypowieści o dwóch synach (Mt 21,28-32), 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia obrzędy wyjaśniające chrzest, definiuje pojęcie liturgii Kościoła, wymienia sposoby obecności Chrystusa w liturgii, charakteryzuje działanie Boga i człowieka w liturgii, charakteryzuje liturgię jako dialog Boga z człowiekiem, omawia, co zawiera i do czego służy lekcjonarz, wymienia za kogo i z kim modlimy się w drugiej modlitwie eucharystycznej, wyjaśnia treść czterech aklamacji, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega nowe życie otrzymane na chrzcie, wyjaśnia symbolikę obrzędów chrztu, wyjaśnia, na czym polega udział w misji kapłańskiej, prorockiej i królewskiej, omawia sposoby odpowiedzi człowieka na słowo Boże, wyjaśnia, dlaczego kapłan wypowiada słowa modlitwy w liczbie mnogiej, 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje teksty liturgiczne odnoszące się do chrztu, omawia liturgiczne i paraliturgiczne formy liturgii Kościoła, rozpoznaje i wyjaśnia chrześcijańską wartość wybranych sakramentaliów.

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
IV. Spotkanie z Jezusem w sakramentach	<ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe postawy, znaki i symbole liturgiczne, uzasadnia, że postawa zewnętrzna powinna wyrażać wewnętrzną więź z Bogiem. wymienia pozdrowienia chrześcijańskie, wyjaśnia znaczenie pozdrowień chrześcijańskich. 	<ul style="list-style-type: none"> przyporządkowuje wybrane znaki, symbole i postawy liturgiczne do odpowiednich momentów Mszy Świętej, podaje prawdę, że pozdrowienia chrześcijańskie powstały jako wyraz wiary, wyjaśnia, dlaczego pozdrowienie chrześcijańskie łączy się z życzeniem Bożego błogosławieństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyjmowanie Komunii Świętej jako przejaw głębokiej zażyłości z Jezusem, wyjaśnia, czym są sakramentalia, uzasadnia, że przyjmowanie sakramentaliów wynika z miłości do Boga, podaje przykłady biblijnych pozdrowień chrześcijańskich. 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje znaki, symbole liturgiczne oraz postawy występujące podczas liturgii, uzasadnia, że do życia prawdziwie chrześcijańskiego konieczna jest stała więź z Chrystusem, uzasadnia, że pozdrowienia chrześcijańskie są wyrazem szacunku wobec pozdrawianej osoby oraz przekonania religijnych. 	<ul style="list-style-type: none">

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
V. Moja codzienność	<ul style="list-style-type: none"> • podaje, za kogo jest odpowiedzialny teraz i w przyszłości, • wymienia osoby, które mogą mu pomóc w podejmowaniu właściwych decyzji, • omawia, czym są przykazania, • wymienia obowiązki wobec Boga wynikające z Bożych przykazań, • podaje prawdę, że Bóg stworzył człowieka do życia we wspólnocie z innymi (Rdz 2,18), • wymienia kręgi relacji z innymi (rodzina, przyjaciele, koledzy, obcy), • wymienia najczęstsze przyczyny konfliktów występujących w szkole i rodzinie, • wymienia swoje najważniejsze obowiązki, • wymienia, co pomaga, a co przeszkadza w dobrym wykorzystaniu czasu wolnego, • określa, co to jest wolontariat. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje kryteria, według których chce kształtować swoje życie, • uzasadnia, dlaczego jego obecny rozwój ma wpływ na jego przyszłość, • definiuje pojęcie „prawo Boże”, • podaje przykłady wykroczeń przeciw wierze i Bożej czci (błźnierstwo, nieuczciwość, krzywoprzysięstwo, wiarołomstwo), • podaje zasady, na których opierają się relacje międzyludzkie, • podaje przykłady pozytywnego rozwiązywania konfliktów, • podaje przykłady ludzi, którzy osiągnęli sukces dzięki wytężonej pracy, • uzasadnia potrzebę pracowitości dla rozwoju zarówno osób wybitnych, jak i przeciętnych, • wymienia zalety kontaktowania się ludzi przy pomocy mediów i bez ich pośrednictwa, • wymienia rodzaje pracy wolontariatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje konsekwencje swoich działań w chwili obecnej, dorosłym życiu oraz w wieczności, • uzasadnia wartość i potrzebę oddawania czci Bogu, • charakteryzuje różnice w relacjach między osobami bliskimi i obcymi, • wyjaśnia, dlaczego konsekwencją samotności może być niechęć do życia, • omawia sposoby zapobiegania konfliktom, • wyjaśnia, na czym polega umiejętność słuchania innych, • uzasadnia, że praca nad rozwojem umiejętności jest realizacją zadań powierzonych mu przez Boga, • wyjaśnia wartość czasu wolnego i wymienia możliwości jego zagospodarowania, • uzasadnia, że tylko właściwe korzystanie z osiągnięć techniki pozwala zaoszczędzić czas, • charakteryzuje owoce zaangażowania się w wolontariat. 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje perykopę biblijną o bogaczu i Łazarzu (Łk 16,19-31), • charakteryzuje konsekwencje wykroczeń przeciw przykazaniom I–III. • interpretuje przypowieść o nielitościwym dłużniku, • interpretuje przypowieść o talentach, • uzasadnia, dlaczego należy zachować równowagę między pracą, modlitwą, przebywaniem z innymi i odpoczynkiem, • wyjaśnia słowa Jezusa „Więcej szczęścia jest w dawaniu, aniżeli w braniu” (Dz 20,34-35). 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje sposoby włączenia się w wolontariat w swojej miejscowości lub okolicy.

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VI. Dzieje Kościoła	<ul style="list-style-type: none"> wymienia męczenników, o których jest mowa w Dziejach Apostolskich i w późniejszych źródłach historycznych, podaje przykłady współczesnych areopagów. wyjaśnia pojęcie „misjonarz”, definiuje pojęcia: monastycyzm, reguła zakonna, benedyktyni, prezentuje koleje życia św. Benedykta z Nursji, uzasadnia wybór św. Benedykta na głównego patrona Europy, wymienia pierwsze biskupstwa na ziemiach polskich, prezentuje życie i działalność misyjną św. Wojciecha, uzasadnia doniosłość zjazdu gnieźnieńskiego. podaje najważniejsze fakty z życia św. Stanisława, podaje fakty z życia św. Jadwigi, podaje datę wspomnienia liturgicznego św. Jadwigi. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje rozwój chrześcijaństwa w warunkach prześladowań, podaje przykłady zetknięcia się św. Pawła z kulturą grecką i rzymską, charakteryzuje działalność ewangelizacyjną misjonarzy niosących Ewangelię w różnych częściach Europy, podaje w zarysie kolejność chrystianizacji poszczególnych ludów i terytoriów Europy, omawia zakonne życie benedyktynów, wyjaśnia zaangażowanie chrześcijan w tworzenie kultury, podaje datę liturgicznej uroczystości św. Wojciecha, wyjaśnia znaczenie chrztu Polski dla dalszych jej dziejów, podaje datę liturgicznego wspomnienia św. Stanisława, uzasadnia, dlaczego św. Stanisław należy do głównych patronów Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady prześladowania chrześcijan współcześnie (np. Asi Bibi), charakteryzuje postawę chrześcijan-męczenników (I–IV w.), charakteryzuje postawę św. Pawła wobec przejawów kultury greckiej i rzymskiej, opisuje przemiany cywilizacyjne związane z wprowadzeniem chrześcijaństwa, podaje znaczenie sentencji „Ora et labora”, omawia wpływ benedyktynów na rozwój cywilizacji i kultury europejskiej, przedstawia motywy osobiste i polityczne przyjęcia chrztu przez Mieszka I, charakteryzuje konflikt pomiędzy bp. Stanisławem a królem Bolesławem Śmiałym, wymienia św. Jadwigi zasługi dla chrześcijaństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny niechęci Żydów do chrześcijan w I w., definiuje pojęcie inkulturacji, uzasadnia wartość chrześcijańskich zasad w kształtowaniu się i rozwoju europejskich społeczeństw, charakteryzuje benedyktyńską regułę zakonną, ukazując jej aktualność dla współczesnego człowieka, relacjonuje wpływ męczeńskiej śmierci św. Stanisława na późniejsze zjednoczenie kraju, charakteryzuje rolę królowej Jadwigi w krzewieniu wiary chrześcijańskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega męczeństwo ducha (białe męczeństwo), omawia problemy związane z inkulturacją chrześcijaństwa w pierwszych wiekach, wyjaśnia, na czym polega misyjna natura Kościoła.

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VII. Przewodnicy w drodze do szczęścia	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że pomoc Anioła Stróża jest przejawem Bożej opatrności, • układa modlitwę do Anioła Stróża, • wymienia wydarzenia z życia św. Stanisława Kostki świadczące o jego duchowej sile, • podaje datę, kiedy Kościół oddaje cześć św. Stanisławowi, • wymienia najważniejsze wydarzenia z życia św. Faustyny, • wymienia sposoby czci Bożego miłosierdzia, • wymienia polskie symbole narodowe, • podaje przykłady bohaterów, którzy oddali życie za Ojczyznę, • podaje treść i godzinę wspólnego odmawiania „Apelu jasnogórskiego”, • mówi (śpiewa) z pamięci „Apel jasnogórski” 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje datę liturgicznego wspomnienia Aniołów Stróżów, • definiuje pojęcia: święty, patron, • określa, w czym się przejawia Boże miłosierdzie, • charakteryzuje rolę św. Faustyny w szerzeniu czci Bożego miłosierdzia, • układa własną modlitwę do Jezusa Miłosiernego, • definiuje pojęcie „ojczyzna”, • uzasadnia, że każdy jest odpowiedzialny za pokój na świecie, • potrafi odnaleźć na odbiorniku radiowym stację transmitującą „Apel jasnogórski”. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rolę Anioła Stróża w życiu człowieka, • wykazuje związek fragmentu Mdr 4,7.9-10.13-15 z życiem św. Stanisława, • uzasadnia, dlaczego św. Stanisław Kostka został wybrany na patrona dzieci i młodzieży, • podaje przykłady sytuacji, w których potrzebujemy miłosierdzia ze strony Boga i ludzi, • wymienia wartości płynące z przynależności do państwa polskiego, • uzasadnia słuszność walki o dobro Ojczyzny, • wyjaśnia znaczenie jasnogórskiego sanktuarium dla Polaków. 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje teksty świętych odnoszące się do Aniołów Stróżów, • potrafi ocenić, co nam pomaga, a co przeszkadza w osiągnięciu świętości, • interpretuje teksty biblijne mówiące o miłosierdziu Jezusa, • uzasadnia, że służba Bogu jest służbą Ojczyźnie, • omawia historię cudownego obrazu Matki Bożej Częstochowskiej, • uzasadnia wartość modlitewnej jedności w godzinie „Apelu jasnogórskiego”. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice między objawieniem Bożym a objawieniami prywatnymi, • wyjaśnia znaczenie misji pokojowych.

DZIAŁ	OCENA				
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
VIII. Wydarzenia zbawcze	<ul style="list-style-type: none"> • mówi z pamięci części i tajemnice różańca, • podaje datę wspomnienia Matki Bożej Różańcowej, • podaje prawdę, że grzebanie umarłych jest uczynkiem miłosierdzia i chrześcijańskim obowiązkiem, • wskazuje, że modlitwa za zmarłych jest pomocą duszom oczekującym w czyścju, • wymienia okresy w roku liturgicznym i obowiązujące święta kościelne, • opowiada, jak Kościół oddaje cześć świętym wspomnianym w roku liturgicznym, • opowiada biblijną historię o narodzeniu Jezusa, • śpiewa kolędy, • wymienia tradycje związane uroczystością Objawienia Pańskiego, • wymienia symbole paschalne, • podaje przykłady spotkań z Chrystusem po Jego zmartwychwstaniu, • uzasadnia potrzebę liturgicznych spotkań z Chrystusem. • podaje prawdę, że podczas chrztu Jezusa zstąpił na Niego Duch Święty pod postacią gołębiczy, • podaje prawdę, że Duch Święty zstąpił na apostołów w Wieczerniku w dniu Pięćdziesiątnicy. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje prawdę, że odmawiając różaniec, zwracamy się do Boga za pośrednictwem Maryi, • uzasadnia potrzebę modlitwy za zmarłych i troskę o ich groby, • wyjaśnia, dlaczego na grobach stawia się krzyże, • podaje definicję roku liturgicznego, • przyporządkowuje nabożeństwa do okresów roku liturgicznego, • wymienia chrześcijańskie tradycje związane ze świętami Bożego Narodzenia, • opowiada biblijną historię o mędrcach ze Wschodu, • podaje datę uroczystości Objawienia Pańskiego, • podaje tytuły kolęd związanych z mędrcami ze Wschodu, • układa modlitwę związaną z odpieraniem pokus. • wyjaśnia znaczenie symboli paschalnych, • podaje znaczenie słowa „rezurekcja”, • wyjaśnia, dlaczego światło jest symbolem Chrystusa Zmartwychwstałego, • wskazuje wydarzenia paschalne na schemacie roku liturgicznego, • wymienia znaki towarzyszące zesłaniu Ducha Świętego na apostołów. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przesłanie orędzia Matki Bożej z Fatimy, • uzasadnia, że w tajemnicach różańca rozważamy wydarzenia z życia Pana Jezusa i Jego Matki, • wyjaśnia, że Bóg przez konkretne wydarzenia w dziejach świata i konkretnych ludzi prowadzi nas do zbawienia, • uzasadnia wartość chrześcijańskich tradycji związanych ze świętami Bożego Narodzenia, • uzasadnia, że tradycja pomaga we właściwym przeżywaniu prawd wiary, • wyjaśnia symbolikę darów złożonych przez mędrców, • wyjaśnia, dlaczego przyjście Jezusa na ziemię ma znaczenie dla całej ludzkości, • omawia treść perykopy o kuszeniu Jezusa, • wyjaśnia duchowe znaczenie pustyni, • uzasadnia konieczność duchowej bliskości z Jezusem dla skutecznej walki z pokusami, • omawia liturgię Wigilii Paschalnej, • omawia teksty biblijne i pozabiblijne o śmierci i zmartwychwstaniu Jezusa, • charakteryzuje znaczenie spotkań ze Zmartwychwstałym dla umocnienia wiary Jego uczniów, • podaje prawdę, że w sakramencie bierzmowania Duch Święty umacnia chrześcijan do bycia świadkami Chrystusa. 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia historię różańca, • uzasadnia, że modlitwa za zmarłych jest przejawem wiary w życie wieczne oraz wyrazem nadziei, która się spełni przy spotkaniu w niebie, • wyjaśnia przesłanie prefacji o zmarłych, • wyjaśnia, dlaczego w każdym roku liturgicznym powtarzamy uobecnianie w liturgii wydarzeń zbawczych, • wyjaśnia tradycyjną symbolikę świąt Bożego Narodzenia, • uzasadnia, że Bóg daje znaki na naszej drodze do poznania i spotkania Chrystusa, • wyjaśnia zadania Jezusa-Mesjasza, • charakteryzuje postawę Jezusa wobec kusiciela, • opowiada o wydarzeniach związanych ze zmartwychwstaniem Jezusa (J 20,1-8), • interpretuje wymowę symboli Ducha Świętego, • wyjaśnia znaczenie znaków towarzyszących zesłaniu Ducha Świętego. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje działalność kółek różańcowych, • podaje, że rok liturgiczny przebiega według cyklu A, B, C, • omawia prawdę wiary o wcieleniu Bożego Syna, • omawia działalność Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci, • podaje przykłady współczesnego konsumpcjonizmu

Wymagania edukacyjne z techniki klasa 5

Oceniając osiągnięcia, należy zwrócić uwagę na:

- rozumienie zjawisk technicznych,
- umiejętność wnioskowania,
- czytanie ze zrozumieniem instrukcji urządzeń i przykładów dokumentacji technicznej,
- czytanie rysunków złożeniowych i wykonawczych,
- umiejętność organizacji miejsca pracy,
- właściwe wykorzystanie materiałów, narzędzi i urządzeń technicznych,
- przestrzeganie zasad BHP,
- dokładność i staranność wykonywania zadań.

Ocenę osiągnięć ucznia można sformułować z wykorzystaniem zaproponowanych kryteriów odnoszących się do sześciostopniowej skali ocen.

- **Stopień celujący** otrzymuje uczeń, który pracuje systematycznie, wykonuje wszystkie zadania samodzielnie, a także starannie i poprawnie pod względem merytorycznym. Opanował wymaganą wiedzę i umiejętności, wykazuje się dużym zaangażowaniem na lekcji, a podczas wykonywania praktycznych zadań przestrzega zasad BHP, bezpiecznie posługuje się narzędziami i dba o właściwą organizację miejsca pracy. Bierze udział w turniejach np. BRD, konkursach itp.
- **Stopień bardzo dobry** przysługuje uczniowi, który pracuje systematycznie i z reguły samodzielnie oraz wykonuje zadania poprawnie pod względem merytorycznym. Ponadto wykonuje działania techniczne w odpowiednio zorganizowanym miejscu pracy i z zachowaniem podstawowych zasad bezpieczeństwa.
- **Stopień dobry** uzyskuje uczeń, który podczas pracy na lekcjach korzysta z niewielkiej pomocy nauczyciela lub koleżanek i kolegów. W czasie wykonywania prac praktycznych właściwie dobiera narzędzia i utrzymuje porządek na swoim stanowisku pracy.
- **Stopień dostateczny** przeznaczony jest dla ucznia, który pracuje systematycznie, ale podczas realizowania działań technicznych w dużej mierze korzysta z pomocy innych osób, a treści nauczania opanował na poziomie niższym niż dostateczny.
- **Stopień dopuszczający** otrzymuje uczeń, który z trudem wykonuje działania zaplanowane do zrealizowania podczas lekcji, ale podejmuje w tym kierunku starania. Na sprawdzianach osiąga wyniki poniżej oceny dostatecznej. Pracuje niesystematycznie, często jest nieprzygotowany do lekcji.
- **Stopień niedostateczny** uzyskuje uczeń, który nie zdobył wiadomości i umiejętności niezbędnych do dalszego kształcenia. W trakcie pracy na lekcji nie wykazuje zaangażowania, przeważnie jest nieprzygotowany do zajęć i lekceważy podstawowe obowiązki szkolne.

Podczas oceniania osiągnięć uczniów poza wiedzą i umiejętnościami należy wziąć pod uwagę:

- aktywność podczas lekcji,
- zaangażowanie w wykonywane zadania,
- umiejętność pracy w grupie,
- obowiązkowość i systematyczność,
- udział w pracach na rzecz szkoły i ochrony środowiska naturalnego.

W wypadku techniki trzeba ponadto uwzględnić stosunek ucznia do wykonywania działań praktycznych. Istotne są też: pomysłowość konstrukcyjna, właściwy dobór materiałów, estetyka wykonania oraz przestrzeganie zasad bezpieczeństwa. Ocena powinna przede wszystkim odzwierciedlać indywidualne podejście ucznia do lekcji, jego motywację i zaangażowanie w pracę.

Metody sprawdzania osiągnięć

Ocena osiągnięć jest integralną częścią całego procesu nauczania. Najpełniejszy obraz wyników ucznia można uzyskać wówczas, gdy ocenianie będzie systematyczne i oparte na różnorodnych sposobach weryfikowania wiedzy oraz umiejętności. W nauczaniu techniki ocenie mogą podlegać następujące formy pracy:

- test,
- sprawdzian,
- zadanie praktyczne,
- zadanie domowe,
- aktywność na lekcji,
- odpowiedź ustna,
- praca pozalekcyjna (np. konkurs, projekt).

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY ŚRÓDROCZNE I ROCZNE Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO KLASA 5

Przy ustaleniu oceny śródrocznej i rocznej z wychowania fizycznego oprócz wiadomości i umiejętności pod uwagę brany jest w szczególności wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć a także systematyczność udziału ucznia w zajęciach oraz aktywność ucznia w działaniach podejmowanych przez szkołę na rzecz kultury fizycznej.

METODY I NARZĘDZIA OCENY Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO:

1. Obserwacja ucznia
2. Testy sprawności fizycznej /oceniamy postęp/
3. Umiejętności i zaangażowanie /nabyte i wykorzystane podczas lekcji/
4. Wiadomości. /nabyte i wykorzystywane podczas lekcji/

Przedmiotem oceny z wychowania fizycznego są:

1. Aktywność, systematyczność
2. Postęp w opanowaniu umiejętności, postęp sprawności
3. Wiadomości i umiejętności
4. Aktywność dodatkowa

I. AKTYWNOŚĆ i SYSTEMATYCZNOŚĆ

1. Systematyczne uczestnictwo w lekcjach wychowania fizycznego
2. Zaangażowanie w wykonywanie ćwiczeń i zadań zbliżone do maksymalnych swoich możliwości
3. Inwencję twórczą
4. Aktywny i systematyczny udział w zajęciach i współuczestnictwo w ich organizacji, pełnienie funkcji kapitana czy sędziego.
5. Stosowanie zabiegów higienicznych , odpowiedni strój sportowy
6. Dbanie o bezpieczeństwo swoje i innych
7. Przestrzeganie regulaminów, zasad bhp, zasad czystej gry
8. Obowiązkowość, zdyscyplinowanie i życzliwy stosunek do innych

II. POSTĘP – poprawa wyników w ocenianych próbach lub utrzymanie na tym samym poziomie zbliżonym do maksymalnych możliwości ucznia

Oceniając umiejętności ruchowe bierze się pod uwagę wkład pracy włożony przez ucznia, postęp oraz warunki fizyczne ucznia

za wyniki / umiejętności sportowe: np. z tabel lekkoatletycznych (minimum czasowe, odległość), z testów sprawnościowych przewidzianych dla danej grupy wiekowej (szybkość i zwinność, wytrzymałość, moc , siła)

III. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI

umiejętności - umiejętności z indywidualnych i zespołowych form aktywności ruchowej: techniczne , taktyczne, utylitarne, zdrowotne i twórcze oceniane podczas wykonywanej aktywności. Bierzymy pod uwagę również inne umiejętności niż ruchowe , np. prowadzenie rozgrzewki, sędziowanie, organizacji zawodów, imprez itp

W tym obszarze ocenie podlega również praktyczne stosowanie wiedzy bloków tematycznych podstawy programowej :

- bezpieczeństwo i higiena zajęć ruchowych (samokontrola, asekuracja, pomoc),
- wykorzystanie zdobytej wiedzy w życiu codziennym
- umiejętność zorganizowania aktywnego wypoczynku
- samostereowanie rozwojem,
- kultura zachowania na imprezach sportowych
- znajomość przepisów i terminologii poszczególnych dyscyplin sportu,
- psychofizyczna adaptacja organizmu do wysiłku,
- ochrona zdrowia,
- sposoby organizacji czasu wolnego
- pierwsza pomoc

IV. AKTYWNOŚĆ DODATKOWA – reprezentowanie szkoły w zawodach międzyszkolnych, uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych lub pozaszkolnych – potwierdzonych zaświadczeniem oraz udział ucznia w organizacji imprez szkolnych

o charakterze rekreacyjnym , prowadzenie kroniki, gazetki strony www) - jedna ocena w półroczu.

1. Ocena celującą otrzymuje uczeń, który:

a) opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania przedmiotu wychowanie fizyczne w danej klasie, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia;

b) w czasie lekcji biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych z programu nauczania danej klasy, proponuje rozwiązania nietypowe, rozwiązuje także zadania wykraczające poza program nauczania;

c) reprezentuje szkołę w zawodach sportowych na szczeblu dzielnicowym i wyższym, osiąga sukcesy w zawodach sportowych i innych, związanych z tematyką przedmiotu, osiąga sukcesy w zawodach sportowych i innych, związanych z tematyką przedmiotu, kwalifikując się do finałów na szczeblu regionalnym albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia;

d) wykazuje bardzo dużą aktywność i zaangażowanie na lekcjach wychowania fizycznego, systematycznie podnosi poziom własnej aktywności fizycznej, zna zasady zdrowego stylu życia;

e) uzyskuje oceny bardzo dobre i celujące z umiejętności ruchowych oraz z wiadomości wchodzących w zakres tematyki wychowania fizycznego;

f) stosuje prawidłową technikę w grach sportowych i rekreacyjnych, kierując się zasadą fair play, inicjuje, organizuje i bierze czynny udział w dowolnych grach lub zabawach ruchowych

2. Ocena bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

a) opanował w stopniu bardzo dobrym wiadomości i umiejętności określone programem nauczania przedmiotu w danej klasie;

b) sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, stosując prawidłową technikę w grach zespołowych i rekreacyjnych, potrafi wykorzystać posiadane wiadomości w praktyce;

c) wszystkie nieobecności ma usprawiedliwione w terminie, systematycznie uczęszcza na zajęcia i jest do nich przygotowany

d) uczestniczy w zawodach między klasowych lub międzyszkolnych;

e) uzyskuje oceny bardzo dobre i dobre z umiejętności ruchowych oraz z wiadomości wchodzących w zakres tematyki wychowania fizycznego.

3. Ocena dobrą otrzymuje uczeń, który:

a) nie opanował w pełni wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, ale opanował je na poziomie przekraczającym podstawowe wymagania zawarte w programie nauczania wychowania fizycznego;

b) uzyskuje oceny dobre i dostateczne z testów sprawności fizycznej, poprawnie stosuje nabyte umiejętności i wiadomości w praktyce, wykonuje samodzielnie typowe zadania praktyczne lub teoretyczne;

c) dysponuje dobrą sprawnością motoryczną, ćwiczenia wykonuje prawidłowo, lecz nie dość dokładnie – z małymi błędami technicznymi;

d) jego postawa i stosunek do kultury fizycznej nie budzą większych zastrzeżeń, nie potrzebuje wyraźnych bodźców do pracy nad osobistym usprawnieniem.

4. Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) opanował podstawowe wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie konieczne od dalszego kształcenia;
- b) nie wykazuje szczególnej aktywności na zajęciach wychowania fizycznego;
- c) bywa nieprzygotowany do zajęć;
- d) często nie bierze udziału w lekcji lub nie wykonuje zadań na lekcji;
- e) posiada braki w zaliczeniach sprawdzianów;
- f) sporadycznie spóźnia się na zajęcia, sporadycznie nie dotrzymuje terminów wyznaczonych przez nauczyciela na ukończenie zadania, przyniesienie prac itp.;

5. Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- a) ma braki w opanowaniu podstawowych wiadomości i umiejętności określone programem nauczania w danej klasie, ale braki te nie przekraczają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy z danego przedmiotu w ciągu dalszej nauki;
- b) wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe, o niewielkim stopniu trudności;
- c) na zajęciach nie wykazuje żadnej aktywności, często jest nieprzygotowany do zajęć, wykazuje brak zaangażowania w wykonanie testów lub sprawdzianów, niechętnie wykonuje ćwiczenia na lekcji, jego postawa wobec kultury fizycznej budzi poważne zastrzeżenia;
- d) często się spóźnia, często nie dotrzymuje terminów wyznaczonych przez nauczyciela na ukończenie zadania, przyniesienie prac itp.;

6. Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- a) nie opanował wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania w danej klasie, a braki w wiadomościach uniemożliwiają dalsze zdobywanie wiedzy z tego przedmiotu;
- b) nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim, elementarnym stopniu trudności lub odmawia wykonywania wymaganych zadań;
- c) wykazuje skrajnie lekceważący stosunek do przedmiotu;
- d) jest bardzo często nieprzygotowany do zajęć, bardzo często je opuszcza lub nie ćwiczy